

Aleg 116

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o melioracjach.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie o popieraniu robót melioracyjnych, które obejmuje:

I. Wykonanie uchwał Wysokiego Sejmu.

II. Postęp budowy przy publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych w r. 1912, sprawozdanie z czynności krajowego biura melioracyjnego za r. 1911—1912 i wnioski w sprawie zmiany etatu tego biura.

III. Wnioski w sprawie ustawowego zapewnienia nowych przedsiębiorstw melioracyjnych i konserwacji ukończonych publicznych robót melioracyjnych, tudzież uzasadnienie wydatków w rubryce IX. preliminarza krajowego na r. 1914.

I.

Uchwały Wysokiego Sejmu.

a) Projekty ustaw sankcyonowane.

Wedle odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z 1. listopada 1912 l. 13.911/pr. uzyskały sankcję cesarską Najwyższem postanowieniem z dnia 12. września 1912 następujące projekty ustaw uchwalone przez Wysoki Sejm dnia 14. lutego 1912:

1) o zabudowaniu potoków Nawieśnica, Ponikiewka, Czarna, Bystra i Jaszczurówka w powiecie wadowickim (ustawa ogłoszona w dzienniku ustaw krajowych Nr. 116 z r. 1912);

2) o konserwacji regulacji rzeki Nowego Brnia z dopływami (Dz. u. kraj. Nr. 117. z r. 1912);

3) o zabudowaniu potoku Niedzielniarki (Dz. u. kraj. Nr. 118 z r. 1912);

4) o zabudowaniu potoku Dylągówki (Dz. u. kraj. Nr. 119 z roku 1912);

5) o zabudowaniu potoku Drohobyczki (Dz. ust. kraj. Nr. 120 z r. 1912);

6) o zabudowaniu potoku Żukotyńiec w gminie Wołcze (Dz. u. kraj. Nr. 121 z r. 1912);

Odezwą z 31. maja 1913 l. 8.743/pr. oznajmiło Wydziałowi krajowemu c. k. Prezydium Namiestnictwa, że Najwyższem postanowieniem z 21-go kwietnia 1913 otrzymały sankcję cesarską następujące dalsze projekty ustaw:

a) uchwalone przez Wys. Sejm dnia 4. lutego 1910:

7) o obwałowaniu lewego brzegu Wisły od ujścia Przemszy do Bielán (Dz. u. kraj. Nr. 63 z r. 1913);

8) o obwałowaniu prawego brzegu Wisły od ujścia Przemszy do Bódzowa (Dz. u. kraj. Nr. 64 z r. 1913);

b) uchwalone przez Wys. Sejm dnia 14. lutego 1912:

9) o konserwacji robót regulacyjnych na potoku Kisielina (Dz. u. kraj. Nr. 65 z r. 1913);

10) o pokryciu nadwyżki kosztów regulacji środkowej sekcji rzeki Gnitej Lipy (Dz. u. kraj. Nr. 66. z r. 1913);

Kierownictwo budowy przy obwałowaniu lewego brzegu Wisły od ujścia Przemszy do Bielán poruczył Wydział krajowy inżynierowi biura melioracyjnego Stanisławowi Przybylskiemu i inżynierowi adjunktowi Janowi Neuhoffowi, kierownictwo obwałowania prawego brzegu Wisły od ujścia Przemszy do Bódzowa inżynierowi Henrykowi Dudekowi i inżynierowi adjunktowi Kazimierzowi Brąglewiczowi, kierownictwo zaś konserwacji Nowego Brnia i Kisieliny inżynierowi Stanisławowi Flisowskiemu.

Roboty przy zabudowaniach potoków górskich ad 1), tudzież ad 3) do 6) prowadzi sekcya samborska c. k. oddziału leśno technicznego dla zabudowań potoków górskich z ramienia c. k. Ministerstwa rolnictwa pod zarządem Wydziału krajowego.

b) Projekty ustaw niesankcyonowane.

Dotychczas nie uzyskały Najwyższej sankcji:

1) uchwalony przez Wys. Sejm dnia 1. maja 1900 projekt ustawy o regulacji potoków Sołotwy i Rokitny z dopływami w powiatach kamio-neckim i brodzkim;

2) uchwalony przez Wys. Sejm dnia 4. lutego 1910 projekt ustawy o konserwacji regulacji rzeki Białej i obwałowania prawego brzegu Dunajca w powiatach Dąbrowskim, Tarnowskim i Grybowskim.

II.

A) Postęp budowy przy publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych.

a) Przedsiębiorstwa prowadzone przez Wydział krajowy.

1. Regulacja Macochy.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty robót w r. 1912 wynoszą:

R. I. Roboty ziemne	-	14 382 K 46 gr.
II. Budowa obiektów	.	64.574 " 08 "
III. Roboty ubezpieczające	.	1.455 " 52 "
IV. Wykupno gruntów	.	3 349 " 29 "
V. Konserwacja w czasie budowy	.	2.287 " 34 "
VI. Koszta zarządu	.	8.431 " 09 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	.	4.821 " 50 "
Razem	.	<u>99.301 K 28 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano następujące roboty:

1) usypano wsteczne wały na Macosze od km. 1.240 do km. 1.710 o kubaturze 8.889 2 m³;

2) wykop kanału ulgi od km. 1.000 do km. 1.070 o kubaturze 1.604 5 m³;

3) 2 mosty żelazno-betonowe, jeden na Macosze w km. 1.780 o rozpiętości 9 25 m., drugi na kanale ulgi w km. 1.000 o rozpiętości 12 65 m; lewar pod kanałem ulgi w km. 1.475 dla młynówki;

4) obsiew szkarp Macochy i kanału ulgi nasionami traw.

5) naprawiono szkody zrządzone przez wielkie wody w szkarpach kanału ulgi;

6) drewniany most prowizoryczny w km. 1.780 Macochy i objazd drogowy na kanale ulgi w km. 1.000 z powodu budowy mostów żelazno-betonowych.

Na powyższe roboty preliminowano 102.704 K 45 gr., uzyskano zatem oszczędność w kwocie 3403 K i 7 gr. głównie w rubrykach ubezpieczenia koryta i wykupna gruntów.

Robotami kierował inżynier-adjunkt kraj. biura melioracyjnego Antoni Hajduk

2. Regulacja Rudawy.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty robót wykonanych w roku 1912 wynoszą:

a) w powiecie krakowskim:

R. I. Roboty ziemne	.	36.574 K 53 gr.
II. Budowa obiektów	.	50 952 " 60 "
III. Roboty regulacyjne	.	22.214 " 64 "
IV. Wykupno gruntów	.	10.783 K 35 gr.
V. Konserwacja	.	789 " 03 "
VI. Koszta zarządu	.	9.606 " 03 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	.	1.406 " 52 "
Razem	.	<u>132.326 K 73 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano następujące roboty:

1 Wykop koryta Rudawy na przestrzeniach od km. 3·7 do 5·0, od km. 8·2 do 8·7 i 9·2 do 10·0 z odwozem na wały o łącznej kubaturze 41 674 m³.

2) Wykop potoku Balickiego i rowu Szczyglickiego na długości 595 m. b., o kubaturze 1759 m³.

3) Most łukowy żelazno-betonowy 20 m. św. w km. 9.080 Rudawy na drodze powiatowej.

4) 2 mosty żelazno-betonowe o rozpiętości 33 m. na drogach polnych w km. 4.432 i 8.290 Rudawy.

5) 3 szluzы jednootworowe o świetle 1·0/1·2 m. we wałach Rudawy w km. 4.288, 4·452 i 4·870.

6) Szluzę dwuotworową o świetle 0·6/0·7 m. w km. 9·610 wału Rudawy.

7) 2.202 m. b. opasek kamiennych na przestrzeniach od km. 3·7 do 4·1. 5·32 do 5·48 i 9·24 do 10·00 o kubaturze kamienia 1.616 m³, tudzież przygotowano deponie kamienia o kubaturze 3.122 m³.

8) 512 m² bruku kamiennego ponad opaskami na przestrzeni od km. 9·51 do 9·9.

9) 551 m² płyt żelazno-betonowych dla ubezpieczenia szkarpy koryta Rudawy na przestrzeni od km. 9·24 do 9·51.

10) Wydarniowano i obsiano nasionami traw szkarpy wałów i bankiety Rudawy.

Na powyżej wyszczególnione roboty preliminowano kwotę 138 913 K 49 h., pozostaje przeto oszczędność w kwocie 6.586 K 76 h., którą uzyskano we wszystkich rubrykach z wyjątkiem wykupna gruntów."

Robotami w tej sekcji kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Maryan Nawrocki.

b) w powiecie chrzanowskim:

R. I. Roboty ziemne	.	.	.	.	17.495	K 60	gr.
II. Budowa obiektów.	.	.	.	.	41 792	" 02	"
III. Roboty regulacyjne	.	.	.	.	21 239	" 47	"
IV. Wykupno gruntów	.	.	.	.	2.738	" 40	"
V. Konserwacja	.	.	.	.	351	" 25	"
VI. Koszta zarządu	.	.	.	.	8 606	" 79	"
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	.	.	.	.	13.465	" 66	"
Razem	,				105.689	K 19	gr.

Kosztem powyższym wykonano:

1. wykop potoków Rudawy, Rudawki, Młynki i Krzeszówki o łącznej kubaturze 21.256 4 m³;

2. przyczółki i szalowania mostu na Rudawie w km.: 19.800 o świetle 20·0 m, 4 stopnie betonowe tj. 2 na potoku Krzeszówce, 1 na Rudawce i 1 na Młynce oraz wypłacono resztę należności (oprócz raty kołaudacyjnej) za most żelazno-betonowy na Rudawce;

3) 3020 mb opasek kamiennych na powyższych potokach;

4. obsiano i częściowo wydarniowano szkarpy tych potoków;

5. rampy do 3 mostów o kubaturze 2.930 m. ziemi, oraz nieprzewidziane w kosztorysie objekty, jak kładkę drewnianą na Rudawie, 2 przepusty betonowe w wałach Rudawy, poidło i bród na potoku Krzeszówce, 4 progi drewniane na Rudawie, wreszcie inne drobne roboty.

Na powyższe roboty preliminowano 88.690 K 83 gr. okazuje się przeto przekroczenie w kwocie 16.998 K 36 gr. głównie w rubryce budowy obiektów i robót nieprzewidzianych z powodu wykonania nieprzewidzianych w projekcie obiektów.

Robotami w tej sekcji kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Bronisław Drożdż.

3. Obwałowanie lewego brzegu Wisły od stacji kolejowej w Grzegórkach do ujścia Białuchy.

Według operatu wykonawczego sprawdzonego przez Oddział rachunkowy, wynosiły koszty budowy w 1912 roku:

R. I. Roboty ziemne	14 982 K 66 gr.
II. Budowa obiektów	77 " 20 "
III. Roboty dodatkowe	259 " 37 "
IV. Wykupno gruntów i odszkodowanie	3061 " 42 "
V. Utrzymanie w czasie budowy	969 " 90 "
VI. Koszta zarządu	6003 " 46 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	777 " 90 "
VIII. Kasa chorych i ubez. robot.	507 " 45 "
Razem	<u>26.639 K 26 gr.</u>

Na wykonanie powyższych robót preliminowano 38.653 kor. 75 h., wskutek czego okazuje się zaoszczędzenie w kwocie 12.014 Kor. 49 h.

W 1912 roku uzupełniono lewy wał Wisły na długości 517 m. b., wykonano go w całości na długości 184 m. b. i częściowo na przestrzeni km. 1.768 5 do 2 087, następnie wykonano trzy rampy wojskowe na przestrzeni 1 854 do 1.967 o łącznej objętości 11.323 7 m³. Oprócz tego wykończono przepust wałowy w km. 0.495.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadził starszy inżynier Jan Pisz.

4. Podwyższenie lewego wału Wisły od ujścia Białuchy do granicy państwa.

Według operatu wykonawczego, sprawdzonego przez Oddział rachunkowy, koszty budowy wynosiły w 1912 r.

R. I. Roboty ziemne	21.776 K 19 gr.
II. Budowa obiektów	— " —
III. Roboty dodatkowe	959 " 78 "
IV. Wykupno gruntów i odszk.	10.595 " 53 "
V. Koszta konserwacji	4.144 " 20 "
VI. Koszta zarządu	11 856 " 81 "
VII. Nieprzewidziane	17 724 " 06 "
Razem	<u>67 056 K 57 gr.</u>

Na wykonanie powyższych robót preliminowano 78.532 K. 03 h., tak, że zaoszczędzenie ogólne wynosi kwotę 11.475 K. 46 h. osiągnięte prze-
ważnie w robotach ziemnych (10 763 K. 57 h)

Kosztem tym wykonano następujące roboty:

Podwyższenia wału w gminach Pleszowie i Wyciążach na długości 1.770 mb. i prawy wał wsteczny Dłubni w Mogile na długości 200 mb.

Przytem ogólna bryłowość nasypów wynosiła 32.032 m³, wykonanych przeważnie furami, w części kolejką przy średnim dowozie 300 m, a koszt wykonania wynosił średnio 66 groszy za 1 m³ nasypu;

ogrodzono 1 przejazd poręczami żelaznymi na długości 100 m. Nadto jako roboty nieprzewidziane wykonano:

w Pleszowie mur oporowy betonowy dla nasypu wału km. 3 300 do 3 600,

11 870 m² obitek faszynowych i 1301 m³ zamulników na szkarpach otworzonego rowu materiałowego wzdłuż Wisły między km. 6 4—7 2 i 9 5—10 3,

odczyszczono rowy osuszające w gminach Łęg, Czyżyny i Wyciąże na długości 6 773 mb. i wygradzono płotków 0 40 m wysokich 3 150 mb.

Koszta tych robót nieprzewidzianych znajdują pokrycie w oszczędnościach uzyskanych przy budowie w latach poprzednich.

Budowę prowadził przy tem obwałowaniu, jak w latach poprzednich, starszy inżynier krajowego biura melioracyjnego Karol Boziewicz.

5. Podwyższenie prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami

Według operatu wykonawczego, sprawdzonego przez Oddział rachunkowy, wynosiły koszty budowy w roku 1912.

R. I. Roboty ziemne	58.235 K 82 gr.
II. Budowa obiektów	1.388 „ 38 „
III. Roboty dodatkowe	1.127 „ 61 „
IV. Wykupno gruntów i odszkod.	8.685 „ 50 „
V. Utrzymanie w czasie budowy	5 470 „ 47 „
VI. Koszta zarządu	6 711 „ 89 „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	3.575 „ 44 „
Razem	<u>85.159 K 11 gr.</u>

Na wykonanie powyższych robót preliminowano 77 262 K 02 gr, przekroczenie wynosi zatem 7 933 K. 09 gr.

Przekroczenie to wynosi w robotach ziemnych 15 023 K 54 gr. z powodu podrożenia robocizny dalszym przewozem ziemi niż preliminowano, tudzież podwyższeniem i przedłużeniem przejazdów wałowych, które kosztorys nie przewidział;

w robotach dodatkowych 615 K. 61 gr. z powodu kosztów kilkakrotnego przygotowania pod zasiew szkarp wałów splukiwanych przez deszcze, w robotach konserwacyjnych (4520 K. 75 gr.), tudzież konserwacji robót wykonanych w latach poprzednich, na którą preliminowano w kosztorysie bardzo małą kwotę;

w robotach nieprzewidzianych 1524 K. 24 gr. z powodu wydatków na kasę chorych i ubezpieczenie robotników od wypadków.

W roku 1912 wykonano w całości podwyższenie wału Wisły na przestrzeni od km. 0 000 do 0 054 w Brzegach, od km. 4 320 do 4 500 w Przewozie, od km. 6 500 do 7 040 i od 7 360 do 7 632 w Rybitwach i Pleszowie, zaś częściowo od km. 7 100 do 7 360 w całości podwyższenie wstecznego wału Srawy od ujścia do Wisły t. j. od km. 0 000 do 0 320 a powyżej ujścia Drwiny od km. 0 000 do 0 380 z przerwą od 0 280 do 0 340 i wstecznego wału Drwiny po lewym brzegu od km. 0 160 do 1 317 po prawym brzegu od km. 0 000 do 1 150.

Ogółem wykonano nasypów wałowych wraz z przejazdami 55 092 8 m³, przedłużono 5 przepustów wałowych i obsiano 2 800 km. wałów

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadził starszy inżynier kraj. biura melioracyjnego Jan Pisz.

6. Obwałowanie Wisły od Niepołomic do ujścia Raby.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty robót wykonanych w r. 1912 przedstawiają się, jak następuje:

R. I. Roboty ziemne	105.373 K 21 gr.
II. Obiekty we wałach	11.526 " 08 "
III. Roboty dodatkowe	5.129 " 78 "
IV. Wykupno gruntów	41.898 " 98 "
V. Konserwacja	8.209 " 02 "
VI. Zarząd	17.173 " 93 "
VII. Rozmaite	4.459 " 20 "
Razem	<u>193.770 K 20 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano: wał wiślany na długości 1080 m, wał łączący wał Wisły z wałem Raby na długości 400 m, wał Raby na długości 221 m, lewy i prawy wał Drwinki na łącznej długości 1300 m, 3 przejazdy wałowe o łącznej kubaturze nasypu 12.0531 m³; koryto Drwinki na długości 547 m, rów z Bieńkowic na długości 505 m, o łącznej objętości wykopu 18.375 m³; ponadto wykonano 2 przepusty z rur betonowych oraz szluzę betonową.

Na powyższe roboty prelimitowano 134.427 K 05 gr., okazuje się przeto przekroczenie w kwocie 59.342 K 15 gr.

Budową kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Władysław Kowalski.

7. Obwałowanie Wisły od Raby do Woli rogowskiej.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty robót wykonanych w r. 1912 przedstawiają się, jak następuje:

a) Sekcja górna.

R. I. Roboty ziemne	44 918 K 62 gr.
II. Roboty regulacyjne	— " — "
III Budowa obiektów	248 " 65 "
IV. Roboty dodatkowe	4.120 " 62 "
V. Wykupno gruntów	27.854 " 56 "
VI. Utrzymanie w czasie budowy	2.543 " 31 "
VII. Koszta zarządu	6.641 " 29 "
VIII. Rozmaite	981 " 02 "
Razem	<u>87.308 K 07 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano wał wiślany na długości 360 m o łącznej kubaturze nasypu 12.315 m³, zamknięcie wału Wisły od Gróbki na długości 683 m, o kubaturze nasypu 13.475 m³, prawy wał Gróbki na długości 760 m o kubaturze nasypu 43.381 m³, regulację potoku Gróbka na łącznej długości 827 m o kubaturze wykopu 14.090 m³; rów w km. 3^o684 prawego wału Raby o kubaturze wykopu 122 m³; nadto wykonano 2 rampy, 2 poidła, 2 opaski faszynowe; obsiano wał Raby na długości 2460 m, szkarpy potoku Gróbki na długości 600 m i odkłady z wykopu koryta Gróbki; ubezpieczono szkarpy potoku Gróbki płotkami i darniami na łącznej długości 1000 m.

Na wykonanie tych robót preliminowano kwotę 45.450 K 52 gr.; okazuje się zatem przekroczenie w kwocie 41.857 K 55 gr.

Budową kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Juliusz Horn.

b) Sekcja dolna.

R. I. Roboty ziemne	35,931 K 61 gr.
II Roboty regulacyjne	524 „ 95 „
III. Budowa obiektów	10.131 „ 87 „
IV. Roboty dodatkowe	5.529 „ 21 „
V. Wykupno gruntów	11.071 „ 93 „
VI. Utrzymanie w czasie budowy	1.230 „ 23 „
VII. Koszta zarządu	9.423 „ 54 „
VIII. Rozmaite	1.962 „ 59 „
Razem	<u>75 805 K 93 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano: wał wiślany na długości 740 m o kubaturze nasypu 5877 m³, 7 ramp wałowych o łącznej kubaturze nasypu 4.976 m³, uzupełniono koronę wału Wisły i Usznicy na długości 2075 m o kubaturze 2993 m³, rowy osuszające o długości 2590 m i kubaturze wykopu 9274 m³, obsadzono wikliną odsypiska w korycie Uszwicy na długości 1500 m; ubezpieczono płótkami 2500 m rowów na prawym brzegu Uszwicy a żwirzem 3 rampy na wałach Wisły, wyżyrowano bermę wałową na długości 455 m. Ponadto wykonano przepust betonowy, 2 mostki z rur betonowych oraz obsiano szkarpy wału Wisły na długości 460 m i rowu na długości 2020 m.

Na wykonanie powyższych robót preliminowano kwotę 15.721 K 98 gr.; okazuje się zatem przekroczenie w kwocie 60.083 K 95 gr.

Budowę prowadził inżynier Antoni Dyląg.

8. Regulacja i konserwacja rzeki Białej.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty robót wykonanych w r. 1912 przedstawiają się, jak następuje:

R. I. Roboty ziemne	— K — gr.
II. Roboty regulacyjne	16.000 „ 68 „
III. Obiekty wałowe	— „ — „
IV. Roboty dodatkowe	299 „ 85 „
V. Wykupno gruntów	1.100 „ 94 „
VI. Konserwacja	53.218 „ 76 „
VII. Koszta zarządu	1.597 „ 10 „
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	1.172 „ 39 „
Razem	<u>73 389 K 72 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano następujące roboty:

1. 220 mb. budowli faszynowych o łącznej kubaturze 303 m³, 1420 mb. budowli kamiennych o łącznej kubaturze 1409 m³, do wykonania których dowieziono w r. 1912 1039 m³ kamienia, a resztę wzięto z deponii przygotowanych w latach poprzednich; 572 mb. ubezpieczenia tam faszynowych płytami betonowymi;

2. zasadzono sadzonkami wikliny i olszyny zamulone, stare koryto Białej, przyczem zużyto 150.420 sztuk sadzonek wikliny i 6.000 sztuk sadzonek olszyny;

3) pogłębiono i odczyszczono zażwirowane przekopy Białej, przyczem wydobyto i odwieziono do starych koryt 2.119 m³ materiału;

4) naprawiono: 899 mb. budowli faszynowych o kubaturze 966 m³, 8.426 mb. budowli kamiennych przyczem dodano kamienia 4.665 m³ i przysposobiono na naprawy na rok następny w deponiach kamienia 719 m³;

5) odczyszczono i wymieniono płotki na potokach Radlinka i Strusinka na długości 3.080 mb., oraz odczyszczono rowy osuszające na łącznej długości 12 445 mb;

6) uzupełniono namulniki w starych korytach Białej, oczyszczono kępy funduszu z chwastów, wykopano wlot do starego koryta przekopu Białej № 18 i inne drobne roboty.

Powyższe wydatki pokryto z funduszu krajowego na rachunek mającego się utworzyć funduszu wykończenia i konserwacji regulacji Białej, wraz z obwałowaniem prawego brzegu Dunajca.

Roboty powyższe nadzorował kierownik I. sekcji konserwacji publ. robót melioracyjnych inżynier kraj. biura melior. Józef Cyrankiewicz w Tarnowie.

9. Obwałowanie Wisły w powiecie Dąbrowskim.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy koszty robót przy tem przedsiębiorstwie wynosiły w r. 1912 według referatów wykonawczych, jak następuje:

a) w sekcji górnej.

R. I. Roboty ziemne	33.823 K 53 gr.
II. Budowa obiektów	630 " 10 "
III. Obsiew i roboty dodatkowe	11.199 " 26 "
IV. Wykupno gruntów	15.254 " 64 "
V. Konserwacja	5.046 " 63 "
VI. Zarząd	8 138 " 35 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	4.745 " 98 "
Razem	<u>78.838 K 49 gr.</u>

Kosztęm tym zbudowano 1.210 mb. wału wiślanego objętości 26.286,9 m³ i 8.874 mb. rowów dopływowych do obiektów wałowych o objętości wykopu 34.588,6 m³. Całkowity ruch ziemi przedstawiał przeto objętość 60.875,5 m³. Z obiektów wykonano na kanałach i rowach osuszających 9 mostków z rur betonowych 0,8 m światła. 12 mostków z rur 0,5 m, a 4 mostki z rur 0,3 m światła, tudzież wzmocniono ściankami betonowymi zamknięcia kanału Zyblikiewicza w Kannie i Siedliszowskiego w Kozłowie, przy odgałęzieniach nowego i starego koryta powyższych kanałów.

Na roboty te prelinowano 72.652 K 55 h, z czego okazuje się przekroczenie w kwocie 6.185 K 94 h, wywołane głównie znacznymi kosztami konserwacji i wykonaniem licznych a projektem nieprzewidzianych obiektów dodatkowych.

b) w sekcji dolnej.

R. I. Roboty ziemne	20.133 K 22 gr.
II. Budowa obiektów	1.227 " 38 "
III. Obsiew i roboty dodatkowe	10.746 " 18 "
IV. Wykupno gruntów i odszkodowania	2.127 " 60 "
V. Konserwacja	8.323 " 61 "
VI. Zarząd	3.284 " 46 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	3 460 " 31 "
Razem	<u>49.302 K 76 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano 4.435 mb. kanałów i rowów osuszających o łącznej objętości wykopu 12.305,3 m³, z 7 mostkami z rur betonowych.

Na roboty te preliminowano 32.953 K 45 gr wobec czego okazuje się przekroczenie w kwocie 16.349 K 31 gr., które wynikało przeważnie wskutek potrzeby wykonania znacznych robót konserwacyjnych i dodatkowych, nieprzewidzianych w kosztorysie.

Roboty przy tem przedsiębiorstwie prowadzili w roku 1912 w sekcji górnej inżynier krajowego biura melioracyjnego Józef Pliszewski, w sekcji zaś dolnej inżynier wymienionego biura Stanisław Flisowski.

10. Uzupełnienie regulacji Nowego Brnia i dopływów.

Dla braku funduszków z powodu zalegających datków konkurencyjnych postęp robót przy powyższem przedsiębiorstwie w roku 1912 był bardzo nieznaczny.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy koszta budowy przedstawiały się następująco:

R. I. Roboty ziemne	469 K 96 gr.
II. Roboty dodatkowe i ubezpieczenia	789 " 40 "
III. Budowa obiektów	838 " 78 "
IV. Koszta zarządu	11 " 31 "
V. Nieprzewidziane	9 " 16 "
Razem	2 118 K 61 h.

Budowę prowadził kierownik II. sekcji konserwacji publicznych robót melioracyjnych w Tarnowie p. Stanisław Flisowski.

11. Osuszenie bagien Rzemieńskich.

Według sprawdzonych przez Oddział rachunkowy operatu wykonawczego wynosiły w roku 1912 koszta tych robót, jak następująco:

R. I. Roboty ziemne	922 K 25 gr.
II. Budowa obiektów	680 " 82 "
III. Roboty dodatkowe	1.390 " 15 "
IV. Wykupno gruntów	1 " 50 "
V. Konserwacja	2.499 " 34 "
VI. Zarząd	475 " 48 "
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	45 " 88 "
Razem	6.015 K 42 h.

Kosztem tym wykonano częściowo dodatkowe rowy osuszające i ścieżki o łącznej objętości wykopu 1350 5 m³, tudzież wybudowano 1 mostek z rur betonowych 80 cm, 4 mostki z rur 50 cm i 1 mostek z rur betonowych 30 cm światła. Ponadto przeprowadzono odczyszczenie wszystkich rowów wykonanych poprzednio na łącznej długości 54.465 mb., naprawiono 1.015 mb. szkarp rowów, 9 stopni, 1 most, 1 sciek.

Wszystkie powyżej wyszczególnione roboty wykonano na rachunek oszczędności, uzyskanych w latach poprzednich.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadził w roku 1912 kierownik sekcji konserwacji publicznych robót melioracyjnych w powiecie Mieleckim Jan Haładej.

12. Regulacja Jasiołki.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty robót wykonanych w r. 1912. przedstawiają, się następująco :

a) sekcya górna :

R. I. Roboty ziemne	2.312	K. 63	gr.
II. „ regulacyjne	6.440	„ 68	„
III. Wykupno gruntów i odszk.	995	„ 06	„
IV. Obiekty	—	„ —	„
V. Konserwacya	264	„ 23	„
VI. Zarząd	5460	„ 30	„
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	330	„ —	„
Razem:	15.802	K. 90	gr.

Powyższym kosztem wykonano roboty regulacyjne na długości 590 m. a mianowicie: roboty ziemne o łącznej kubaturze wykopu 1659 m³, budowle faszynowe podłużne i poprzeczne o długości 815 m i łącznej kubaturze 1261 m³ a nadto opasek skrzydłowych 176 m i obitki faszynowej 215 m.

Na powyższe roboty prelininowano 17962 K. 53 gr.

Budową kierował inżynier kraj. biura melior. Władysław Pietruszewski

b) sekcya dolna.

R. I. Roboty ziemne	11.731	K. 69	gr.
II. „ regulacyjne	12.384	„ 39	„
III. Wykupno gruntów i odszkodowania	27.376	„ 44	„
IV. Obiekty	—	„ —	„
V. Konserwacya	918	„ 40	„
VI. Zarząd	6.122	„ 96	„
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	406	„ 36	„
Razem: 58.940	K. 24	gr.	

Powyższym kosztem wykonano: roboty ziemne o łącznej kubaturze wykopu 16559 m³, budowle faszynowe o długości 1046 m i łącznej kubaturze 3051 m³, nadto wykonano zerwaną tamę na długości 50 m.

Na powyższe roboty prelininowano 112 370 K. 16 gr., pozostaje przeto oszczędność w kwocie 53.429 K. 92 gr.

Budową kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Franciszek Dubiel.

13. Regulacja górnej Trześniówki.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty robót, wykonanych przy tej budowie w r. 1912 przedstawiają się następnie :

R. I. Roboty ziemne	54.576	K. 84	h
II. Budowa obiektów	27.978	„ 36	„
III. Roboty dodatkowe (ubezpieczenia)	29.576	„ 01	„
IV. Wykupno gruntów	3.801	„ 02	„
V. Konserwacya	17.550	„ 95	„
VI. Zarząd	11.897	„ 16	„
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	6.274	„ 86	„
razem 151.655	K. 20	h.	

W porównaniu z preliminarzem kosztorysowym w kwocie 131.411 K. 87 h. okazuje się przekroczenie w wysokości 20.243 K. 33 h.

Przekroczenie to wynikało głównie w rubryce robót ziemnych wskutek zwiększonych wydatków na dozór, narzędzia, materiały i ubezpieczenie robotników, następnie w rubryce robót dodatkowych wskutek konieczności darniowania szkarp potoków i rowów osuszających w gruncie przeważnie piaskowym na całej ich powierzchni zamiast przewidzianego w kosztorysie pasa 1 m. szerokości, w końcu zaś w rubryce konserwacji z powodu zwiększonych wydatków na utrzymanie dotychczas wykonanej sieci potoków i rowów osuszających.

Powyższym kosztem uregulowano 16.4.7:8 mb. potoków i rowów osuszających o objętości wykopu 76.617,1 m³. Z obiektów wykonano: 1 szluzę betonową typu V. w km. 30.414 Trześniówki 4 mosty betonowe sklepione 2,5 m. światła tudzież 2 mosty drewniane typu VI. na kanale Dąbrowickim i 1 most drewniany typu III. na potoku Łuczek, następnie 12 mostków z rur betonowych 80 cm. a 8 mostków z rur 50 cm. światła, 7 brodów i 2 stopnie betonowe. Budowę przy tej regulacji prowadził w r. 1912 inżynier kraj. biura melioracyjnego Henryk Dudek, któremu przydzielony był czasowo do pomocy praktykant techniczny wymienionego biura Kazimierz Brąglewicz.

14. Podwyższenie wałów Łęgu.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy koszty robót, wykonanych przy podwyższeniu wałów Łęgu od mostu kolejowego w Zaleszanych do Krawców za rok 1912 przedstawiają się następująco:

R. I. Roboty ziemne	25 531 K 99 h.
II. Budowa obiektów	743 „ 27 „
III. Roboty dodatkowe	720 „ 04 „
IV. Wykupno gruntów i odszkodowania	1 784 „ 27 „
V. Utrzymanie w czasie budowy	360 „ 62 „
VI. Zarząd	5.241 „ 57 „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	1.286 „ 59 „
Razem	35 668 K 35 gr.

Powyższym kosztem wykonano podwyższenie lewego wału Łęgu na długości 3.440 mb. z 5 ścieżkami i 3 przejazdami o łącznej objętości nasypu 36.708 m³ ziemi.

Ponadto przeniesiono dworską stację pomp i przesunięto drogę dworską w Grębowie tudzież wykonano szereg ubezpieczeń faszynowych w międzywalu celem zamknięcia strug poprzecznych, zagrażających wałowi.

Roboty przy tem nowem przedsiębiorstwie, które rozpoczęto z dniem 1. maja 1912, prowadził w roku 1912 inżynier adjunkt krajowego biura melioracyjnego p. Józef Zagórski.

15. Osuszenie bagien rzeszowskich.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty robót wykonanych w r. 1912 przedstawiają się, jak następuje:

R. I. Roboty ziemne	29.591 K 95 gr.
II. Budowa obiektów	8.002 „ 47 „
III. Roboty dodatkowe	12.531 „ 16 „
IV. Wykupno gruntów	18.134 „ 97 „
V. Konserwacja	3.903 „ 75 „
VI. Zarząd	9.199 „ 51 „
VII. Rozmaite	4.753 „ 92 „
Razem	86.115 K 73 gr.

Powyższym kosztem wykonano regulację potoków, tudzież rowy osuszające o łącznej kubaturze wykopu 44.995 m³, 3 poidła, 7 stopni, 4 przepusty, ponadto ubezpieczono płotkami skarpy potoków i rowów.

Na powyższe roboty preliminowano 60.778 K. 76 gr. okazuje się prze-
tę przekroczenie w kwocie 25.338 K. 97 gr.

Budową kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Józef Górski.

16. Regulacja Wisłoka i Pielnicy.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty budowy
w r. 1912 przedstawiają się następująco :

R. I. Roboty ziemne	27.465 K 28 gr.
II. Budowle regulacyjne	18.267 " 49 "
III. Objekty	7.380 " 97 "
IV. Ubezpieczenie	6 545 " 33 "
V. Wykupno gruntów i odszk.	5.316 " 78 "
VI. Konserwacja	2 366 " 69 "
VII. Zarząd	10 052 " 13 "
VIII. Nieprzewidziane	2.955 " 18 "
Razem	<u>80 349 K 85 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano: regulację i w miarę potrzeby obwałowanie potoków i rowów na łącznej długości 4250 m o kubaturze 32.905 m³. dna uregulowanych potoków i rowów obsadzono płotkami na długości 8692 m i wydarnowano szkarpy 8.139 m², na rzece Wisłoka wykonano budowli faszynowych 1092 m o kubaturze 2.915 m³ i budowli kamiennych 402 m o kubaturze 551 m³, 1 przepust z rur betonowych, 1 mostek żelazno-betonowy 2 00 św., 30 stopni betonowych oraz 7 progów betonowych; ponadto wykonano 1 brukowany przejazd na potoku Rudzinie tudzież pogłębienie i ubezpieczenie dna 4-ech przepustów kolei Grybów-Zagórz.

Na powyższe roboty preliminowano 93.844 K 86 gr. okazuje się przeto
zaoszczędzenie w kwocie 13.495 K. 01 gr.

Budową kierował inżynier Józef Pruchnik.

17. Regulacja rzeki Bugu od ujścia Pełtwi do ujścia Raty.

W roku 1912 wykonano 1828 m. b. budowli faszynowych i 425 m²
obitek brzegów.

Wskutek szkód zrzędzonych w latach poprzednich, zarządzone roboty
konserwacyjne były bardzo znaczne.

Naprawiono i ułożono świeże koronki na tamach o łącznej długości
2001 m. b., wykonano obitki brzegów na powierzchni 2177.5 m², zawiklono
resztę odsypisk w obszarze 3 ha i wyrąbano w kępach funduszowych od
ujścia Raty do Kamionki 541 kóp faszyn wiklowych.

Według operatu wykonawczego sprawdzonego przez Oddział rachun-
kowy Wydziału krajowego, koszty robót wykonanych w 1912 r., były na-
stępujące:

R. I. Roboty ziemne	—
II. „ regulacyjne	53.688 K 20 gr.
III. Budowa obiektów	—
IV. Wykupno gruntów	800 " 82 "
V. Konserwacja	32.955 " 13 "
VI. Zarząd	13.626 " 60 "
VII. Nieprzewidziane	2.748 " 99 "
Razem	<u>103.819 K 74 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano: na rzece Świni roboty ziemne na długości 2695 m. o kubaturze 33.364 m³, budowle faszynowe na długości 637 m, nadto 4 poprzeczki; na rzece Derewence roboty ziemne na długości 4 300 m. o kubaturze 33.177 m³, tudzież ubezpieczenie dna rzeki i brzegów budowlami faszynowymi na długości 1076, m. nadto 1 pójło i 6 przejazdów w bród; rów z Werchołycza o długości 460 m. i kubaturze 1498 m³ na rowie od Zarudzia mostek z rur betonowych, wreszcie celem ubezpieczenia szkarp wykonano płotki na łącznej długości 7011 m. i wydarniowano 9.807 m².

Na powyższe roboty preliminowano 90.644 K 02 gr. zaoszczędzono zatem 1.203 K 94 gr.

Budową kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego Kazimierz Sawicki.

c) sekcya III. (Biała).

R. I. Roboty ziemne	6 641 K 99 gr.
II. Budowa obiektów	— —
III. Roboty regulacyjne	7.113 " 02 "
IV. Roboty dodatkowe	204 " 14 "
V. Wykupno gruntów	656 " 80 "
VI. Konserwacya	— —
VII. Zarząd	4.453 " 57 "
VIII. Rozmaite	474 " 37 "
Razem	<u>19.543 K 83 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano roboty ziemne na potoku Biała o łącznej kubaturze 10 312 m³, budowle faszynowe na długości 2.434 m., oraz wydarniowano 1.924 m².

Na powyższe roboty preliminowano 23.036 K 31 gr. zaoszczędzono zatem 3.492 K 48 gr.

Budową kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Konrad Janowski.

21. Regulacya rzeki Pełtwi z dopływami.

W roku 1912 prowadzono roboty przy tem przedsiębiorstwie równocześnie w 3 sekcjach, a mianowicie: w sekcji dolnej między Ostrowem a Kutkorzem, w sekcji środkowej między Barszczowicami a Pikułowicami i w sekcji górnej między Krzywczycami a Lwowem.

Według operatów wykonawczych sprawdzonych przez Oddział rachunkowy, wynosiły koszta budowy rozdzielone na poszczególne rubryki, jak następuje:

a) Sekcya dolna.

R. I. Roboty ziemne	40 086 K 90 gr.
II. Roboty regulacyjne i ubezpieczenia	15.392 " 61 "
III. Budowa obiektów	23.209 " 94 "
IV. Roboty dodatkowe	2.575 " 26 "
V. Wykupno gruntów	6 839 " 15 "
VI. Konserwacya w czasie budowy	8.409 " 02 "
VII. Koszta zarządu	9.182 " 50 "
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	1 733 " 11 "
Razem	<u>107.428 K 49 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano 799 m. nowych przekopów dla koryta Pełtwi i dopływu Gołogórki w objętości wykopu 15.384 m³, usypano

wały na długości 749 m. o kubaturze 12.011 m³ oraz wykopano 746 m. rowów osuszających o objętości 2.684 m³.

Zbudowano 763 tam faszynowych o objętości 2.369 m³, i ubezpieczono brzegi na Pełtwi obitkami faszynowemi na długości 1.660 m. na potoku Gołogórze kiszkami, których ułożono 1.000 m.

Zbudowano w Kutkorzu most drewniany długości 30 m., oraz 6 betonowych obiektów wałowych o świetle 1·0 m i 2 stopnie betonowe na połoku Kutkorskim.

Szkarpy wałów obsiano nasionami traw a częściowo wydarniowano na powierzchni 9.858 m².

Wobec preliminowanej na powyższe roboty kwoty 97.346 K 10 gr. okazuje się przekroczenie w kwocie 10.082 K 39 gr., usprawiedliwione trudnościami napotkanymi przy wykonaniu robót ziemnych oraz zwiększonymi kosztami konserwacji wskutek szkód wyrządzonych wiosennymi wylewaniami.

Budową kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego Bronisław Winicki.

b) Sekcja środkowa.

k. I. Roboty ziemne	74.930	K 43	gr.
II. Roboty regulacyjne i ubezpieczenia	4.424	" 29	"
III. Obiekty	31.541	" 84	"
IV. Roboty dodatkowe	4.850	" 27	"
V. Wykupno gruntów	43.583	" 32	"
VI. Konserwacja w czasie budowy	5.847	" 46	"
VII. Zarząd	8 165	" 37	"
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	3 885	" 16	"
Razem	177.228	K 14	gr.

Kosztem powyższym wykonano 4.190 m. nowego koryta Pełtwi i 1.070 m. koryta potoku Mikłaszówki o łącznej kubaturze wykopu 72.357 m³. Z uzyskanego materiału usypano wzdłuż tych koryt 8 990 m. wałów a nadto wykończono obwałowanie młynówki potoku Białki na długości 457 m. i wykopano 3.326 m. rowów osuszających o objętości wykopu 5.396 m³.

Brzegi nowego koryta Pełtwi i potoku Białki ubezpieczono na długości 11.300 m. kiszkami wikłowemi a w miarę potrzeby obitkami faszynowemi. Zbudowano most żelazno-betonowy na Pełtwi w Barszczowicach w świetle 26 m. i 1 mostek na rowie Nr. 68 a wreszcie 2 obiekty wałowe i stopień u ujścia potoku Mikłaszówki.

Dla ubezpieczenia piaszczystych szkarp koryta i wałów wykonano 30.860 m² darniowania w kożuch.

Ponieważ na powyższe roboty preliminowano 181.530 K 68 gr. przeto okazuje się zaoszczędzenie w kwocie 4 302 K 54 gr.

Budową kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego Stefan Posacki.

c) Sekcja górna.

R. I. Roboty ziemne	97.698	K 78	gr.
II. Roboty regulacyjne i ubezpieczenia	43.619	" 85	"
III. Budowa obiektów	2.556	" 07	"
IV. Roboty dodatkowe	1.413	" 27	"
V. Wykupno gruntów i odszkodowanie	14 616	" 48	"
VI. Konserwacja w czasie budowy	3.384	" 20	"
VII. Koszta zarządu	7.746	" 65	"
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	8.854	" 35	"
Razem	179.889	K 65	gr.

Kosztym powyższym wykonano lub wykończono nowe koryto Pełtwi na długości 4 570 m. o objętości wykopu 80.791 m³ oraz przeprowadzono korekcyę potoku z Kleparowa na długości 300 m. o kubaturze wykopu 1310³.

Dno koryta Pełtwi ubezpieczono kunetą betonową na długości 300 m³ i wybrukowano szkarpy na długości 500 m.

Zbudowano 4 stopnie betonowe, z których jeden skombinowany z mostem na drodze równoległej wzdłuż koryta Pełtwi.

Szkarpy koryta zasiano nasionami traw a częściowo ubezpieczony darnią.

Na wykonanie powyższych robót prelinowano 137.608 K 68 gr. przekroczenie wynosi zatem 42 280 K 97 gr.

Przekroczenie to wynikło przeważnie:

a) w robotach ziemnych (30 672 K 22 gr.) z powodu zwiększenia ilości wykopu o 19 123 m³, usprawiedliwionego podwyższeniem się terenu i zamulaniem prowizorycznego ujścia przekopu wykonanego w r. 1908 a nadto podwyższeniem wynagrodzenia robotników pracujących w wodzie zanieczyszczonej ściekami kanałowymi miasta Lwowa.

b) w robotach ubezpieczających z powodu wykonania podkładu żwirowego pod brukiem i kunetą betonową, które to zarządzenie nieprzewidziane kosztorysem, okazało się niezbędnie koniecznym dla zapobieżenia osiadania budowli spoczywającej na silnie wodonośnej warstwie piasku.

Wykazane w roku bieżącym przekroczenie skompenzowane zostanie w znacznej części oszczędnościami uzyskanymi w tej przestrzeni w latach poprzednich.

Budową kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Izydor Stella Sawicki.

22. Regulacja potoku Pustej.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty robót wykonanych w r. 1912 przedstawiają się, jak następuje:

R. I. Roboty ziemne	26.383 K 36 gr.
II. Budowa obiektów	13.095 „ 42 „
III. Roboty dodatkowe	3.954 „ 31 „
IV. Wykupno gruntów i odszkodowania	24 „ 28 „
V. Konserwacja w czasie budowy	10.073 „ 72 „
VI. Koszta zarządu	10.971 „ 17 „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	4.318 „ 10 „
Rezem	<u>68.820 K 36 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano wykop potoku Pusta na długości 4020 m. o bryłowatości wykopu 28508 m³, 2 rowy obwodowe o długości 2488 m. o łącznej kubaturze wykopu 10513 m³, 23 przepusty z rur betonowych, 11 mostków z rur betonowych, 2 mostki sklepione, 1 stopień betonowy, ubezpieczono darniami szkarpy potoków i rowów o łącznej powierzchni 23.629 m², obsiano nawozami i nasionami traw szkarpy potoku Pustej na długości 8 220 m, a nadto wykonano 15 ścieków bocznych do potoku Pustej i rowów obwodowych.

Na wykonanie tych robót prelinowano 49.618 K 84 gr. okazuje się więc przekroczenie w kwocie 19.201 K 52 gr.

Budową kierował inżynier kraj. biura melior. Władysław Zgorlakiewicz.

23. Regulacja górnego Dniestru z dopływami:

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty robót wykonanych w r. 1912 są następujące:

a) W sekcji I. (regulacja Dniestru od Rozwadowa do ujścia Wereszycy):

R. I. Roboty ziemne	30.802	K 19 gr.
II. Roboty regulacyjne	24.483	„ 44 „
IV. Roboty dodatkowe	247	„ 92 „
V. Wykupno gruntów	1.239	„ 27 „
VI. Konserwacja	2.298	„ 00 „
VII. Koszta zarządu	8.572	„ 46 „
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	17.482	„ 05 „
Razem	85.125	K 33 gr.

Wykazanym wyżej kosztem rozszerzono łożowate, nierealizujące się przekopy o bryłowatości 60.230 m³; zeskarpowano częściowo przekopy Nr. 2, 4, 5, 13, 14, 17, 21 na długości 1.674,5 m. o bryłowatości 9 187 m³, wykonano opaski kamienne na długości 1.019 m, o bryłowatości 3.190,87 m³, przygotowano deponie kamienne o bryłowatości 2.258 m³; zawiklono 1,20 ha starych koryt; wyszutrowano poidła w Kołodrubach i Lipicach; odnowiono mostki na starych korytach, wreszcie przy pomocy 2 pogłębiarek i dynamitu pogłębiono dno i skopywano brzegi i progi na przekopach Nr. 2, 3, 5, 6, 13, 14.

Koszta preliminowane wynoszą 91.394 K 13 gr. zaoszczędzono zatem 6.268 K 80 gr. głównie na robotach ziemnych i na robotach konserwacyjnych.

Budową w tej sekcji kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego Izydor Opolski.

b) W sekcji II. i III. (regulacja Dniestru od ujścia Wereszycy do Hordyni).

R. I. Roboty ziemne	40.156	K 53 gr.
II. Roboty regulacyjne	49.668	„ 05 „
III. Budowa obiektów	7.477	„ 11 „
IV. Roboty dodatkowe	750	„ 45 „
V. Wykupno gruntów	74	„ 25 „
VI. Konserwacja	8.644	„ 21 „
VII. Koszta zarządu	8.086	„ 17 „
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	4.660	„ 00 „
Razem	119.516	K 77 gr.

Kosztem powyższym wykonano następujące roboty:

1) Rozszerzenie przekopów Nr. 61, 73, 82, (brzeg lewy), 83 (brzeg prawy), 87, 93, (brzeg lewy), 94, 98, (brzeg lewy), 100 (brzeg prawy) i skopanie wystających odcinków, a to w km: 24,773 (brzeg lewy) 24,930 (brzeg prawy), 29,495 (brzeg prawy), 33,915 (brzeg prawy), 35,963 (brzeg lewy), 37,710 (brzeg lewy), 38,840 (brzeg prawy) i pogłębiono przekop Nr. 71 (brzeg lewy) i 105 (brzeg prawy), przyczem wydobyto ogółem 81.335 m³ ziemi.

2) 3.523 m. b. tam faszynowych o kubaturze 7.827 m³ w sekcji II. a 56 m. b. obitki faszynowej w przekopie Nr. 117 o kubaturze 68 m³ w sekcji III.

3) 88 m. b. narzutów tam faszynowych o kubaturze 103,84 m³ 100 m. b. opasek czysto kamiennych o kubaturze 114,00 m³ i 812 m. b. narzutów o kubaturze 1.431,16 m³ ogółem 1000 m. b. o kubaturze 1.648 m³.

4) Zapłacono za materiał drzewny użyty na most w km. 39·300, przygotowano częściowo materiał na most w km. 37·000 oraz wydarńiowano i wyźwirowano rampy mostu w km. 28·302.

5) Zasadzono wikliną 6·75 ha starych koryt Dniestru.

6) Naprawiono 720 m. b. tam faszynowych w sekcji II, przyczem użyto 2.136 m³ faszynady, oraz 114 m b. obitki faszynowej w przekopie Nr. 117 o kubaturze 84·7 m³ w sekcji III.

7) Obsiano 1·3 ha dróg holowniczych ,wykonano poidło w km 30·060 o kubaturze 1.409 m³ i inne drobne roboty.

Na roboty powyższe preliminowano kwotę 131.421 K. 31 gr. — okazuje się przeto zaoszczędzenie w kwocie 11.904 K 54 gr. uzyskane głównie w rubryce robót ziemnych i konserwacyi.

Roboty w sekcji II. i III. prowadził inżynier krajowego biura melioracyjnego Józef Noworytko.

c) Regulacja Strwiąża.

R. I. Roboty ziemne	20.599 K 17 gr.
II. Roboty regulacyjne	37 796 " 74 "
IV. Roboty dodatkowe	1.295 " 37 "
V. Wykupno gruntów	4.648 " 03 "
VI. Utrzymanie w czasie budowy	15.938 " 55 "
VII Koszta zarządu	9.014 " 07 "
VIII. Nieprzewidziane	6 196 " 77 "
Razem	<u>95.488 K 70 gr.</u>

Kosztem powyższym wykonano:

1) przekopy Strwiąża od km. 22·300 do 21·400, zeskarpowano prawy brzeg Strwiąża od km 5·796 do 5·456 i od km 34·72 do km. 2·900 i wykonano małe przecięcia pod tamy kamienne od km. 2·074 do 1·118 o łącznej objętości 42·352 m³ wykopu;

2) 1.814 m. b. budowli faszynowych równoległych, 303·9 m. b. poprzecznych o łącznej objętości faszynady 4.951 m³, 982 m. b. budowli kamiennych równoległych o łącznej objętości 1.312·41 m³.

3) obsadzono 2·8 ha starych koryt Strwiąża;

4) naprawiono szkody wyrządzone w budowlach przez wody wiosenne.

Na powyższe roboty preliminowano 78.516 K. 93 gr. wobec czego okazuje się przekroczenie w kwocie 16.971·77 gr. w rubrykach: konserwacyi, kosztów zarządu i nieprzewidzianych. głównie z powodu naprawy szkód i z powodu za małego postępu robót wskutek trwałej niepogody w lecie i jesieni.

Robotami kierował inżynier kraj. biura melior. Alojzy Jakóbczak.

24. Regulacja potoku Błóżewki.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty robót wykonanych w r. 1912 przedstawiają się następująco:

R. I. Roboty ziemne	23.959 K 61 gr.
II. Ubezpieczenia	1.331 " 22 "
III. Budowa obiektów	12.700 " 00 "
IV. Wykupno gruntów	760 " 65 "
V. Konserwacya	424 " 47 "
VI. Zarząd	8.260 " 44 "
VII. Nieprzewidziane	1.243 " 55 "
Razem	<u>48.679 K 94 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano :

1. Rozszerzenie koryta Błóżewki wykonanego w roku poprzednim od km. 2·847 do km. 6·780 i wykop kinety od km. 6·780 do km. 8·570 oraz wykop rowów bocznych na długości 4·920 km. o łącznej kubaturze 45.531 m³ ziemi.

2. Ubezpieczono płotkami dna rowu Błotna woda na długości 1·373 m. i obsiano mieszką traw 1·88 ha skarp i odkładów Błóżewki i rowów.

3. Wyplacono reszłę należytości za most w Zagórze i szluzę w Czernichowie, oraz wybudowano mostek polny na potoku Błotna woda w km. 0·440.

Mały postęp robót został spowodowany trwałą słągą w lecie i w jesieni.

Na powyższe roboty preliminowano 85.017 K 27 gr. okazuje się zatem oszczędność w kwocie 36.377 K. 33 gr. głównie w rubrykach robót ziemnych i wykupna gruntów.

Robotami kierował inżynier kraj. biura melior. Karol Klimowicz.

25. Regulacja Wereszycy.

Według operatu wykonawczego sprawdzonego przez Oddział rachunkowy, wynosiły koszty budowy w r. 1912, jak następuje :

R. I. Roboty ziemne	14.437 K 55 gr.
II. Roboty ubezpieczające	193 „ 61 „
III. Budowa obiektów	11.229 „ 04 „
IV. Wykupno gruntów i odszkodowania	2.719 „ 59 „
V. Konserwacja	4 173 „ 10 „
VI. Koszta zarządu	8 403 „ 88 „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	10 921 „ 54 „
Razem	<u>52.078 K. 31 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano:

1. Wykop koryta Wereszycy i pogłębienie kanału pod Komarnem o łącznej kubaturze wykopu 18.399. m³.

2. Obsiano skarpy wałów i rzeki o powierzchni 2 ha.

3. oskałowano podmyty filar mostu żel.-bet. w km. 7·200.

4. naprawiono skarpy i wały zerwane przez wielką wodę.

Na powyższe roboty preliminowano kwotę 40.702 K. 91 gr. okazuje się zatem przekroczenie w kwocie 11 375 K. 40 gr. głównie w rubryce kosztów zarządu z powodu za małego postępu robót, wskutek sporu stron co do trasy Wereszycy pod Komarnem i wydatków nieprzewidzianych przy pogłębieniu kanału użytkowego celem zabezpieczenia wody dla wsi Chłopy, Brzezic i Nowa Wieś.

Robotami kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego Włodzimir Rojecki.

26. Regulacja Tyśmienicy i Letnianki.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty budowy w r. 1912 wynoszą:

a) Sekcja dolna.

R. I. Roboty ziemne	21.392 K 84 gr.
II. „ regulacyjne	4.032 „ 89 „
III. Budowa obiektów	29.200 „ 53 „
IV. Roboty dodatkowe	16 „ — „
V. Wykupno gruntów i młynów	5.993 „ 49 „
VI. Konserwacja	2.797 „ 07 „
VII. Zarząd	8.006 „ 98 „
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	1.001 „ 05 „
Razem	<u>72.440 K 85 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano :

1) Wykop Tyśmienicy od km. 2·675 do km. 2·767 i od km. 3.506 do km. 3·596 (częściowo) o łącznej kubaturze: 3.736·2 m³ i wykop Bystrzycy od km. 0·497 do km. 1·332 o łącznej kubaturze: 19.309·4 m³, ogółem wydobyto i odwieziono na wały: 23.045·6 m³, przyczem z powyższego wykopu usypano 941·0 mb. wałów. Nadto wyrównano i zeszkarpowano wały wykonane w latach poprzednich na długości 1430 mb ;

2) 212·5 mb. budowli faszynowych na Tyśmienicy i 235 mb. na Bystrzycy, razem 447·5 mb. budowli faszynowych o kubaturze 751·6 m³, 69 mb. narzutu kamiennego o kubaturze 101 m³;

3) wypłacono resztę należności (oprócz rat kolaudacyjnych) za budowę 2 mostków żelazno betonowych wykonanych w poprzednich latach.

4) obsiano wały i szkarpy Tyśmienicy i Bystrzycy nasionami traw o pow. 1.4 ha;

5) naprawiono 36 mb. budowli faszynowych o kubaturze 54·4 m³ i odczyszczono zamulenie koryt Tyśmienicy i Bystrzycy o kubaturze 3030·6 m³.

Na powyższe roboty preliminowano 71.886 K 29 gr., wobec czego przekroczono kosztorys o kwotę 554 K 56 gr. głównie w rubryce robót regulacyjnych, wskutek zarezerwowania w preliminarzu odpowiedniej kwoty na ubezpieczenie kamieniem łamanym tam faszynowych. Mniejszy postęp robót został spowodowany brakiem orzeczeń ekspropryacyjnych.

Robotami przy tem przedsiębiorstwie kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Adolf Wizimirski.

b) Sekcja górna.

R. I. Roboty ziemne	30.823 K 41 gr.
II. Roboty regulacyjne	62.284 „ 72 „
III. Budowa obiektów	— „ — „
IV. Roboty dodatkowe	66 „ 30 „
V. Wykupno gruntów	13.363 „ 47 „
VI. Konserwacja	13.041 „ — „
VII. Koszta zarządu	8.310 „ 78 „
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	23.866 „ 12 „
Razem	<u>151.755 „ 80 „</u>

Powyższym kosztem wykonano następujące roboty :

1) wykop Tyśmienicy od km. 25·270 do 26·907 tj. na długości 1567 m. o kubaturze 38.105 m³;

2) ubezpieczenie brzegów Tyśmienicy na powyższej przestrzeni tamami faszynowymi, przyczem wykonano 2.209 mb. tam podłużnych o kubaturze 2.844 m³, 1.297·5 mb. tam poprzecznych o kubaturze 2.941 m³ i 101·0 mb. zamknięć przejazdowych o kubaturze 3.880 m³, 638 mb. zabezpieczeń brzegów o kubaturze 395.6 m³ i 250.0 mb. obitek faszynowych o kubaturze 518.3 m³; ogółem wykonano 4495·5 mb. budowli faszynowych o łącznej kubaturze 7087·0 m³.

- 3) ubezpieczenie tam faszynowych na Tyśmienicy od km. 27·000 do km. 28·350 narzutem kamiennym na długości 2.110 m. o kubaturze 1872 m³;
- 4) obsiano nasionami traw 0·442 ha brzegów Tyśmienicy,
- 5) obsadzono wikliną 51·7 ha szutrowisk,
- 6) wykonano kładkę w km 26 900 o rozp. 25 m.

Na powyższe roboty preliminowano kwotę 94 765 K 79 gr. wobec czego okazuje się przekroczenie w kwocie 56.989 K 01 gr., głównie w rubryce robót regulacyjnych, a to z powodu zarezerwowania w preliminarzu odpowiedniej kwoty na ubezpieczenie tam faszynowych kamieniem łamanym; przekroczenie to znajduje jednak pokrycie w oszczędnościach z lat ubiegłych.

Robotami tej sekcji kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego Stanisław Kleja.

27. Regulacja Kłodnicy (Niezachówki) i Brydnicy.

Według operatu wykonawczego, sprawdzonego przez Oddział rachunkowy, wynosiły koszty budowy w r. 1912:

R. I. Roboty ziemne	34.581 K 18 gr.
II. Budowa obiektów	10.024 „ 90 „
III. Roboty ubezpieczenia koryta	6.146 „ 22 „
IV. Wykupno gruntów	10.058 „ 87 „
V. Konserwacja	982 „ 26 „
VI. Koszta zarządu	7.939 „ 43 „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	3.175 „ 59 „
Razem	<u>72.908 K 45 „</u>

Kosztym tym wykonano:

1) wykop koryta p. Kłodnicy o łącznej kubaturze:	6391·7 m ³
„ „ „ Bydnicy „ „ „	10484·1 „
„ „ „ Perekyp „ „ „	10197·5 „
„ „ rowów osuszających o łącznej długości	
4717 mb. — o kubaturze:	18029·4 „
ogółem roboty ziemne o kubaturze	<u>45102·3 m³</u>

2) 2 mosty betonowe, z pomostem żelazno-betonowym o świetle 4·40 m. i 1·20 m. — 3 mosty z rur betonowych o średnicy 0·50 m i kładkę drewnianą do przewozu siana;

3) ubezpieczono płótkami i darnią potoki Kłodnicę i Brydnicę i rów Nr. 4. na łącznej długości: 3931·9 mb.

Na powyższe roboty preliminowano kwotę: 72.482 K 01 gr., okazuje się zatem przekroczenie w wysokości 426 K 44 gr.

Robotami przy tem przedsiębiorstwie prowadził inżynier adjunkt kraj. biura melioracyjnego Zygmunt Żarnecki.

28. Kolmatacja bagien nadniestrzańskich.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy koszty rzeczywiste budowy w r. 1912 przedstawiają się następująco:

a) sekcya górna.

R. I. Roboty ziemne	33.680 K 67 gr.
II. „ ubezpieczające	553 „ 78 „
III. Budowa obiektów	90 451 „ 76 „
IV. Wykupno gruntów i odszkodowania	— —
V. Utrzymanie w czasie budowy	2 292 „ 26 „
VI. Koszta zarządu	7.859 „ 81 „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	1.484 „ 88 „
Razem	<u>136.323 K 16 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano: kanał osuszający główny Nr I do km. 12 951, tudzież rowy boczne o łącznej kubaturze wykopu 54 950 m³, w dalszym ciągu kontynuowano budowę jaru Nr. II, oraz obsiano skarpy kanału Nr. I. i wału.

Na powyższe roboty prelinowano 102.106 K. 66 gr. przekroczenie wynosi zatem 34.216 K. 50 gr.

Budową kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego Gustaw Müldner.

b) sekcya dolna.

R. I. Roboty ziemne	52.453 K. 05 gr.
II. „ ubezpieczające	3.750 „ 93 „
III. Budowa obiektów	— —
IV. Wykupno gruntów i odszkodowania	5.633 „ 82 „
V. Utrzymanie w czasie budowy	5.196 „ 70 „
VI. Koszta zarządu	8.683 „ 71 „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	1.917 „ 42 „

Powyższym kosztem wykonano: roboty uzupełniające na kanale osuszającym Nr. I, rozpoczęto budowę: kanału Nr. II, kanału Nr. III, rowów: b₂ V, a₃ V, b₃ VIII, prowadzono ponadto w dalszym ciągu wykop kanału Nr. V, rowu b₄. VI i rozszerzono rowy b. V i b. IV oraz rozpoczęto budowę drogi z Mostów do Wołoszczy. Obsiano 10 064 skarp rowów i kanałów oraz wykonano płotki na długości 4.810 m.

Na powyższe roboty prelinowano 67.751 K 38 gr. okazuje się zatem przekroczenie w kwocie 9.884 K. 25 gr.

Budową kierował inżynier krajowego biura melioracyjnego Kazimierz Huber.

29. Regulacja Siwki.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty budowy za 1912 r. przedstawiają się następująco:

R. I. Roboty ziemne	24.034 K. 69 gr.
II Roboty regulacyjne	155 „ 52 „
II'. Budowa obiektów	35.000 „ — „
IV Wykupno gruntów	26.991 „ 07 „
V. Konserwacja	2.588 „ 44 „
VI. Koszta zarządu	8.244 „ 31 „
VII Rozmaite i nieprzewidziane	3.416 „ 07 „
Razem	<u>100.430 „ 10 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano :

1. W robotach ziemnych :

- a) wykop z wielkiego przekopu Siwki o kubaturze 22.037·6 m³;
  - b) wykop z przekopów Siwki powyżej wielkiego przekopu o kubaturze 8.448.7 m³,
  - c) korekcję ujścia starej Siwki o kubaturze wykopu 1.794 m³.
- Ogółem wykonano 32.280·5 m³.

2. Obsiano nasionami traw szkarpy i odkłady materyałowe wielkiego przekopu.

Wykonano pomosty żelazno-betonowe 3 mostów drogowych II kl w klm. 0 962 3 i 2·660 wielkiego przekopu Siwki i w klm. 34·258·7 Siwki.

Na powyższe roboty preliminowano kwotę: 97.118 K. 15 gr., okazuje się przeto ogólne przekroczenie w kwocie: 3.311 K. 95 gr., głównie w rubrykach robót ziemnych i wykupna gruntów. Za mały stosunkowo postęp robót ziemnych tłumaczy się nadzwyczajną twardością materyału w wielkim przekopie.

Dla przyspieszenia wykopu przygotowano na rok 1913 nad wielkim przekopem pogłębiarkę parową.

Robotami przy tem przedsiębiorstwie kierował inżynier kraj. biura melioracyjnego Roman Janik.

b) Przedsiębiorstwa prowadzone przez c. k. Ministerstwo rolnictwa i Wydział krajowy (sekcję Samborską c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich).

30. Zabudowanie górskich potoków w dorzeczu Skawy.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty budowy w r. 1912 przedstawiają się, jak następuje:

R. I. Roboty ziemne	139 K 71 gr.
II. „ regulacyjne	11.483 „ 62 „
IV. „ uzupełniające	608 „ 88 „
VI. Utrzymanie podczas budowy	633 „ 34 „
VII. Koszta zarządu	1263 „ 60 „
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	288 „ 43 „
Razem	14.412 „ 58 „

Powyższym kosztem wykonano: roboty ziemne na potoku Sidzina o łącznej kubaturze wykopu 2115 m³, założono tamy Seelinga na długości 851 m, opaski faszynowe na długości 587 m, oraz 50 sztuk progów drewnianych; ponadto wykonano planowanie i szkarpowanie brzegów; na potoku Bystra i Księży wykonano roboty konserwacyjne.

Budową kierował c. k. komisarz leśnictwa Stanisław Wądrzyk.

31. Zabudowanie potoku Leszcz.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty budowy w roku 1912 przedstawiają się, jak następuje:

R. I. Roboty ziemne	6.407 K 40 gr.
II. „ regulacyjne	16.337 „ 68 „
III. Budowa obiektów	12.805 „ 32 „
IV. Roboty dodatkowe	422 „ 60 „
V. Wykupno gruntów, odszkodowania i koszta komis.	3.676 „ 28 „
VI. Utrzymanie w czasie budowy	— „ — „
VII. Koszta zarządu	6.271 „ 49 „
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	866 „ 77 „
Razem	46.787 K 54 gr.

Wykazanym wyżej kosztem wykonano żłób kamienny na długości 463 m 3 sztuk zapor kamiennych, 11 gurtów o łącznej bryłowości muru 1695 3 m³.

Robotą kierował c. k. asystent leśnictwa Władysław Grotowski.

32. Zabudowanie potokn Biczyczanki.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty budowy w roku 1912 przedstawiają się, jak następuje:

R. I. Roboty ziemne	6.174 K 37 gr.
II. Roboty regulacyjne	20.591 " 11 "
III. Budowa obiektów	— " — "
IV. Roboty dodatkowe	2.254 " 28 "
V. Wykupno gruntów i odszkodowania	599 " 80 "
VI. Utrzymanie w czasie budowy	85 " 00 "
VII. Koszta zarządu	5.757 " 66 "
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	2 257 " 44 "
Razem	<u>37.719 K 66 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano następujące roboty: progową korekcję potoków Biczyczanki i Trzetrzeńskiego 1458 mb., żłobu kamiennego 181 mb., skarpowanie skarp i zalesienie stoków.

Robotą kierował c. k. komisarz leśnictwa Stanisław Wądrzyk.

33. Zabudowanie potoku Sudół.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty budowy w roku 1912 przedstawiają się, jak następuje:

R. I. Roboty ziemne	31 K 10 gr.
II. Roboty regulacyjne	— " — "
III. Budowa obiektów	62.320 " 76 "
IV. Roboty dodatkowe	813 " 93 "
V. Wykupno gruntów i odszkodowania	1.531 " 36 "
VI. Utrzymanie w czasie budowy	235 " 12 "
VII. Koszta zarządu	5.902 " 01 "
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	3.623 " 30 "
Razem	<u>74.457 K 58 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano 12 sztuk zapor kamiennych o kubaturze 2.393,27 m³, rowów odwadniających — m, zalesiono 1,5 ha.

Robotą kierował c. k. nadkomisarz leśnictwa Jan Małecki.

34. Zabudowanie Łęgu w powiatach niżańskim i kolbuszowskim.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty budowy w roku 1912 przedstawiają się, jak następuje:

R. I. Roboty ziemne	26 K 60 gr.
II. Roboty regulacyjne	8 215 " 35 "
III. Budowa obiektów	— " — "
IV. Roboty dodatkowe	— " — "
V. Wykupno gruntów i odszkodowania	— " — "
VI. Utrzymanie w czasie budowy	2.283 " 95 "
VII. Koszta zarządu	545 " 53 "
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane	89 " 50 "
Razem	<u>11.160 K 93 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano 2189 m budowli faszynowych, 688 m koronek wiklowych, oraz zawiklono 6 ha odsypisk.

Robotą kierował c. k. komisarz leśnictwa Józef Pindeliski.

35. Zabudowanie górskich potoków w dorzeczu Dniestr.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty budowy w roku 1912 przedstawiają się, jak następuje:

R. I. Roboty ziemne	414 K 20 gr.
II. Roboty regulacyjne	10.907 „ 38 „
III. Budowa obiektów	5.698 „ 38 „
IV. Roboty dodatkowe	2.823 „ 94 „
V. Wykupno gruntów i odszkodowania	500 „ 00 „
VI. Utrzymanie w czasie budowy . .	16.372 „ 72 „
VII. Koszta zarządu	5.594 „ 46 „
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane . .	1.447 „ 72 „
Razem	<u>43.858 K 80 gr.</u>

Powyższym kosztem wykonano:

1) na potoku Topolniczance: 892 mb. inkrustacji brzegów, korekcję na długości 340 m i poprawiono narzuty kamienne na długości 3.698 m;

2) na potoku Jasienicy: zaporę o bryłowatości 305 m³, 96 m ubezpieczenia brzegów faszynami, 830 m narzutów kamiennych, kunetę kamienną o długości 33 m z jednym progim i naprawiono 1518 m narzutów kamiennych;

3) na potoku Lenince: 307 m narzutów kamiennych i 796 m³ wykopu ziemnego;

4) zalesiono 132 ha zrębów w Gwoźdźcu i szutrowisk wzdłuż potoków Jasienicy, Topolnicy i Suszycy rykowej;

5) naprawiono zaporę kamienną na Niedzielniance, wykonując 186 m³ nowego muru.

Robotą kierował c. k. komisarz leśnictwa Karol Duszanek.

36. Zabudowanie potoku Krzemiouki.

Sprawdzone przez Oddział rachunkowy rzeczywiste koszty budowy w roku 1912 przedstawiają się, jak następuje:

R. I. Roboty ziemne	22.023 K 41 gr.
II. Roboty regulacyjne	18.510 „ 21 „
III. Budowa obiektów	13.085 „ 97 „
IV. Roboty dodatkowe	5 686 „ 90 „
V. Wykupno gruntów i odszkodowania	125 „ 00 „
VI. Utrzymanie w czasie budowy . .	468 „ 00 „
VII. Koszta zarządu	7.257 „ 75 „
VIII. Rozmaite i nieprzewidziane . .	1.295 „ 60 „
Razem	<u>68.452 K 84 gr.</u>

Kosztem powyższym odkopano zażwirowaną w r. 1911 korekcję na długości 404 km., wykonano 1283 mb. zamulników, 1416 mb. faszynowego ubezpieczenia brzegów, 824 mb. progów drewnianych, wysadzono 1,093.000 szt. szubrow wiklowych, wymurowano 5 zapór kamiennych

o kubaturze 418·95 m³, jakoteż rozszerzono gardła i skrzydła bruków przy dalszych 4 zaporach na potoku Pohar, wykonując 90 70 m² muru.

Oprócz tego wykonano w deprze D 132 mb. płotków poprzecznych i 542 mb. płotków na szkarpach.

Budową kierował c. k. komisarz leśnictwa Włodzimierz Szmatera.

c) Przedsiębiorstwa prowadzone przez c. k. Namiestnictwo.

37. Regulacja Soły.

Według sprawozdania c. k. kierownictwa budowy, udzielonego Wydziałowi krajowemu przez c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 12 sierpnia 1913 L. VIII c. 1213 prowadzono w r. 1912 roboty regulacyjne na Sole na 9 placach budowy, a mianowicie pod Milówką—Cisnem, Cisnem—Cięcina—Radziechową, Brzuśnikiem, Żywcem—Tresną, Kobiernicami, Hecznarowicami—Podlasami, Hecznarowicami—Łękami, Łękami—Oświęcimiem i Oświęcimiem—Broszkowicami.

Na powyższych przestrzeniach wykonano następujące roboty:

- 1) 2038 mb. tam równoległych, kamiennych;
- 2) 898 mb. narzutów kamiennych na tamach faszynowych;
- 3) 1966·5 mb. tam i opasek równoległych faszynowych;
- 4) 368 mb. poprzeczek płotkowych z narzutem kamiennym;
- 5) 1062·4 mb. poprzeczek i zamknięć faszynowych;
- 6) 531·0 mb. opasek skrzydłowych;
- 7) 1260·5 mb. obitki brzegów;
- 8) 13.756·6 m³ wykopu żwirowisk;
- 9) 2.141·5 mb. prowizorycznych płotków na niskich brzegach Soły, celem skoncentrowania wody w korycie;
- 10) rampy mostu na Sole w km. 44·844 i przygotowano materiał na próg na Sole w km. 16·650;
- 11) naprawiono · 4.888 mb. budowli równoległych, 1.415·5 mb. budowli poprzecznych, 61·0 mb. opasek skrzydłowych i wykopano ponownie 5.555·5 m³ żwirowiska z trasy regulacyjnej.

Koszta budowy w r. 1912 podaje c. k. kierownictwo budowy w sumie 208.511 K 31 gr., z czego przypada na:

R. I. Koszta budowy	182.603 K 33 gr.
II. Koszta administracji	21 749 " 15 "
III. Koszta pomiarów i zdjęć	910 " 18 "
IV. Koszta dozoru budowli i kęp funduszu	2.600 " — "
V. Rozmaite inne	648 " 65 "
Razem	<u>208.511 K 31 gr.</u>

Zamknięcia rachunków za r. 1912 c. k. Namiestnictwo dotąd nie nadeszło.

38. Regulacja Łomnicy.

39. Regulacja Dniestru od Rozwadowa do Żurawna.

C. k. Namiestnictwo nie nadeszło dotychczas Wydziałowi krajowemu sprawozdań z budowy za r. 1912 przy regulacji Łomnicy i Dniestru.

B) Wykaz

czynności krajowego biura melioracyjnego
za czas od 1. lipca 1911 do 30 czerwca 1912.

Szczegółowy wykaz czynności będzie wyłożony do przeglądu w kancelaryi sejmowej, poniżej zaś przedstawia się sumaryusz tego wykazu:

I. Zdjęcia.

Liczba porząd.		Ilość projektów	Regulacja wód		Oszuszenie rowami	Drenowanie	Nawodnienie
			Długość	Obszar			
			km.	ha			
1	Biuro centralne	149	351·9	6864·0	5785·5	8988·2	1660 1
2	Ekspozytura w Krakowie	23	6·0	—	—	1635·4	15·0
3	" " Tarnowie	8	—	—	—	362·0	—
4	" " Rzeszowie	9	3·0	—	32·0	261·1	—
5	" " Jarosławiu	10	3·5	—	825·1	390·7	—
6	" " Stanisławowie	4	—	—	19·7	126·1	—
	Razem	203	364·4	6864·0	6662·3	11763·5	1675 1

Z wykazanych pod 1) projektów przypada 8 na roboty publiczne.

II. Projekty.

Liczba porząd.		Ilość projektów	Regulacja wód		Oszuszenie rowami	Drenowanie	Nawodnienie
			Długość	Obszar			
			km	ha			
1	Biuro centralne	153	282·9	5574·0	8568·9	5066·1	1431·2
2	Ekspozytura w Krakowie	37	9·2	—	21·1	2568·6	43·7
3	" " Tarnowie	13	25·5	—	—	378·1	—
4	" " Rzeszowie	11	1·8	—	—	373·9	—
5	" " Jarosławiu	12	—	—	768·2	770·0	—
6	" " Stanisławowie	08	—	—	29·2	363·8	—
	Razem	234	319·4	5574·0	9387·4	7520 5	1474 9

Z ogólnej sumy kosztorysowej opracowanych 234 projektów, wynoszącej 41,247.238 K przypada na publiczne przedsiębiorstwa:

a) Regulacja Gotołórki	1,700.000 K
b) Obwałowanie Dunajca w dolinie zakliczyńskiej	2,700.000 "
c) Regulacja Strwiąża od Biskowic do Ustrzyk	2,500.000 "
d) Zbiornik na Sole w Porąbce	9,000.000 "
e) " " Łękawce w Moszczanicy	2,300.000 "
f) " " Skawicy w Zawoi	7,500.000 "
g) " " Dunajcu w Witowie	2,800.000 "
h) " " Dunajcu w dolinie Kościeliskiej	3,500.000 "

III. Roboty wykonane.

Liczba porząd.		Ilość przed- siębiorstw	Regulacja wód		Osuszenie rowami	Drenowanie	Osuszenie
			Długość	Obszar			
			km.	ha	hektarów		
1	Biuro centralne	170	82·3	—	444·3	1799·1	47 5
2	Ekspozytura w Krakowie	21	1·2	—	170·7	447·0	11·0
3	" " Tarnowie	15	2·9	—	—	292·4	—
4	" " Rzeszowie	19	11·2	—	—	382·0	—
5	" " Jarosławiu	11	15·9	—	70·0	185·4	—
6	" " Stanisławowie	14	—	—	—	127·2	—
	Razem	250	121 9	—	685·0	3233·1	58 5

Nadto wykonał Bank melioracyjny na podstawie projektów biura melioracyjnego drenowanie 335·9 ha w 7-miu miejscowościach.

Kultura torfowisk.

W sprawozdaniu z dnia 22. sierpnia 1912 l. 124 200 o melioracjach (pag. 2) podał Wydział krajowy do wiadomości Wysokiego Sejmu, że w myśl uchwały z 14. lutego 1912, którą Wysoki Sejm ustanowił w krajowym biurze melioracyjnym trzy posady instruktorów fachowych dla kultury torfowisk, jednego w randze IX, dwóch zaś w randze X, zamianował dekretem z 25. czerwca 1912 l. 40.898 Jana Śliwińskiego instruktorem w randze X, dalszych zaś dwóch instruktorów zamierza zamianować, skoro się zgłoszą odpowiedni kandydaci: jednego agronoma, a drugiego technika kultury, którzyby się zajmował także projektowaniem kultur torfowych.

Decretem z 4. października 1912 l. 141.904 zamianował Wydział krajowy Tadeusza Zielińskiego, który złożył egzamin główny w akademii rolniczej w Dublinach z postępowaniem celującym i odbył półtoraroczną praktykę rolniczą na folwarku dublańskim, drugim instruktorem dla kultury torfowisk w X randze, dekretem zaś z 4. marca 1913 l. 21.241, zamianował ukończonego słuchacza wydziału melioracyjnego na akademii rolniczej w Wiedniu (z 3 egzaminami państwowymi) Juliusza Misiaczka, praktykantem dla kultury torfowisk z adjutum rocznym 1.400 K z tem zastrzeżeniem,

że stabilizacja na tej posadzie, ewentualnie nominacja instruktorem w X randze, nastąpi po upływie roku, jeżeli w tym czasie odpowie warunkom służby.

Na razie poruczył Wydział krajowy prowadzenie doświadczeń z kulturą torfowisk w dorzeczu Styru i Bugu instruktorowi Janowi Śliwińskiemu, w dorzeczu Wisły w zachodniej części kraju Tadeuszowi Zielińskiemu, praktykanta zaś Juliusza Misiaczka przydzielił projektantom melioracji pastwisk gminnych (pastwiska torfowego w Olesku) W r. 1914 rozdzielił Wydział krajowy czynności instruktorów w myśl propozycji przedłożonej w sprawozdaniu z 30. sierpnia 1910 l. 100.200 o melioracjach (alg. 756 sprawozdań sejmowych), mianowicie przeznaczy instruktora Śliwińskiego do perymetrów osuszenia bagien Stojanowskich i Oleskich, regulacji Pustej, potoku Dumnego i Przegnójkowki (pow. Radziechów, Kamionka. Brody, Złoczów i Przemyślany), instruktora Zielińskiego do perymetrów regulacji Raty, Błotni i Sołokii, praktykanta zaś Misiaczka do perymetrów osuszenia bagien rzeszowskich rudnickich, niżańskich i rzemieńskich, tudzież regulacji Łęgu, Trześniówki, Krzemienicy, Starego i Nowego Brnia, tudzież Kisieliny.

W r. 1912 i 1913 zajmowali się wymienieni instruktorzy lustracją zmeliorowanych torfowisk i udzielaniem porady fachowej właścicielom gruntów torfowych, zakładaniem i kierownictwem pól doświadczalnych, badaniem i opiniowaniem podań o subwencye na zakupno nawozów mineralnych, w zimie zaś wykładami popularnymi.

Wynik doświadczeń z kulturą torfową przedstawia się wedle sprawozdań instruktorów, jak następuje:

Rok 1912 był dla rolnictwa już to ze względów klimatycznych, już to ze względów ekonomicznych bardzo niekorzystny. Po zimnej dzystej wiosnie nastąpiło przepadziste lato, a począwszy od 15. sierpnia aż do pierwszych mrozów, które nastąpiły około 4. października nie było dnia bez deszczu. Wskutek znacznych opadów atmosferycznych a przy tem stosunkowo niskiej temperatury ani zboża, ani też trawy, które do należytego rozwoju potrzebują pewnego minimum ciepłoty, nie mogły należycie się wykształcić.

Wczesne deszcze jesienne nie pozwoliły — szczególnie we wschodniej Galicyi — zebrać ani zbóż późno dojrzewających, jak jarzyny, ani okopowych, które wskutek ciągłych deszczów już na polu zaczęły gnić, ani też potrawu. Do ogólnej klęski elementarnej przyłączyła się klęska przesilenia ekonomicznego, wywołana widmem wojny. Przesilenie to dało się odczuć najbardziej w okolicach nadgranicznych

Włościanie wskutek alarmujących wieści o wojnie wyzbywali się za bezcen inwentarza żywego i zebranych plonów, roboty w polu wykonywali nienależycie, na czas wiosenny nie robili żadnych przygotowań. Stosunki te nie pozostały bez ujemnego wpływu na rozwój kultur torfowych. Utrudniły pracę zdążającą do rozbudzenia i pogłębienia zainteresowania się kulturą torfów.

Pomimo tych niekorzystnych warunków zainteresowanie się włościan sprawą torfów nie zmniejszyło się, a obszar gruntów torfowych, wziętych pod uprawę, znacznie się powiększył.

Świadczyć to może o żywotności akcji popierania kultur torfowych i o należytem wyborze środków zdążających do tego celu.

O wzmocnionem zainteresowaniu się włościan uprawą torfów, o zrozumieniu konieczności stosowania nawozów pomocniczych może posłużyć to, że z perymetra bagien oleskich, toporowskich i stojanowskich podało się o subwencyę na zakupno nawozów pomocniczych około 735 włościan na obszar 1262 morgów. Zapotrzebowanie więc kaimitu wynosiło około 7572 q żużli Thomasa 252 q.

Wydział krajowy uwzględnił podania tylko tych, którzy należycie swoje grunta torfowe przygotowali pod zasiew i przez 3 ostatnie lata nie otrzymali subwencji.

W roku 1912 było czynnych w perymetrze Pustej (Radośćki) 7 pól wzorowych w gminach: Dmytrów, Huta połoncka, Czanyż, Połoniczna; w perymetrze bagien stojanowskich w gminie Tetewczyce; w perymetrze bagien oleskich w Juśkowicach i Kontach, w perymetrze Sołokii w Siedliskach; w perymetrze bagien rzeszowskich w Rudny małej; w perymetrze bagien rzemieńskich w Tuszynie; w perymetrze Krzemienicy (Babulówki) w Woli chorzelowskiej.

1. Pole wzorowe w Dmytrowie

założone w r. 1910 na gruncie torfowym Tymka Meinyka na obszarze około 3-ech morg.

W roku 1912 po wykonaniu uprawy mechanicznej i rozsiania nawozów sztucznych w stosunku 7 q kałnitu i 2 q żużli Thomasa na 1 morg, uprawiano następujące płody:

L. p.	Ziemiopłody	Obszar w m ²	Wysiew w kg	Wysiew na 1 morg.	Zbiór w kg	Zbiór z 1 morga w q
1	żyto jare	1310	32	140	270 ziarna 440 słomy	5.70 ziarno 19 słomy
2	len	270	—	—	—	—
3	konopie	270	—	—	—	—
4	owies	1050	30	165	190 ziarna 530 słomy	10.45 ziarna 27 słomy
5	buraki pastew.	200	0.5	15	1100	300
6	ogórki	90	—	—	—	94
7	kapusta	140	—	—	—	336
8	łąka 3-ci rok	2450	6	podsiw 15	1200	28
9	„ 2-gi rok	5600	11	podsiw 14	4400	45
10	„ 1-szy rok	5420	30	32	3200	40

Len, konopie, kapustę i ogórki uprawiano przede wszystkim w celach demonstracyjnych dla włościan.

Baczną uwagę na tem polu wzorowem zwrócono na zakładanie łąk, jako najważniejszy w tamtejszych okolicach dział gospodarstwa. W tym celu przeprowadzono doświadczenia z zakładaniem łąk na torfie przerobionym poprzednio uprawą mechaniczną i uprawą przedplonów i na torfie tylko silnie przebronowanym na starej darni. Okazuje się, że łąka założona po uprzedniej uprawie przedplonów jest o wiele lepszą i trwalszą aniżeli łąka założona na starej darni, o czem może świadczyć powyższe zestawienie. Pole 8 jest łąką założoną na starej darni a na poletkach 9 i 10 założono łąkę po uprzedniej uprawie przedplonów. Wydatek siana z 1 morga jest na poletkach 9 i 10 o $\frac{1}{8}$ większy od wydatku siana na poletku 8.

Na wiosnę 1913 r. działalność pola wzorowego miała być ukończoną. Ponieważ jednak z przyznanych funduszy na prowadzenie pomienionego pola wzorowego została zaoszczędzona kwota 429 K, a odpowiednia konserwacja i pielęgnacja łąk, której tamtejsi włościanie należycie nie rozumieją, jest nierozzerwalnie złączoną z rentownością, przeto celem zaznajomienia włościan z należytą konserwacją sztucznie założonych łąk, przedłużono czas trwania pola wzorowego do r. 1915, przy równoczesnym uwzględnieniu w pierwszej linii doświadczeń z pielęgnacją i konserwacją łąk. Zaoszczędzone kwoty użyje się na zakupno nawozów sztucznych i nasion traw, a właściciel pola wzorowego da bezpłatnie robociznę pieszą i sprzężną, w wykonaniu zaś robót, wchodzących w zakres pielęgnacji i konserwacji łąk, będzie ściśle stosować się do danych wskazówek.

2. Pole wzorowe w Hucie połonickiej

założone w roku 1910 na gruncie torfowym Jacka Potopnika na obszarze 1 ha.

W roku 1911 zorano całe pole wzorowe. Na wiosnę 1912 przeorano powtórnie i rozsiano nawozy sztuczne w stosunku 12 q kainitu i 4 q żużli Thomasa na 1 ha. W miesiąc po rozsiewie nawozów sztucznych, to jest z początkiem maja zasiano całą przestrzeń mieszkanką traw bez plonu ochronnego. Trawy zeszyły bardzo dobrze, a gdy chwasty przerosły trawę, skoszono je wcześniej. Słoty, które później nastąpiły, nie dozwoliły na skoszenie trawy w swoim czasie.

Skoszono ją dopiero 9. sierpnia 1912 r. Siano zebrano dobrze, a po traw, z powodu wczesnej jesieni i zimy, już nie odrosła.

Siano po wysuszeniu zważono, wydało 70 q a liczone po 6 K za 1 q przedstawia wartość 420 K. Przeliczone na 1 morg wykazuje 47·4 q siana z morga wartości 284 K. Przed zimą 1912/13 zawałowano całą łąkę a w marcu 1913 r. dano jeszcze raz nawozy sztuczne w tym samym co poprzednio stosunku.

Okazuje się gdzieś — nie duże zresztą miejsca — w których trawa podczas zimy wyginęła. Miejsca owe zostały podsiane trawami.

Z początkiem roku 1913 działalność pola miała być ukończoną. Ponieważ jednak z przyznanej na prowadzenie pomienionego pola wzorowego subwencji pozostała kwota 292 K 72 gr., a tamtejsi właściciele gruntów torfowych (włościanie) utrzymują, że nawozy fosforowe stosowane na polach torfowych w danej miejscowości nie opłacają się (twierdzenie to może znaleźć uzasadnienie w tem, że na tamtejszych torfowiskach spotyka się *vivianit*), przeto celem dokładnego zbadania, o ile nawozy fosforowe w danej miejscowości mogą się opłacać, zostanie przeprowadzone w tym kierunku doświadczenie w ten sposób, że całe pole wzorowe podzieli się na dwie części; na jednej części będzie się stosowało kainit i żużle Thomasa w różnym stosunku, na drugiej zaś części sam kainit. Na ten cel zostanie użytą pomieniona kwota. Całe pole pozostanie łąką. Stwierdzenie nieopłacalności stosowania żużli Thomasa na tamtejszych polach wzorowych będzie miało bardzo doniosłe znaczenie. Jednym bowiem z ważnych czynników, hamujących należyty rozwój kultur torfowych, jest konieczność stosowania sztucznych nawozów na kultury torfowe, z których nawozy fosforowe są stosunkowo drogie. Danego wypadku znacznej zawartości połączeń fosforowych na torfowiskach nie można uogólniać, gdyż gleby torfowe z reguły odznaczają się ubóstwem połączeń fosforowych.

3 Pole wzorowe w Czanyżu

założone w r. 1910 na polu torfowem Piotra Monastyrskiego.

Po zbiorze w r. 1911 przeorano całe pole na zimę. Przy oraniu okazało się, że torf jeszcze nie jest dobrze przerobiony. Bryły gąbczaste, koloru brudno-rudego nie zostały przez uprawę rozkruszone — przypisać należy to w znacznej mierze złym własnościom tamtejszych pokładów orfu.

Dla uprawy tego rodzaju torfu trzeba znacznego nakładu pracy, by przy pomocy uprawy i wpływów atmosferycznych przemienić go na jednostajnie rozkruszoną glebę.

Ponieważ właścicielowi pola wzorowego chodziło o jaknajrychlejsze założenie łąki, przeto z wiosną 1912 r. zasiano część pola (4050 m²) mieszanki traw, a na reszcie pola wzorowego posadzono ziemniaki, buraki i zasiano żyto jare. Pod mieszankę traw dano nawozy sztuczne w stosunku 10 q kainitu i 4 q żużli Thomasa na 1 ha. Trawa zeszała dobrze. Z powodu jednak niekorzystnych warunków klimatycznych skoszono ją dopiero pod jesień. Zebrano około 14 q siana z morga. Zbiór ziemniaków, buraków i żyta jarego wypadł miernie.

Ponieważ pomienione pole wymaga dłuższej obróbki mechanicznej ze względu na złe własności fizyczne torfu, przeto całą przestrzeń nie obsianą trawami po wykonaniu należytej uprawy mechanicznej zasadzono w r. 1912 ziemniakami. Nawozy sztuczne zostały dane w stosunku 10 q kainitu i 4 q żużli Thomasa na 1 ha.

4. Pola wzorowe w Połonicznej

zostały założone na polach torfowych Jana Majki, nauczyciela ludowego, Kiriły Prytuły, Nicefa Kuszyńskiego i Jana Semczyszyna.

Ponieważ w danej miejscowości przeprowadzono już w poprzednich latach udane doświadczenia z kulturą i melioracją torfów, przeto pomoc kraju ograniczyła się tylko do udzielenia fachowych wskazówek i subwencji w kwocie 250 K na każde pole rocznie, która to subwencja została użyta na zakupno nawozów sztucznych i nasion traw.

Na wyszczególnienie z pomienionych pól zasługuje pole Jana Majki, który nie szczędząc kosztów na wykonanie rowów grzędowych i staranną uprawę mechaniczną z całym zamięłowaniem i zrozumieniem rzeczy zajął się sprawą torfów. Pola wzorowe włościan były prowadzone z mniejszą lub większą starannością zależnie od zrozumienia przez właściciela należytej uprawy torfów.

5. Pole wzorowe w Tetewczycach

założone w roku 1912 na gruncie torfowym Jana Szporluka na obszarze 9508 m².

Po dokonanych zbiorze plonów uprawiono jedną część pola pod żyto ozime, resztę pola przeorano z wiosną i zasiano pole w następujący sposób:

Nr. pola	Rodzaj uprawy	Obszar parceli	Nawożenie na 1 morg	Zebrano w kg	Zebrano z 1 morga
I.	Ziemniaki	963 m ²	7 q kainitu 2 q tomas.	2289	137·34
II.	"	725	7 q kainitu 2 q tomas. 1 q wapna az	1258	100·64
V.	"	725	bez nawozu	791	63·28
X.	—	—	—	—	—
XI.	ziemniaki	1624	10 q kainitu 3 q tomas. 1 q wapna az.	2357	wilgotno 80·50
VI.	past. buraki	65	7 q kainitu 3 q tomas. 1 q wapna az.	210	wilgotno 184·80
VII.	" "	65	bez nawozu	74	wilgotno 67·12
III.	żyto ozime	1040	7 q kainitu 2 q tomas.	164	9·07
IV.	" "	1040	10 q kainitu 3 q tomas.	170	9·40
VIII.	owies	250	7 q kainitu 2 q tomas. 1 q wapna az	27·5	6·32
XV.	"	318	10 q kainitu 3 q tomas. 1 q wapna az.	5·4	9·72
IX.	"	250	bez nawozu	15·5	3·56
XVI.	trawa żyto jare	1928	7 q kainitu 2 q tomas.	26 żyta 1400 siana	2 q żyta 42 q słomy

Z zestawionych powyżej wyników zbioru dadzą się wyciągnąć następujące wnioski:

1) stosowanie nawozów azotowych nie opłaca się na torfach nizinnych,

2) zwiększona dawka nawozów potasowych i fosforowych tylko do pewnego stopnia wpływa na zwiększenie plonów i jest zależne od należytego uregulowania wilgotności,

3) nieodpowiednie uregulowanie wilgotności wpływa na obniżenie plonów,

4) siew ozimin może w pewnych wypadkach opłacać się na torfach.

Jedynie doświadczenia z burakami pastewnymi nie dały zadawalniających wyników, gdyż zbiór 180 q z morga jest bardzo mały. Wpłynęły na to złe warunki wilgotności i spóźniony siew.

Celem dokładniejszego uregulowania wilgotności zostanie w bieżącym roku wykonany dodatkowy rów grzędowy. Celem zaś pogłębienia i sprawdzenia porobionych doświadczeń zostaną w następnym roku wykonane podobne doświadczenia.

Ponieważ okazało się, że dzięki zainteresowaniu się i należytemu zrozumieniu celu pola wzorowego przez właściciela pola wzorowego przy znana subwencja na prowadzenie pomienionego pola wystarczy na wykonanie doświadczeń przez dłuższy przeciąg czasu, przeto doświadczenia na tem polu będą prowadzone przez 6 lat. Da to możliwość wykonania doświadczeń przez dłuższy przeciąg czasu, przez co doświadczenia zyskają na wartości.

Torfy tetewczyckie należą do kompleksu bagien stojanowskich, których osuszenie wykonano jeszcze w latach 1895—1897. Mimo więc, że od tego czasu mija już 16 lat i mimo, że na zakładanych tu polach wzorowych otrzymano dobre i zadawalniające wyniki, to jednak kultura torfów nie postępuje należyście, a zamiast postępów daje się zauważyć zastój i słyszy się coraz częściej narzekania na torfy, których uprawa zawodzi i nie daje spodziewanych korzyści.

Powodem tego jest brak opieki ze strony spółki wodnej nad wykonanymi robotami. Dlatego należyta konserwacja, pogłębienie istniejących rowów i powiększenie sieci rowów jest nagłą potrzebą, inaczej wszystkie starania i usiłowania wzięcia pod uprawę tych nieużytków zejść na marne.

6. Pole wzorowe w Siedliskach.

W roku 1912 po wykonaniu robót wiosennych rozsiano nawozy potasowe i fosforowe w stosunku 5:1, 6:2, 8:3 a całą przestrzeń przemieniono już na łąkę.

Na działce, gdzie w roku 1912 była zasiana mieszanka w ochronie owsa, wskutek bardzo późnego zbioru owsa (około 9. września) trawa prawie zupełnie wyginęła tak, że okazała się potrzeba ponownego pod siewu trawami.

Z powyższego doświadczenia okazuje się, że, jeżeli sieje się mieszankę traw w płon ochronny, należy:

- 1) ilość siewu plonu ochronnego ograniczyć do $\frac{1}{2}$ lub $\frac{1}{3}$ pełnego siewu,
- 2) zebrać jego jak najwcześniej — nawet na zielono — gdyż dobry zbiór plonu ochronnego nie powetuje strat wynikłych z wyduszenia traw.

Ponieważ jak już w sprawozdaniu z poprzedniego roku zaznaczono cel pola wzorowego został osiągnięty, przeto w bieżącym roku pole to ukończy swoją działalność.

7. Pole wzorowe w Juśkowicach i Kontach.

Pomoc kraju ograniczyła się tylko do udzielania fachowych wskazówek i subwencji, która została użyta na zakupno nawozów sztucznych i mieszanek traw.

Włościanie, korzystając z danej pomocy, znacznie rozszerzyli swoje kultury torfowe, dając równocześnie przykład sąsiadom, jak należy uprawiać pola torfowe. Tym polom należy przypisać, że kultura torfów w tamtejszych okolicach z roku na rok zatacza szersze kręgi, mimo, że na bagnach oleskich są widoczne zaniedbania w utrzymaniu rowów przez spółkę wodną.

Okazuje się potrzeba dalszych robót odwadniających a przede wszystkim należytej konserwacji wykonanych rowów, czem zająć się winien Wydział Spółki wodnej.

Wzmóženemu zainteresowaniu się kultur torfowych należy przypisać uchwałę rady gminnej w Olesku, mocą której całe pastwisko gminne obejmujące około 600 morgów gruntów torfowych zostanie w najkrótszym czasie wzięte pod uprawę i zostanie na niem założone sztuczne pastwisko.

8. Pola doświadczalne w Kuliczkowie.

W latach 1911 i 1912 starania około należytego funkcjonowania pola wzorowego Andrucha Waszczyszyna w Kuliczkowie pozostały bez rezultatu tak, że Wydział krajowy widział się zmuszonym uchwaloną na ten cel subwencję przeznaczyć na inne pole, które zostanie w bieżącym roku założone w tej samej miejscowości.

9. Pola doświadczalne w Rudny małej

skończyło w roku 1912 swój 3 letni okres doświadczeń.

W roku 1910 rozpoczęto a w roku 1911 ukończono roboty techniczno melioracyjne, wykonując szereg rowów odwadniających i wyrównując powierzchnię doświadczalnej parceli. W roku 1911 i 1912 przeprowadzono doświadczenia z ekstenzywnym sposobem zagospodarowania łąk, gdyż bardzo licha jakość torfu, niedostateczny stopień rozkładu materii organicznej, a przede wszystkim znaczna odległość pola od zabudowań folwarcznych wykluczały przeorywanie starej darni i kilkuletnią uprawę przedplonów, a zalecały poprawę miejscowej flory łąkowej przez użycie intensywne bron łąkowych (Laacke'go i Ausarka), stosowanie nawozów pomocniczych, potasowych i fosforowych i podsiew traw szlachetnych. Wyniki tych prób okazały, iż podobny zabieg jest w danych stosunkach zupełnie racjonalny. Zwyczajka plonów znaczna, gdyż średnie plony z dwóch ostatnich lat wynosiły 27 q z morga dobrego siana łąkowego. Równolegle przeprowadzane doświadczenia z mieszankami traw użytymi do podsiewu i doświadczenia nawozowe z nawozami mineralnymi (potas, fosfor, wapno) wykazały konieczność stosowania nawozów potasowych, małą opłacalność nawozów fosforowych i korzystne działanie wapna (przyspieszające rozkład materii organicznej i bujniejszy rozwój roślin motylkowych). Małe różnice ilościowe plonów z okresu dwuletniego, mają tylko wartość porównawczą, projektowane przez Zarząd dóbr doświadczenia w lata następne dadzą wyniki miarodajne.

Na razie pole w Rudny małej spełniło pierwszą część swego zadania: agitacyjną, gdyż pouczyło małorolnych właścicieli sąsiednich gruntów torfowych o wartości kultur łąkowych na torfach.

10. Pole doświadczalne w Tuszynie.

Pole złożono w r. 1910 na gruncie Fr. Stroynowskiego, właściciela 20-morgowego gospodarstwa w Tuszynie. W jesieni 1910 r. wykopano

rowy odwadniające, a pod zimę wykonano zimową orkę głęboką żelaznym pługiem torfowym. Torfowisko, na którym założono pole doświadczalne 3-morgowe, przedstawia się pod względem swych własności fizykalnych i chemicznych bardzo niekorzystnie. Pokład torfu, głęboki od 30 cm. do 1½ m, składa się z torfu nierozłożonego, surowego o bardzo wyraźnych szczytkach roślinnych i wadliwej strukturze gąbczastej.

Powierzchnia pokryta kępinami o bardzo zwartej i żywej darni, stawała pierwszej uprawie mechanicznej silny opór. Z powodu braku odpowiednich narzędzi rolniczych (talerzówki, brony łańcuchowej) torf pomimo dwuletniej uprawy okopowych nie rozłożył się do tego stopnia, by można było na wiosnę r. 1913 przystąpić do zasiewu trwałej łąki na całej przestrzeni doświadczalnej parceli. Dwuletnia jednak uprawa okopowych i związane z tą uprawą celowe użycie sprowadzanych stopniowo narzędzi pouczyło sąsiadów włościan o sposobach postępowania w analogicznych wypadkach i przekonało o rentowności produkcji roślin okopowych w torfach.

Wyniki plonów w r. 1912 są następujące :

Buraki :	„Ideały“	przeliczone na 1 morg	180 q.
	„Eckendorfskie“	„ 1 „	160 q.
Ziemniaki :	„Bohuny“	„ 1 „	140 q.
	„Klejnoty“	„ 1 „	120 q.
	„Gracya“	„ 1 „	130 q.

Nowe gatunki ziemniaków znachodziły nabywców wśród okolicznych włościan i w ten sposób pole doświadczalne przyczyniło się do ich rozpowszechnienia, jako wypróbowanych odmian torfowych.

Mieszanka owsa (30 kg. „Złociaka“, 30 kg. „Bielaka“) i jęczmienia (30 kg. „Gold-Thorpe“) zbyt bujnie rosnąca w pierwszym okresie wegetacji — wyległa przed wykształceniem ziarna — tak, iż jako ostateczny plon zebrano 540 snopów słomy (sprzedanej po 40 gr. za 1 snop.)

Należy zaznaczyć, iż plony buraków zapowiadały się o 100% korzystniej; znaczna niżka plonów została spowodowana przez gnicie w okresie długotrwałych opadów atmosferycznych w jesieni r. 1912. Plon ziemniaków w normalnych warunkach powinien wynosić 160—180 q m. z morgi. Pomimo tych strat, czysty zysk — po odliczeniu kosztów produkcji (jak nasiona, nawozy, robocizna ciągła i piesza) wynosił w r. 1912: 347 K 80 gr. czyli na 1 morg. 115 K 93 groszy.

Nawożenie w r. 1912 było na całej parceli jednolite: 2 q tomasyny wysoko procentowej i 7 q kainitu kałuskiego, szczegółowych prób nawozowych nie przeprowadzano.

Z wiosną r. 1913 przystąpiono do energicznej uprawy mechanicznej przy pomocy sprowadzonej brony „łopatkowej“ i ciężkiej brony łańcuchowej Laacke'go. Działanie tej pierwszej nie da się żadnym innym narzędziem zastąpić.

Całą trzymorgową parcelę obsadzono w bieżącym roku ponownie okopowymi: Buraki wysiano 13 maja siewnikiem jednorzędowym „Planet“ w rzędy szerokie na 45 cm., głęboko na 2—3 cm. Nawożenie pod buraki 16 q kainitu i 4 q tomasyny 18% w stosunku na 1 hektar.

Celem wypróbowania najplemniejszej odmiany i najodporniejszej na zgorzel korzenia (*Phoma betae*) wysiano następujące cztery odmiany:

„Eckendorfskie“	na ¼ morga	(żółte).
„Obendorfskie“	„ ¼ „	„ czerwone.
„Mamuty“	„ ¼ „	„ czerwone.
„Ideał“ Kirsche'go	„ ¼ „	„

Wysiew normalny 12 kg. na 1 morg.

Ziemniaki sadzono po uprzednim wyznaczeniu rzędów znacznikiem 60×60 cm. na 10 cm głęboka w stosunku 12 q. na 1 morg. Nawożenie analogiczne jak pod buraki. Wyszczególniono odmiany:

Andersohny	na	$\frac{1}{4}$	morga.
Sine Olbrzymy	„	$\frac{1}{4}$	„
Walthmany	„	$\frac{1}{4}$	„
Odmiana miejscowa		$\frac{1}{4}$	„ (czerwone).

Pozostałe $\frac{1}{2}$ morga miano obsiać marchwią pastewną Wiboldta (białą). Ponieważ jednak miejsce wypadło na granicy pola doświadczalnego w sąsiedztwie obcej parceli, zdecydowano się wysadzić w tem miejscu mniej ponętne ziemniaki.

W roku bieżącym doświadczeń nawozowych nie przeprowadza się z powodu różności przedplonów. Skoro w r. 1914 cała przestrzeń zostanie obsiana trawami celem założenia trwałej łąki — będą przeprowadzane doświadczenia w trzech kierunkach: 1) doświadczenia nawozowe, 2) doświadczenia z odmianami mieszanek traw, 3) doświadczenia z pielęgnacją łąk. Zwłaszcza te ostatnie próby (pora kosby, wałowanie wałem cementowym i inne) mają ogromne znaczenie dla okolicznych kosztownych kultur łąkowych, gdzie stale daje się zauważyć brak jakiegokolwiek pielęgnacji łąk. Pole doświadczalne w Tuszymie ma już obecnie doniosłe znaczenie dla rozwoju akcji podniesienia kultury rolnej torfowisk okolicznych gmin; próby bowiem na tem polu małorolnego właściciela są bardziej dostępne i zachęcające dla włościan, aniżeli przeprowadzane na polach przynależnych do obszarów dworskich. Dlatego też okres doświadczeń w Tuszymie nie powinien się skończyć w r. 1913 — tem więcej, iż zapobiegliwość i sumienność właściciela Franc. Stroynowskiego daje gwarancję, iż wszelkie próby będą podobnie, jak obecne, z całą ścisłością wykonywane.

11. Pole doświadczalne w Woli chorzelowskiej

(pow. Mielec).

Torfowisko w Woli chorzelowskiej, leżące na prawym brzegu Babułówki, zostało w r. 1911 odwodnione sześcioma rowami drugorzędnymi i jednym zbierającym, uchodzącym do Babułówki. Cała przestrzeń doświadczalna wynosząca okrągło 21 morgów została podzieloną na 6 działek 3·5 morgowych. Przy projektowaniu odstępów rowów grzędowych, wyznaczono różne szerokości działek: 60 m, 50 m, 40 m, celem wypróbowania najodpowiedniejszej dla danego gatunku torfu. Różnice w stopniu wilgotności poszczególnych działek dotychczas nie wystąpiły dość wyraźnie; można to wytłumaczyć znacznymi opadami atmosferycznymi, zwłaszcza w r. 1912, które wyrównały prawdopodobnie spodziewane różnice. Również stopień rozkładu masy organicznej torfu nie wykazuje pokaźnych różnic, któreby należało odnieść do mniejszej lub większej wilgotności porównywanych działek. Prawdopodobnie z biegiem lat o mniejszych opadach atmosferycznych stosunki wilgotności i zależny od nich przebieg rozkładu materii organicznej wystąpią wyraźniej i dadzą pożądane wskazówki. W roku 1911 przeorano całą przestrzeń pługami hohlenheimskimi i rozsiano nawozy mineralne w ilościach: 12 q kainitu i 3 q tomasyny na 1 hektar.

W roku 1912 na wiosnę przystąpiono do uprawy mechanicznej podokopowe, jako pierwszy przedplon, przyczem niezastąpionem wprost w działaniu narzędziem okazała się sprowadzona po raz pierwszy w te strony „brona łopatkowa“.

Plan zasiewów w roku 1912 był następujący:

Działka Nr. I: buraki pastewne,

„ „ II.: ziemniaki,

„ „ III.: ziemniaki,

„ „ IV.: wyka,

„ „ V.: owies.

Działkę Nr. VI. z powodu ogromnie niekorzystnych własności torfu (kępy o żywej gąbczastej darni) wyrabiano narzędziami dłużej i pozostawiono nieobsiewaną.

Pod buraki i ziemniaki, wymagające silniejszego nawożenia, dodano nawozów potasowych i fosforowych w stosunku: + 4q kainitu i + 1q tomasyny. Płony zapowiadały się wspaniale; deszcze jednak jesienne i spowodowane tem choroby roślin obniżyły płony przypuszczalnie: buraków o 70%, ziemniaków o 25%. — Plon zdrowych buraków wyniósł bowiem tylko 280q z morgi, ziemniaków 120q z morgi. Owies i wykę zebrano na zieloną paszę. Zasiew wyki, oceniającej rolę i szeroko się krzewiącej, wpłynął nadzwyczaj dodatnio na rozłożenie się wierzchniej warstwy torfu.

Z wiosną 1913 rozsiano kainit i tomasynę w ilościach takich samych i pod te same płony jak w r. 1912. Słabo jeszcze rozłożony torf i wadliwa struktura, nie pozwoliły na zasiew traw, co jest ostatecznym celem planu gospodarczego na polu doświad. w Woli chorzelowskiej. Podczas uprawy wiosennej w r. 1913 identycznej jak w roku 1912 okazało się: 1) jak doskonałym przedplonem, ze względu na szybkie wyrobienie masy torfowej, są rośliny okopowe (buraki lepsze się okazały, niż ziemniaki), 2) jak niekorzystne jest dla późniejszej uprawy pozostawienie owsiska bez podorywki przy równoczesnem nawet wykonaniu jednorazowej orki zimowej. Zarówno uprawa mechaniczna, jak i wspaniałe płony na dotychczasowych nieużytkach wywołały wśród okolicznych właścicieli obszarów torfowych żywe zainteresowanie i przekonały o rentowności melioracji techniczno-rolniczej torfowisk. W roku 1914 przystąpi się po należytem przygotowaniu roli do zasiewu łąki trwałej, przyczem przeprowadzi się doświadczenia z wypróbowaniem najplenniejszej i najtrwalszej mieszanki traw; równoległe zaś będą przeprowadzane doświadczenia nawozowe ze szczególną uwagą na opłacalność nawozów fosforowych i na zastosowanie jednorazowego napuszenia. Wyniki w ten sposób osiągnięte posłużą za wskazówkę przy zakładaniu łąk włościańskich w perymetrze uregulowanej Babułówki, Krzemienicy i Trześniówki.

W roku 1913 wykonano roboty melioracyjno techniczne na nowo założonych polach doświadczalnych: w Grzybowie (powiat Mielecki), Borzęcinie (powiat Brzeski) i Mrowli (powiat Rzeszowski).

12. W Grzybowie i okolicy występują płytkie torfowiska i piaski przytorfiałe — przedstawiające się dziś jako zupełne nieużytki. Grunta te zostały w znacznej części odwodnione rowami, z funduszków zapomogowych po klęsce elementarnej w r. 1908, tak, iż zostały stworzone warunki do racjonalnej uprawy. Z tego powodu okazało się rzeczą ze wszechmiar wskazaną założenie pola doświadczalnego; na ten cel wybrano pole Wojciecha Strycharza, jako najbardziej odpowiadające typowi tamtych gleb torfowych. Celem tego pola jest, przez staranną uprawę odpowiednich płodów dać tamtejszym niezamożnym włościanom zachęcający przykład do naśladowania uprawy rolnej na torfach, a temsamem podnieść w pojęciu właścicieli tych gruntów ich wartość i znaczenie melioracji technicznej. W połowie sierpnia br. rozpoczną się roboty rolne, polegające na zniszczeniu kępiastej darni sprowadzonym w te strony „heblem łąkowym“ i na jedno razowej orce zimowej żelaznym pługiem „Evena“ Plan gospodarczy będzie przystosowany do miejscowych warunków gospodarczych.

13. W Borzęcinie, nowo założone pole doświadczalne na gruncie Józefa Solaka, zostało odwodnione rowami, wykonanymi w bieżącym roku. Celem tego pola są próby z założeniem łąki trwałej. Zarówno uprawa przedplonów, jak i sam zasiew traw i połączo e z tem doświadczenia zostaną pod bezpośredniem kierownictwem dyrektora miejscowej szkoły P. Franc. Zbyszyciego, który ukończył roczny kurs rolniczy w Dublanach. Pole to stanie się wzorem dla uprawy łąkowej torfowisk, obejmujących w samej okolicy Borzęcina przeszło 300 morgów.

14 W Mrowli założono w bieżącym roku pole wzorowe z uprawą torfów na gruncie ks. Henryka Siarkowskiego. W miarę bowiem postępu robót melioracyjnych około osuszenia bagien rzeszowskich, okazała się potrzeba pouczenia miejscowej ludności, iż istota „melioracji rolnych“ nie polega jedynie na wykonaniu rowów i śluz, ale, że po wykonaniu melioracji technicznej, powinna być przeprowadzona melioracja rolnicza, posługująca się najnowszymi sposobami uprawy torfów. Pole doświadczalne w Mrowli będzie więc objektem demonstracyjnym nowoczesnych sposobów uprawy. Parcela doświadczalna została odwodnioną już w r. 1912, w bieżącym roku wykonano dalsze dodatkowe rowy i przystąpiono do budowy pojedynczej śluzy spiętrzającej. Jakość torfu wymaga bowiem koniecznie nawadniania przez podsiąkanie przy równoczesnym używaniu ciężkiego wału cementowego. Zagospodarowanie pola, tj. pierwsza uprawa mechaniczna i nawożenie rozpocznie się pod jesień i w zimie bieżącego roku. Subwencja krajowa i państwowa umożliwi nabycie odpowiednich narzędzi rolniczych. Ewentualną zwyczaję wydatków z powodu znacznego obszaru pola doświadczalnego i intensywnej uprawy pokrywać będzie ks. Henryk Siarkowski.

W roku bieżącym wykonano również przedwstępne czynności (badania gruntu, umowy z właścicielami) celem założenia dalszych pól doświadczalnych w Galicyi zachodniej: w Grzybowie (pastwisko gminne) w pow. Mieleckim i w Trzcinie w pow. Rzeszowskim.

Z wiosną (maj—czerwiec) przeprowadził instruktor Zieliński, na skutek polecenia Wydziału krajowego, badania torfowisk i ziem przytorfiałych w dorzeczach uregulowanych potoków Babulówki, Krzemienicy i Trześniówki celem poznania własności tych gruntów, pod względem zdatności dla celów kultury rolnej. Podczas objazdów informował wymieniony instruktor właścicieli gruntów torfowych o pomocy kraju i państwa, zachęcał do zakładania pól doświadczalnych z uprawą torfów i przygotowywał do projektowanych zimowych wykładów popularnych. Owocem tych objazdów jest na razie szereg podań, zgłoszonych do Wydziału krajowego z prośbą o zapomogi na zakupno nawozów i z prośbą o wydelegowanie instruktora, celem udzielenia wskazówek przy projektowanej uprawie torfów.

W roku bieżącym delegowany był także instruktor Zieliński do przeprowadzenia planu doświadczeń rolniczych na zmeliorowanych torfowiskach w Janowie, majątku JE. hr. Agenora Gołuchowskiego i do udzielenia wskazówek ze stanowiska agronomicznego przy projektowaniu melioracji w majątku JE. Adama Jędrzejowicza w powiecie Rzeszowskim, tudzież do Dąbrowicy obok Szczucina, przy projektowanej melioracji technicznej włościańskich gruntów torfowych.

Wykłady dla włościan z zakresu uprawy torfowisk i organizacji spółek urządził instruktor Śliwiński w czasie od 1 grudnia 1912 do końca stycznia 1913:

a) w perymetrze regulacji Pustej (Radoślawnki) w gminach: Dmytrów, Nieznanów, Ohładów, Połoniczna, Huta połoniecka, Czanyż, Toporów, Przewłoczna i Turze;

b) w perymetrze bagien Stojanowskich w gminach: Tetewczyce, Peratyn, Sienków, Wolica baryłowa;

c) w perymetrze bagien Oleskich w gminach: Olesko, Konty, Czyżki, Juśkowice i Chwatów.

Wykłady odbywały się w budynkach szkolnych lub gminnych przy dość licznym udziale słuchaczy przekraczającym we święta liczbę 100. Po wykładach przeprowadzano pogadankę rolniczą, udzielając wskazówek z zakresu uprawy i hodowli bydła.

W tym samym czasie urządził instruktor Zieliński pogadanki rolnicze:

- a) w perymetrze bagien Rzeszowskich w gminach: Rudna mała (2 wykłady), Rudna wielka (2 wykłady), przysiółek Pogwizdów (3 wykłady), Mrowla (2 wykłady), Bratkowice (2 wykłady), Trzciana (1 wykład);
- b) w perymetrze bagien Nizańskich w przysiółku Chyły ad Pławu (2 wykłady);
- c) w perymetrze bagien Rzemieńskich w gminach: Tuszyma (2 wykłady), Dobrynin (2 wykłady), Biały bór i Rzemień;
- d) w perymetrze Kisieliny w gminie Borzęcin (2 wykłady).

Tematem pogadek była uprawa roli, z szczególnem uwzględnieniem uprawy łąk i pastwisk, melioracya i hodowla bydła. Liczba słuchaczy wynosiła przeciętnie 45 osób, a zainteresowanie włościan było znaczne, co przypisać należy przychylnemu stanowisku duchowieństwa i nauczycieli.

Melioracya pastwisk gminnych.

Na koszt 5-milionowego funduszu utworzonego ustawą z 30. grudnia 1909. Dz. p. p. Nr. 222 na popieranie chowu bydła i na podniesienie stanu bydła przeprowadza obecnie Wydział krajowy roboty przy melioracyi pastwisk gminnych w następujących gminach:

1. w Parchaczu (pow. Sokal) 370 morgów kosztem 153.500 K;
2. w Besku (pow. Sanok) 440 morgów kosztem 74.802 K;
3. w Dmytrowie (pow. Kamionka) 289 morgów pastwiska torfowego kosztem 139.200 K;
4. w Dolinie (pow. Dolina) 580 morgów kosztem 218.900 K (roboty w roku bieżącym zostały wstrzymane z powodu oporu stron interesowanych);
5. w Wyciążach (pow. Kraków) 59 morgów kosztem 13.840 K;
6. w Sokolnikach (pow. Tarnobrzeg) 283,5 morgów kosztem 115.000 K;
7. w Niemstowie (pow. Cieszanów) 219 morgów kosztem 96.300 K;
8. w Czukwi (pow. Sambor) 430 morgów kosztem 174.550 K;
9. w Wyszatycach (pow. Przemyśl) 387 morgów kosztem 150.500 K;
10. w Synowódzko wyżnem (pow. Stryj) 377 morgów kosztem 136.474 K;
11. w Czebiśnicy (pow. Jasło) 63 morgów kosztem 35.000 K;
12. w Rzochowie (pow. Mielec) 29,5 morgów kosztem 13.648 K; (projekt sporządzony przez kraj. komisję agrarną).

Nie rozpoczęto robót z powodu przeszkód natury prawnej, lub technicznej przy melioracyach pastwisk, na które c. k. Ministerstwo rolnictwa przyznało już zasiłki państwowe, w następujących gminach:

13. w Starym Samborze 101 morgów kosztem 17.300 K, gdyż gmina wydzierżawiła pastwisko dla ćwiczeń wojskowych;
14. we Wierzchosławicach (pow. Tarnów) 66 morgów kosztem 38.000 K, ponieważ Wysoki Sejm nie uchwalił projektu ustawy przedłożonego sprawozdaniem z 3. stycznia 1912 l. 178.314/10 o budowie kanału ulgi od Wojnicza do potoku Kisieliny, od czego zależy odwodnienie pastwiska;

15. w Josefsdorfie (pow. Mielec) 104 morgów kosztem 56 000 K, ponieważ gmina stawia obecnie opór, obawiając się, aby c. k. Rząd nie odebrał gminie pastwiska;

16. w Wólce mędrzechowskiej (pow. Dąbrowa) 190 morgów kosztem 120.000 K, ponieważ c. k. Ministerstwo rolnictwa wyeliminowało z kosztorysu żywoptót niezbędnie potrzebny do trwałego odgrodzienia działek, nadto zaś roboty mogą być rozpoczęte dopiero po wykonaniu rowu w Mędrzechowie i Wólce mędrzechowskiej, na który to cel Wydział krajowy wstawił do preliminarza krajowego na r. 1914 33 $\frac{1}{2}$ % zasiłek 8.667 K;

17. w Kupiczwole (pow. Żółkiew) 720 morgów kosztem 236.574 K, ponieważ postępowanie wodno-prawne nie zostało jeszcze przeprowadzone;

18. w Skawinie (pow. Wieliczka) 102 morgów kosztem 59.000 K, gdyż postępowanie wodno-prawne nie zostało przeprowadzone;

19. w Strzelcach wielkich (pow. Brzesko) 157 morgów kosztem 96.000 K, z powodu braku odpływu dla drenów do potoku Gróbkki, która to przeszkoda zostanie usunięta przez wykonanie rowu, objętego projektem obwałowania Wisły od Raby do Woli rogowskiej;

20. w Mikołajowie nad Dniestrem (pow. Żydaczów) 149 morgów kosztem 57.750 K, gdyż z powodu wydzierżawienia pastwiska dla ćwiczeń wojskowych melioracya została zaniechana;

21. w Reichsheimie (pow. Mielec) 188,5 morgów kosztem 69.500 K (projekt opracowała kraj. Komisya agrarna).

Nie powzięło dotychczas decyzji c. k. Ministerstwo rolnictwa w sprawie przedłożonych przez Wydział krajowy projektów melioracyi pastwisk gminnych:

22. w Lityni (pow. Drohobycz) 650 morgów kosztem 260.865 K;

23. w Rzesny polskiej (pow. Lwów) 174,6 morgów kosztem 120.000 K;

W r. 1912 i 1913 opracowało kraj. biuro melioracyjne następujące projekty melioracyi pastwisk gminnych, które zostaną przedłożone c. k. Ministerstwu rolnictwa:

24. w Jaworowie 418,5 morgów kosztem 162.383 K;

25. w Kałuszu 280 ha kosztem 240.588 K;

26. w Nowosielcach (pow. Bóbrka) 123 ha kosztem 100.950 K;

27. w Leżachowie (pow. Jarosław) 207 ha kosztem 153.550 K;

28. w Kulczycach szlacheckich (pow. Sambor) 322 ha kosztem 175.490 K;

29. w Podolszu (pow. Wadowice) 7 ha kosztem 7.500 K;

30. w Kolbuszowoy 63 ha kosztem 77.000 K;

31. w Stanisławicach (pow. Bochnia) 32 ha kosztem 44.000 K;

32. w Zakopanem (pow. Nowy Targ) 12 ha kosztem 5.300 K;

33. w Uściu solnem (pow. Bochnia) 132 ha kosztem 149.000 K;

34. w Monowicach (pow. Biała) 84 ha kosztem 56.200 K;

35. w Kamionkach wielkich (pow. Kołomyja) 41 ha kosztem 42.230 K;

Wreszcie w roku bieżącym zarządził Wydział krajowy wykonanie zdjęć dla opracowania dalszych projektów melioracji pastwisk gminnych:

36. w Dobrzanach (pow. Gródek Jagielloński) 130 morgów;
37. w Zaczarniu (pow. Rzeszów) 110 morgów;
38. we Faliszu (pow. Stryj) 350 morgów;
39. w Olesku (pow. Złoczów) 600 morgów.

Akcyja zapomogowa dla odwodnienia gruntów zabagnionych ulewnymi deszczami w r. 1912.

Z inicjatywy Koła polskiego odniósł się J.E. p. Namiestnik Dr. Michał Bobrzyński w roku bieżącym do właściwych ministerstw o udzielenie kredytu 1,500.000 K na roboty drogowe i melioracyjne celem przyjęcia z pomocą udności dotkniętej zeszłorocznymi klęskami elementarnymi.

C. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z 7. lutego 1913 l. 3.580, intymowanym odezwą c. k. Prezydium Namiestnictwa z 10. lutego 1913 l. 2.986/pr. zażądało, ażeby przedewszystkiem powołany do tego Wydział krajowy przedłożył potrzebne plany i kosztorysy wraz z dowodem, że roboty pod względem prawnym i ekonomicznym są wykonalne, dalej w jakim stosunku konkurencyjnym ma być pokryty wydatek na budowę, wreszcie jak ma być zabezpieczone przyszłe utrzymanie robót.

Wskutek okólnika z 8. lutego 1913 l. 21.877 przedłożyli kierownicy ekspozytur biura melioracyjnego i sekcji konserwacji publicznych robót melioracyjnych cały szereg generalnych projektów rowów osuszających, które mają na celu odwodnienie gruntów ornych zabagnionych zeszłorocznymi ulewnymi deszczami dla umożliwienia uprawy, na podstawie zaś tych projektów zażądał Wydział krajowy od interesowanych za pośrednictwem Wydziałów powiatowych uchwał Rad gminnych, względnie deklaracji właścicieli, mocą których interesowane strony zobowiązać się mają odstąpić grunty bezpłatnie pod rowy i wykonane roboty własnym kosztem w należytych stanie utrzymywać.

Wszystkie te projekty, co do których strony interesowane wypełniły powyższe warunki, przesłał Wydział krajowy odezwą z 26. kwietnia 1913 l. 60.621 c. k. Prezydium Namiestnictwa z prośbą o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa z kredytu na drobne melioracje zasiłku państwowego w wysokości 50%, podobnie jak po klęskach elementarnych w roku 1908, przyczem Wydział krajowy nadmienił, że resztę kosztów pokryje fundusz krajowy i strony interesowane, oraz że roboty wykonane zostaną przez organa techniczne krajowego biura melioracyjnego, po ukończeniu zaś robót przedłożone zostaną rachunki Ministerstwu za pośrednictwem Prezydium Namiestnictwa.

Roboty te rozpadają się na dwie kategorie:

a) wykonanie nowych 76 rowów osuszających w dolinie Wisły, Dniestru i Prutu z dopływami łącznej długości 105 kilometrów w powiatach: Bocheńskim, Brzeskim, Dąbrowskim, Mieleckim, Tarnobrzeskim, Rzeszowskim, Jarosławskim, Samborskim, Rudeckim i Śniatyńskim, których koszta obliczono na 536.928 K;

b) rekonstrukcję, naprawę i wykończenie rowów subwencyonowanych w powiatach Brzeskim, Tarnowskim, Dąbrowskim, Jasielskim i Rohatyńskim kosztem 44.260 K ogółem kosztem 581.188 K.

Z powyższych kosztów przypada :

na państwo	290.594 K
na kraj	136 867 „ 50 gr.
na strony interesowane	153.726 „ 50 gr.

Reskrytem z 21. maja 1913 l. 18.895 intymowanym odezwą c. k. Prezydium Namiestnictwa z 18. czerwca 1913 l. 11 473/pr. przyznało c. k. Ministerstwo rolnictwa po zasięgnięciu opinii Ministerstwa robót publicznych z kredytu na drobne melioracje 50% zasiłek do maksymalnej wysokości 290 594 K pod warunkami podanymi przy akcji zapomogowej z powodu klęsk w roku 1908, tj., że reszta kosztów zostanie pokrytą przez kraj i miejscowe czynniki, że przyszłe utrzymanie będzie zapewnione, a opłaty wykonawcze i kolaudacyjne przedłożone zostaną Ministerstwu rolnictwa.

Wykonanie robót poruczył Wydział krajowy kierownikom ekspozytur i sekcji konserwacyjnych, tudzież kierownikom budowy przy obwałowaniu i regulacji górnego Dniestru i Błóżewki.

Na podstawie przedłożonych dodatkowo uchwał Rad gminnych przedłożył Wydział krajowy w maju rb. dalsze wnioski w sprawie odwodnienia gruntów w gminie Niemszyn (pow. Rohatyn) kosztem 6.223 K i w gminie Choroszków (pow. Stanisławów) kosztem 14.000 K, razem kosztem 20 223 K, lecz decyzja Ministerstwa rolnictwa w sprawie przyznania 50% zasiłku na te roboty dotychczas nie nadeszła

Ponieważ Wydział krajowy na tę akcję zapomogową nie miał do dyspozycji żadnego kredytu, postanowił pokryć przypadający na kraj datek do wysokości 150.000 K z dotacji na drenowanie gruntów włościańskich, która to dotacja okazuje z końcem r. 1912 pozostałość 687.956 K 51 gr., oraz wstawić do rub. X. preliminarza krajowego na r. 1914 tę kwotę celem jej refundowania.

Zmiana etatu krajowego biura melioracyjnego.

W sprawozdaniu z dnia 22. sierpnia 1912 l. 124.200 o melioracjach (pag. 45—47) uzasadnił Wydział krajowy potrzebę zmiany etatu kraj. biura melioracyjnego, zwłaszcza, że z powodu małych szans awansu przy szczupłej liczbie posad w wyższych rangach w ostatnich latach lepiej ukwalifikowani technicy wcale nie kompetowali o posady w tem biurze, a nawet 3 inżynierów adjunktów biura melioracyjnego opuściło służbę krajową.

Przy obecnej liczbie 100 urzędników technicznych w biurze melioracyjnym wynosi ilość posad :

w randze VI. (dyrektor i zastępca)	. 2
„ VII. (starsi inżynierowie)	. 18
„ VIII. (inżynierowie I. kl.)	. 18
„ IX. „ II. kl.)	. 30
„ X. (inz. adjunkci)	. 30
praktykantów	. 2

Celem poprawienia szans awansu, a temsamem pozyskania lepiej ukwalifikowanych sił technicznych dla biura melioracyjnego, zaproponował Wydział krajowy w powołanem sprawozdaniu ustanowienie drugiego zastępcy dyrektora w VI. randze, zwłaszcza, że wobec wielkiego wzrostu agend, drugi zastępca dyrektora nieodzownie jest potrzebny i jeden ze starszych inżynierów rzeczywiście tę funkcję sprawuje, dalej powiększenie liczby urzędników w VII. randze o jednego, a w VIII. randze o dziesięciu przy równoczesnem zwinięciu 2 posad w randze IX. i posad w randze X., wreszcie utworzenie posady kierownika oddziału dla wodociągów i kanalizacji.

W ten sposób zostałyby powiększony personal techniczny o jednego urzędnika, a etat biura melioracyjnego przedstawiałyby się, jak następuje:

1. dyrektor	1	dotychczas	1
2. zastępców dyrektora (VI. ranga)	2	"	1
3. starszych inżynierów (VII. ")	12	"	18
4. inżynierów I. klasy (VIII. ")	28	"	18
kierownik oddziału dla wodociągów i kanalizacji (VIII. ranga)	1	"	—
5. inżynierów II. klasy (IX. ranga)	28	"	30
6. inżynierów-adjunktów (X. ranga)	20	"	30
7. praktyków technicznych	2	"	2
Razem	101	"	100

Ponieważ pobory prawie połowy personalu pokrywają fundusze publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych, przy których personal ten prowadzi roboty, zatem zmiana etatu, jak to wykazano w zeszłorocznym sprawozdaniu melioracyjnym, spowoduje stosunkowo nieznaczne obciążenie funduszu krajowego w kwocie 2.408 K.

W porównaniu z etatem oddziału konceptowego, tudzież drogowego i kolejowego etat proponowany biura melioracyjnego przedstawiać się będzie mimo to mniej korzystnie, ilość bowiem urzędników w poszczególnych rangach wynosić będzie:

	Oddział konceptowy	Oddział drogowy	Oddział kolejowy	biuro melioracyjne
w VI. randze	6	2	2	3
w VII. "	8	10	6	19
w VIII. "	8	16	5	29
w IX. "	8	16	8	28
w X. "	8	16	2	20

(V. rangę nadaje Wydział krajowy wyjątkowo na warunkach określonych uchwałą Wysokiego Sejmu z 14. lutego 1912, zatem rangi tej nie uwzględniono w powyższym zestawieniu).

Powołując się tedy na uzasadnienie zawarte w sprawozdaniu z d. 22. sierpnia 1912 l. 124.200, Wydział krajowy przedkłada ponownie wnioski na zmianę etatu kraj. biura melioracyjnego.

A) Nowe przedsiębiorstwa melioracyjne i konserwacja ukończonych publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych.

Sprawozdaniem z dnia 3. stycznia 1912. l. 178.314/1911 o melioracjach przedłożył Wydział krajowy Wys. Sejmowi 7 projektów ustaw, zapewniających wykonanie 5 nowych i wykończenie 2 rozpoczętych przedsiębiorstw melioracyjnych, mianowicie:

1. o regulacji potoków Bobrównki i Lichawki z dopływami,

której koszt w sumie 950.000 K mają być pokryte w stosunku po 40% z funduszu krajowego i państwowego funduszu melioracyjnego, a 20% przez przymusową spółkę wodną (roboty mają być wykonane w latach 10). Reskryptem z 4. czerwca 1912. l. 5.999 przyznało Ministerstwo rolnictwa zasilek państwowy z funduszu melioracyjnego na tę regulację w kwocie 380.000 K;

2. o regulacji rzeki Worony z dopływami

w powiatach Stanisławowskim i Tłumackim, której koszt w sumie 5.400.000 K pokryć ma kraj i państwowy fundusz melioracyjny w stosunku po 45%, a przymusowa spółka wodna 10% (roboty mają być wykonane w latach 18). Projekt techniczny zatwierdzony został reskryptem c. k. Ministerstwa rolnictwa z d. 26. stycznia 1913. l. 15.921 ex 1912;

3 o regulacji potoku Łososiny z dopływami

w powiatach Nowosądeckim i Limanowskim, do której kosztów w sumie 4.500.000 K przyczynić się ma kraj i państwowy fundusz melioracyjny 50% (roboty mają być wykonane w latach 15);

4. o budowie kanału ulgi od Wojnicza do potoku Kisieliny,

którego koszt w sumie 273.000 K pokryć ma kraj i państwowy fundusz melioracyjny po połowie (roboty mają być wykonane w 3 latach);

5. o wykończeniu regulacji rzeki Białej i obwałowania prawego brzegu Dunajca,

którego koszt w sumie 236.000 K pokryć ma kraj i państwowy fundusz melioracyjny po połowie, zarówno jak i koszt konserwacji przewidziane w tym projekcie ustawy;

6. o uzupełnieniu zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy,

do którego kosztów w sumie 82.000 K przyczynić się ma w przeciągu 2 lat fundusz krajowy datkiem 30%, państwowy zaś fundusz melioracyjny datkiem 70%;

7. o zabudowaniu granicznej Białki w gminach Bystra i Wilkowice po stronie galicyjskiej i w gminie Bystra po stronie szląskiej,

którego koszt w sumie 300.000 K pokryć ma państwowy fundusz melioracyjny w stosunku 70% (210.000 K), kraje zaś Galicya i Śląsk po 15% (po 45.000 K).

Następnie sprawozdaniem z d. 22. sierpnia 1912. l. 124.200|1912 o melioracjach przedłożył Wydział krajowy Wys. Sejmowi 12 projektów ustaw, zapewniających wykonanie 9 nowych przedsiębiorstw melioracyjnych, uzupełnienie zabudowania potoku Krzemionki i konserwację 2 ukończonych przedsiębiorstw, mianowicie:

8. o regulacji potoku Gołogórki z dopływami,

do której kosztów w sumie 1,700.000 K przyczynić się ma kraj i państwo wy fundusz melioracyjny datkami po 45%, przymusowa spółka wodna zaś datkiem 10% (roboty mają być wykonane w latach 17);

9. o budowie kanału nawodniającego z rzeki Łęgu w Krawcach do potoku Klewicz i Zupawa

Koszta budowy w sumie 355.000 K miały być pokryte według propozycji Wydziału krajowego w stosunku po 40% przez kraj i państwowy fundusz melioracyjny, a 20% przez spółkę wodną. Ministerstwo rolnictwa zredukowało jednak reskryptem z d. 4. kwietnia 1913. l. 50.997|1912 datki z funduszy publicznych do 30%. (Roboty mają być wykonane w 4 latach);

10. o regulacji potoku Wontok w Tarnowie,

której koszta w sumie 570.600 K pokryć ma państwowy fundusz melioracyjny w stosunku 40%, kraj zaś i miasto Tarnów po 30% (roboty mają być wykonane w 5 latach). Reskryptem z d. 24. lipca 1913 l. 23.683 zatwierdziło Ministerstwo rolnictwa projekt techniczny i przyznało zasilek z funduszu melioracyjnego w wysokości 30% kosztów w kwocie 171 180 K;

11. o obwałowaniu Dunajca w dolinie Zakliczyńskiej,

którego koszta w sumie 2,700.000 K pokryć ma państwowy fundusz melioracyjny w stosunku 50%, kraj 40%, a przymusowa spółka wodna 10% (roboty mają być wykonane w 18 latach);

12. o zabudowaniu potoku Jasienicy w gminie Jasionce masiowej

powiatu Turczańskiego, którego koszta w sumie 116.000 K pokryte być mają 30% datkiem kraju i 70% datkiem państwowego funduszu melioracyjnego (roboty mają być wykonane w 2 latach);

13. o zabudowaniu potoku Rabań w Starym Samborze,

którego koszta 73.000 K pokryć ma kraj datkiem 30%, a państwowy fundusz melioracyjny datkiem 70%;

14. o uzupełnieniu zabudowania potoku Krzemionki z dopływami,

którego koszta 427.000 K pokryć ma kraj datkiem 30%, państwowy zaś fundusz melioracyjny datkiem 70% (roboty mają być wykonane w 5 latach);

15. o zabudowaniu potoków górskich w Posadzie olchowskiej i sanockiej, którego koszt w sumie 173.126 K pokryć ma kraj i państwowy fundusz melioracyjny po połowie (roboty mają być wykonane w 2 latach);

16 o zabudowaniu potoku Suszycy w gminie Suszyca wielka,

(pow. Stary Sambor), którego koszt w sumie 330.000 K pokryć ma kraj datkiem 30%, a państwowy fundusz melioracyjny datkiem 70% (roboty mają być wykonane w 5 latach);

17. o zabudowaniu potoku Ostry w powiecie Ropczyckim,

którego koszt miałby pokryć kraj i państwowy fundusz melioracyjny po połowie (roboty mają być wykonane w 2 latach);

18. o konserwacji zabudowań potoków górskich w dorzeczu Dniestru,

której roczne koszty 12.000 K miałyby pokrywać po połowie fundusz krajowy i państwowa dotacja dyspozycyjna na drobne melioracje;

19. o konserwacji robót regulacyjnych na potoku Pustej (Radostance) z dopływami,

której roczne koszty w sumie 15.000 K pokrywać ma po połowie fundusz krajowy i spółka wodna.

Ponieważ Wys. Sejm dotychczas nie uchwalił powyższych 19 projektów ustaw, Wydział krajowy przedkłada je ponownie ze zmianami, żądaniem przez c. k. Ministerstwo rolnictwa, powołując się na szczegółowe uzasadnienie w sprawozdaniu z 3. stycznia 1912. l. 178 314 ex 1911 o melioracjach (pag. 36—45) co do przedsięwzięć pod 1 do 7), tudzież w sprawozdaniu z d. 22. sierpnia 1913. l. 124.200 o melioracjach (pag. 47—61) co do przedsięwzięć pod 13 do 19) wymienionych.

Nadto przedkłada Wydział krajowy Wys. Sejmowi 6 projektów ustaw, które mają na celu zapewnienie wykonania 3 nowych przedsięwzięć (zabudowań potoków górskich), uzupełnienie jednego przedsięwzięcia (podwyższenie lewego wału Dunajca) i konserwację robót przy 2 przedsięwzięciach, które w r. 1913 zostaną ukończone.

Projektów ustaw dla 3 dalszych przedsięwzięć na podstawie projektów technicznych, które opracowało biuro melioracyjne (obwałowanie Dniestru i Strwiąża, regulacja Wieprzówki, tudzież obwałowanie Sanu i Wisłoka w powiatach Jarosławskim i Łańcuckim), nie przedkłada Wydział krajowy, gdyż projekty techniczne nie zostały jeszcze zbadane i zatwierdzone przez c. k. Ministerstwo rolnictwa.

20. Zabudowanie górskich potoków w dorzeczu Raty.

Celem zabezpieczenia robót regulacyjnych na rzece Racie i dopływach, które przeprowadza Wydział krajowy w myśl ustawy z 9. maja 1907 Dz. u. kraj. Nr. 60. kosztem 7,600.000 K, okazuje się potrzebą zabudowania źródlisk dla powstrzymania żwiru i piasku w górach.

Projekt techniczny, opracowany przez sekcją samborską c. k. Oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich na zlecenie c. k. Ministerstwa rolnictwa obejmuje:

a) zabudowanie potoków:

1. Dziewięcierz kosztem	.	.	.	96.440 K
2. Huta	„	.	.	41.500 „
3. Maruńka	„	.	.	217.800 „
4. Moszczana	„	.	.	154.300 „
5. Bzinka	„	.	.	82.400 „
6. Świnia	„	.	.	99.100 „
7. Czeremuszna	„	.	.	37.540 „
				<hr/>
				729.000 „
koszta zarządu i nieprzewidziane	.			167.920 „
				<hr/>
			razem	897.000 K

b) regulacją górnego biegu

Raty kosztem	120.000 K	
do tego koszta zarządu	28.000 „	148.000 K
	<hr/>	
Ogółem	.	1,045.000 K

Reskryptem z 31. grudnia 1910 l. 41.257, przyrzekło c. k. Ministerstwo rolnictwa na roboty ad a) tj. zabudowanie dopływów Raty zasiłek 70% z funduszu melioracyjnego w kwocie

		627.900 K
na roboty zaś ad b) tj. regulację górnego biegu Raty zasiłek 50% w kwocie	.	74.000 „
	<hr/>	
razem	.	701.900 K

na fundusz krajowy przypadnie zatem 30%
 datek na roboty ad a) . . . . . 269.100 K
 i 50% datek na roboty ad b) . . . . . 74.000 „
 razem . . . . . 343.100 K

Roboty proponuje Wydział krajowy rozłożyć na lat 12, tak iż państwowy fundusz melioracyjny pokryłby 11 rat rocznych po 58.492 K i ostatnią ratę w kwocie 58.488 K, fundusz krajowy zaś 11 rat po 28.592 K i ostatnią w kwocie 28.588 K.

W myśl powyższej decyzji c. k. Ministerstwa rolnictwa przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy zapewniającej wykonanie robót na koszt kraju i państwa, który to projekt przesłał też Wydział krajowy odezwą z dnia 30 grudnia 1912. l. 10.328 c. k. Namiestnictwu.

21. Zabudowanie potoku Stajkowskiego w Krościenku nad Dnnaicem.

Na prośbę zarządu zdrojowego w Krościenku nad Dunajcem popartą przez Wydział krajowy odezwą z dnia 10. listopada 1908 l. 110.169 zarządziło c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 25. listopada 1908 l. 45.910 sporządzenie generalnego projektu Stajkowskiego, a następnie, gdy właściciel zakładu zdrojowego zobowiązał się utrzymywać to zabudowanie własnym kosztem, poleciło sekcji samborskiej c. k. ddziału Oleśno-technicznego reskryptem z 9. marca 1911 l. 9.108 opracować projekt szczegółowy.

Projekt nadesłany Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z 1. października 1912, l. VIII. a 1886/5 przewiduje budowę 3 zapor i korekcyę potoku Stajkowskiego zapomocą kunety kamiennej kosztem 73.700 K, z czego przypada na właściwe roboty 59.793 K 98 gr. reszta zaś na koszta zarządu i koszta projektu.

Odezwą z 30. grudnia 1912 l. 150.900 przesłał Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu projekt ustawy zapewniającej wykonanie tego zabudowania przy 30% udziale kraju, a 70% udziale państwowego funduszu melioracyjnego po myśli § 6 ustawy z dnia 4. stycznia 1909 Dz. p. p. Nr. 4.

Datek 30% kraju wynosiłby zatem 22.110 K, datek zaś 70% państwa 51.590 K, roboty zaś należałoby wykonać w przeciągu jednego roku.

22. Zabudowanie potoku Łukowicy w powiecie Limanowskim.

Jak już w sprawozdaniu z dnia 30. sierpnia 1910 l. 100.200 (alegat 756) o melioracjach na stronie 14. wspomniano, zarządziło c. k. Ministerstwo rolnictwa na prośbę gminy Łukowicy reskrytem z 27. marca 1909 l. 9.355 zbadanie potrzeby zabudowania potoku Łukowicy, a następnie wskutek petycyj gmin Świdnik, Roztoki i Łukowica, które Wys Sejm uchwałą z 4. lutego 1910 przekazał Wydziałowi krajowemu, opracowanie generalnego i szczegółowego projektu.

Nadesłany przy reskrypcie c. k. Ministerstwa rolnictwa z 28 czerwca 1912 l. 28.220. projekt szczegółowy obejmuje zabudowanie potoku Łukowicy za pomocą korekcyi progowej i 33 zapor kamiennych, tudzież zabudowanie 3 debr bocznych kosztem 342.000 K, z czego na właściwe roboty przypada 278.520 K 58 gr., reszta zaś na zarząd, nieprzewidziane wydatki i koszta projektu.

Odezwą z dnia 30. grudnia 1912 l. 138.980 przesłał Wydział krajowy c. k. Namiestnictwa projekt ustawy o tem zabudowaniu, w którym proponuje przeprowadzenie robót przy 30% udziale kraju w kwocie 102.600 K, i 70% udziale państwowego funduszu melioracyjnego w kwocie 239.400 K.

Roboty proponuje Wydział krajowy wykonać w latach pięciu, tak iż coroczny datek kraju wynosiłby po 20.520 K, a coroczny datek państwa po 47.880 K.

23. Podwyższenie lewego wału Dunajca od Biskupic radłowskich do Wietrzychowic,

Lewy wał Dunajca od Biskupic radłowskich do Wietrzychowic w powiatach Brzeskim i Dąbrowskim zbudowany został z funduszu regulacyjnego Kisieliny utworzonego ustawą z 1. lipca 1887 Dz. u. kraj. Nr. 66 na podstawie dawnego projektu rządowego, w którym jak się okazało przy obliczeniu niwelety prawego wału Dunajca, objętego projektem regulacji Białej, przewidziano niedostateczną wysokość, zarówno jak i szerokość (2 m) korony wału.

Ponieważ przy większych wezbraniach Dunajca wał lewy na wymienionej przestrzeni narażony jest na zerwanie, przeto w uwzględnieniu licznych prób interesowanych gmin i spółki wodnej dla regulacji dolnej Kisieliny zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu podwyższenia tego wału do niwelety prawego wału Dunajca i rozszerzenie korony do 3 m, podobnie jak na prawym brzegu.

Projekt techniczny opracowany przez inżyniera Józefa Cyrankiewicza przewiduje podwyższenie i rozszerzenie lewego wału Dunajca na długości

14.14 km. wraz z przedłużeniem 3 obiektów wałowych i preliminuje kosztą budowy, jak następuje :

I. Roboty ziemne	206.021 K 33 gr.
II. Budowa obiektów	25.446 „ 34 „
III. Roboty dodatkowe	8.117 „ 41 „
IV. Wykupno gruntów	47.891 „ — „
V. Utrzymanie w czasie budowy	7.187 „ 55 „
VI. Koszta zarządu	19.166 „ 81 „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	7.169 „ 56 „
Razem	<u>321.000 K — gr.</u>

Ze względu na potrzebę podwyższenia tego wału postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wys. Sejmowi projekt ustawy zapewniającej wykonanie robót przy 50% udziale w kosztach funduszu krajowego i państwowego funduszu melioracyjnego, oraz przesłał ten projekt ustawy odezwą z dnia 22. lipca 1913 l. 114.782 c. k. Namiestnictwu z prośbą o wyjednanie 50% zasiłku państwowego.

Datek kraju i państwa wynosiłby przy tem przedsiębiorstwie po 160.500 K, przy trzyletnim zaś okresie budowy po 53.500 K rocznie.

Koszta konserwacji byłyby pokrywane po myśli ustawy z dnia 21 go kwietnia 1913 Dz. u. kraj. Nr. 65 po połowie przez kraj i spółkę wodną dla regulacji dolnej Kisieliny.

24. Konserwacja robót regulacyjnych na środkowej sekcji rzeki Gnitej Lipy.

Ponieważ roboty przy regulacji środkowej sekcji rzeki Gnitej Lipy w roku bieżącym zostaną ukończone, okazuje się potrzeba zabezpieczenia konserwacji po myśli § 6. ustawy z dnia 19. marca 1897 Dz. u. kraj. Nr. 20. poczynawszy od r. 1914 w drodze ustawodawstwa krajowego.

W tym celu przedkłada Wydział krajowy Wys. Sejmowi projekt ustawy konserwacyjnej, którego postanowienia są prawie identyczne z obowiązującymi już ustawami o konserwacji robót regulacyjnych na górnej sekcji Gnitej Lipy i na Złotej Lipie.

Roczne koszty konserwacji, które mają być pokryte po połowie przez kraj i spółkę wodną, oblicza Wydział krajowy jak następuje :

a) Roboty konserwacyjne :

1. Utrzymanie 24.7 km. rzeki po 120 koron	2.964 K
2. Konserwacja obiektów (mostów, brodów szluz i przepustów)	1.000 „
3. nieprzewidziane drobne wydatki	200 „
Razem	<u>4.164 K</u>

b) Dozór :

1. 3 strażników po 300 K	900 K
2. 30% poborów konduktora melioracyjnego (70% pokryje fundusz konserwacyjny Złotej Lipy i górnej sekcji Gnitej Lipy)	735 K
Razem	<u>1.635 K</u>
czyli okrągło	<u>5.799 „</u>
	5.800 K

Spodziewany roczny dochód z wydzierżawiania trawy na szkarpach rzeki preliminuje się w kwocie 400 K, zostaje zatem do pokrycia przez kraj i spółkę wodną 5.400 K.

Datek 50% funduszu krajowego na konserwację wstawił Wydział krajowy do preliminarza krajowego na r. 1914, a projekt ustawy przesłał odezwą z 11. lipca 1913 l. 120.121 c. k. Namiestnictwu celem przedłożenia c. k. Ministerstwu rolnictwa.

25. *Konserwacja obwałowania Wisły między Dunajcem a Nowym Brniem w powiecie Dąbrowskim.*

Roboty przy obwałowaniu Wisły między Dunajcem a Nowym Brniem w powiecie Dąbrowskim, które zostały podjęte na podstawie ustawy z 9. listopada 1902 Dz. u. kraj. Nr. 102. będą w r. 1913 ukończone. Wobec tego okazuje się potrzeba wydania ustawy konserwacyjnej po myśli § 5. powołanej ustawy.

Roczne koszty utrzymania wykonanych robót preliminuje Wydział krajowy, jak następuje:

1. Naprawa i uzupełnienie obsadu 46·3 km. wału po 20 K	926 K
2. konserwacja 158 km. rówów osuszających po 100 K	15.800 „
3. utrzymanie konduktora melioracyjnego:	
a) płaca	1.800 K
b) dodatek na mieszkanie	350 „
c) ryczałt na objazdy	600 „
4. 7. strażników po 360 K	2.520 „
Razem	23.995 K

Dochód z wydzierżawiania trawy według przecięcia z lat 1908—1911	3.765 „
zostaje do pokrycia	20.231 „
czyli okrągło	20.000 „

Powyższe koszty miałyby pokryć po połowie fundusz krajowy i powiat Dąbrowski podobnie jak przy obwałowaniu Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim, tudzież przy obwałowaniu Wisły i Wisłoku w powiecie Mieleckim.

Projekt ustawy, którego postanowienia są identyczne z postanowieniami obowiązujących już ustaw konserwacyjnych o obwałowaniu Wisły w powiatach Tarnobrzeskim i Mieleckim, przesłał Wydział krajowy odezwą z dnia 5. sierpnia 1913 l. 120.138 c. k. Namiestnictwu celem przedłożenia c. k. Ministerstwu rolnictwa, a zarazem przedkłada ten projekt Wys. Sejmowi do uchwały, upraszając o uchwalenie 50% datku krajowego na konserwację w kwocie 10.000 K, który to datek wstawiony został do preliminarza krajowego na r. 1914.

B) Uzasadnienie poz. 15 rubr. IX. preliminarza wydatków funduszu krajowego na rok 1914.

W poz. 15 rub. IX. preliminuje Wydział krajowy na rok 1914 zasiłki na popieranie mniejszych robót melioracyjnych w myśl uchwały sejmowej

z 26. listopada 1889 w sumie 603.722 K, zatem w porównaniu ze sumą tych zasiłków, uchwalonych na rok 1913 w kwocie 528.846 K, więcej o 74.876 K a mianowicie:

a) *Na konserwację osuszenia bagien Stojanowskich (do r. 1914) ostatnia rata 1200 K jak na r. 1913.*

b) *Na konserwację osuszenia bagien Oleskich (do r. 1925) 1.000 K jak na r. 1913.*

c) *Na drenowanie gruntów włościańskich XIV. rata (z 20-lecia) 200 000 K w myśl uchwały sejmowej z dnia 4. października 1909 jak na r. 1913.*

d) *Na osuszenie gruntów włościańskich w Nowem Siole (powiat Cieszanów) IV. rata (z 5-lecia) 11.200 K jak na r. 1913.*

e) *Na budowę wodociągu w Buczaczu II. rata (ostatnia) 32.550 K jak na r. 1913.*

f) *Na osuszenie gruntów w gminach Ilkowice i Łęg (powiat Tarnów) II rata (ostatnia) 8.445 K jak na r. 1913.*

g) *Na osuszenie pól i pastwisk w gminach Lezachów, Sieniawa i Dybków II. rata (ostatnia) 10.000 K jak na r. 1913.*

h) *Na wykonanie rowów osuszających w gminie Wadowce dolne (powiat Mielec) I. rata (z 2-lecia) 10.667 K.*

Na prośbę powyższej gminy opracowany został projekt osuszenia rowami otwartymi około 300 morgów gruntów ornych. Koszta zaprojektowanych 7 rowów osuszających o łącznej długości 6.746 mb obliczono w kwocie 64.000 K. Gdy wykonanie tych robót przyniesie interesowanym właścicielom gruntów niewątpliwe korzyści, gmina zaś Wadowce dolne zobowiązała się pokryć $\frac{1}{3}$ część kosztów, a wykonane roboty własnymi funduszami konserwować, postanowił Wydział krajowy wyjednać u Wysokiego Sejmu zasiłek krajowy na te roboty w wysokości $\frac{1}{3}$ części kosztów do maksymalnej kwoty 21.333 K 33 h., płatnej w 2 ratach rocznych po 10.666 K 67 h. i wstawił I. ratę do preliminarza budżetu krajowego na rok 1914, a zarazem odniósł się odezwą z dnia 15. kwietnia br. l. 56.325 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa zasiłku państwowego w takiej samej wysokości.

i) *Na budowę kanału ulgi od potoku Czernego do Kołomyjki w Kołomyi II. rata (ostatnia) 29.167 K jak na r. 1913.*

k) *Na osuszenie 1.000 morgów gruntów włościańskich w Połonicach (powiat Przemyślany) I. rata (z 3-lecia) 5.334 K.*

Na prośbę gminy Połonice powiatu Przemyślańskiego zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu osuszenia rowami otwartymi około 1.000 morgów tamtejszych gruntów włościańskich. Gdy interesowani właściciele gruntów zawiązali celem wykonania tych robót spółkę wodną i uzyskali kon-

sens c. k. Starostwa w Przemyślanach, tudzież na mocy zatwierdzonego statutu zobowiązali się pokryć przypadającą na nich część kosztów, a wykonane roboty własnymi funduszami w należytych stanie utrzymywać, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na udzielenie na te roboty, których koszta obliczono na 48.000 K, zasiłku krajowego w wysokości $\frac{1}{3}$ części kosztów do maksymalnej kwoty 16.000 K, płatnych w 3 ratach rocznych po 5.334 K i wstawił I ratę do preliminarza budżetu krajowego na r. 1914. Zarazem odniósł się Wydział krajowy odezwą z dnia 11. sierpnia 1912 l. 120.331 do ck. Namiestnictwa o wyjednanie u ck. Ministerstwa rolnictwa zasiłku państwowego w takiej samej wysokości. Na skutek tej odezwy przyznało ck. Ministerstwo rolnictwa (L. W. 1719|13) na te roboty zasiłek państwowy w kwocie maksymalnej 16.000 K, płatny w 4 ratach rocznych po 4.000 K w latach 1913 do 1916 włącznie.

l) Na osuszenie gruntów gminnych i włościańskich w Górkach, Otałęży i Woli otałęzkiej (powiat Mielec) I. rata (z 2 lecia) 9.180 K.

Na prośbę gmin Górki, Otałęż i Wola otałęzka powiatu Mieleckiego o osuszenie zabagnionego obszaru około 1.000 morgów gruntów zwanych Kacałka opracowany został na zarządzenie Wydziału krajowego odnośny projekt, w którym koszt wykonania potrzebnych rowów otwartych o łącznej długości 11.426 mb obliczono w kwocie 55.080 K.

Gdy korzyści z wykonania tych robót nie ulegają żadnej wątpliwości interesowani zaś zobowiązali się pokryć $\frac{1}{3}$ część kosztów i konserwować wykonane roboty własnym kosztem, postanowił Wydział krajowy wyjednać u Wysokiego Sejmu i ck. Ministerstwa rolnictwa $33\frac{1}{3}\%$ zasiłki na te roboty, w którym to celu odniósł się do ck. Namiestnictwa odezwą z dnia 23. sierpnia 1912 l. 126.557 i wstawił do preliminarza krajowego na rok 1914 l. ratę zasiłku krajowego w kwocie 9.180 K.

Ck. Ministerstwo rolnictwa w przychylnym załatwieniu przesłanej odezwy przyznało na te roboty zasiłek państwowy w wysokości, odpowiadającej zasiłkowi krajowemu tj. 18.360 K, płatny w 4 ratach w latach od 1913 do 1916 włącznie.

m) Na rekonstrukcję studzien istniejących w Königsau (powiat Drohobycz) zasiłek jednorazowy 3.500 K.

Gmina Königsau powiatu Drohobyckiego odniosła się do Wydziału krajowego z prośbą o wyjednanie zasiłków na rekonstrukcję pięciu studzien istniejących w wyżej wymienionej gminie. Według odnośnego projektu obliczono koszt tej rekonstrukcji przez odpowiednie pogłębienie i wymianę cembrzyn drewnianych na betonowe na kwotę 10.500 K. Gdy zaś gmina Königsau zobowiązała się pokryć $\frac{1}{3}$ część kosztów tej rekonstrukcji i studnie własnymi funduszami utrzymywać nadal w należytych stanie, wstawił Wydział krajowy do preliminarza budżetu krajowego na rok 1914 tytułem jednorazowego $33\frac{1}{3}\%$ zasiłku krajowego na te roboty kwotę 3.500 K i odniósł się do ck. Namiestnictwa o wyjednanie na ten cel zasiłku państwowego w takiej samej wysokości.

n) Na budowę rowu osuszającego w Hucie połonickiej datek jednorazowy 4.498 K.

Wskutek licznych podań gminy Huty połonickiej powiatu Kamionecznego zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu rowu osuszającego

w tej gminie, którego kosztą obliczono w kwocie 11.640 K, z czego na wykupno gruntów i odszkodowania przypada 2.644 K 80 h.

Z uwagi na konieczną potrzebę wykonania tego rowu, tudzież na okoliczność, że interesowani właściciele gruntów, którzy są już obciążeni datkiem konkurencyjnym do regulacji potoku Pustej, postanowili oddać bezpłatnie potrzebne grunta i zrzec się odszkodowań, wstawił Wydział krajowy tytułem zasiłku krajowego w wysokości rzekomej kwoty kosztorysowej po odciążeniu wałków gruntów i odszkodowań do preliminarza krajowego na rok 1914 kwotę 4.498 K, oraz wyjednał u c. k. Ministerstwa rolnictwa na ten cel, jak L. W. 105.403/15 zasiłek państwowy w maksymalnej wysokości 4.497 K 60 h.

o) Na zabudowanie potoku Łopata jednorazowo 2.310 K.

Wskutek prośby gminy Wołcze powiatu Starosamborskiego opracowała ck. sekcyja leśno techniczna dla zabudowania górskich potoków w Samborze generalny projekt zabudowania potoku Łopata w tamtejszej gminie. Projekt obejmuje budowę 2 zapór kamiennych, 1 progu kamiennego i 100 m korekcyi progowej, oraz zalesienie, łącznym kosztem 7.700 K.

Gdy zabudowanie to leży w interesie wykonanego dawniej zabudowania Dniestru i ochrony gruntów ornych od zalewu, a konserwację obejmie fundusz utrzymania zabudowania potoków w dorzeczu Dniestru, postanowił Wydział krajowy wyjednać u Wysokiego Sejmu na te roboty zasiłek krajowy w wysokości 30% kosztów i wstawił odnośną kwotę 2.310 K do preliminarza budżetu krajowego na r. 1914, a zarazem odniósł się do ck. Namiestnictwa o wyjednanie na ten cel 70% zasiłku z państwowej dotacyi dyspozycyjnej na popieranie drobnych melioracyi w kwocie 5.390 K.

p) Na budowę 5 zapór kamiennych na potoku Suszycy zasiłek jednorazowy 7.000 K.

Celem utrzymania zabudowania potoku w Suszycy rykowej powiatu Starosamborskiego, które zostało wykonane kosztem fundusu zabudowania potoków w dorzeczu Dniestru, okazała się niezbędna potrzeba wybudowania dodatkowych pięciu zapór kamiennych, których kosztą obliczyła ck. sekcyja leśno techniczna w Samborze na 14.000 K.

Wobec tego postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie na te roboty dodatkowe zasiłku krajowego w wysokości 50% podobnie jak do zabudowania potoków górskich w dorzeczu Dniestru, wstawił do preliminarza krajowego na rok 1914 odnośną kwotę 7.000 K i odniósł się do ck. Namiestnictwa o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa zasiłku państwowego w takiej samej wysokości.

r) Na regulację potoku Równia w Sulistrowy zasiłek jednorazowy 12 750 K.

Na skutek licznych prośb interesowanych właścicieli gruntów w Sulistrowy powiatu Krośnieńskiego opracowała ck. sekcyja dla zabudowania górskich potoków w Samborze projekt lokalnej regulacyi potoku Równia w wymienionej gminie, której kosztą obliczono w kwocie 32.500 K.

Strony interesowane zobowiązały się pokryć w gruntach kwotę 5.000 K, zaś Wydział powiatowy w Krośnie zobowiązał się złożyć na budowę 1 mostu na wymienionym potoku kwotę 2.000 K, razem 7.000 K; pozostało zatem do pokrycia 25.500 K.

Ponieważ ck. Ministerstwo rolnictwa przyznało na pokrycie tej ostatniej kwoty 50% zasiłek państwowy w wysokości 12.750 K, przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie na ten cel jednorazowego zasiłku krajowego w takiej samej wysokości i wstawił do preliminarza krajowego na rok 1914 na ten cel kwotę 12.750 K.

s) *Na zabudowanie potoku Motylewiczówki zasiłek jednorazowy 16.740 K.*

Na prośbę gminy Stary Sambor opracowała ck. sekcja leśno techniczna w Samborze generalny projekt zabudowania miejscowego potoku Motylewiczówki, który prelininuje kosztą robót w kwocie 55.800 K. Gdy zabudowanie to leży głównie w interesie regulacji górnego Dniestru, którego koryto potok Motylewiczówka zasypuje żwirem, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie na te roboty zasiłku krajowego w wysokości 30% i wstawić tę kwotę w wysokości 16.740 K do preliminarza budżetu krajowego na rok 1914, oraz odniósł się odezwą z dnia 18. lutego br. l. 179 135|12 do ck. Namiestnictwa o wyjednanie zasiłku państwowego na te roboty w wysokości 70% kwoty prelininowej t. j. 39.060 K z państwowej dotacji dyspozyjnej na popieranie drobnych melioracji.

t) *Na budowę 5 studzien publicznych w Witkowicach zasiłek jednorazowy 2.233 K.*

Wskutek podania gminy Witkowie powiatu Białskiego zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu budowy pięciu studzien w powyższej gminie, których kosztą obliczono na 6.700 K. Gdy zaś gmina Witkowie zobowiązała się uchwałą Rady gminnej, zatwierdzoną przez Reprezentację powiatową, pokryć $\frac{1}{3}$ części kosztów, a wybudowane studnie własnymi funduszami utrzymywać w należytych stanie, postanowił Wydział krajowy wstawić do preliminarza krajowego na rok 1914 kwotę 2.233 K tytułem 33 $\frac{1}{3}$ % zasiłku krajowego i odniósł się do ck. Namiestnictwa o wyjednanie na ten cel zasiłku państwowego w takiej samej wysokości.

u) *Na osuszenie gruntów w Wampierzowie I rata (z 3-lecia) 20.111 K.*

Gmina Wampierzów powiatu Mieleckiego odniosła się do Wydziału krajowego z prośbą o osuszenie znacznego kompleksu tamtejszych gruntów włościańskich. Na skutek tej prośby zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu, który obejmuje osuszenie około 730 morgów łąk i pól ornych zapomocą 14 rowów otwartych o łącznej długości 15.597 km i 13 ścieków o łącznej długości 3.029 km.

Wykonanie tych robót ma dla interesowanej gminy bardzo wielką doniosłość, umożliwi bowiem oprócz bezpośredniego osuszenia rowami również późniejsze drenowanie znacznych obszarów przyległych gruntów ornych o glebie urodzajnej, jednak nieprzepuszczalnej.

Gdy gmina Wampierzów zobowiązała się pokryć $\frac{1}{3}$ część kosztów, a wykonane roboty własnymi funduszami w należytych stanie utrzymywać, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie na te roboty 33 $\frac{1}{3}$ % zasiłku krajowego w kwocie maksymalnej 60.333.33 K, płatnego w 3 rocznych ratach w latach 1914 włącznie do 1916 i wstawić I. ratę w wysokości 20.111 K do preliminarza budżetu krajowego na rok 1914, a zarazem odniósł się do ck. Namiestnictwa odezwą

z dnia 15 kwietnia 1913 l. 57.703 o wyjednanie u ck. Ministerstwa rolnictwa zasiłku państwowego w takiej samej wysokości.

v) Na budowę studni w Grodkowicach zasiłek jednorazowy 900 K.

Na prośbę gminy Grodkowice powiatu Bocheńskiego, zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu studni publicznej w wymienionej gminie. Koszt budowy obliczono w kwocie 2.700 K, z czego obowiązała się gmina Grodkowice pokryć $\frac{1}{3}$ część.

Wobec tego wstawił Wydział krajowy do preliminarza krajowego na rok 1914 na budowę tej studni kwotę 900 K tytułem jednorazowego $33\frac{1}{3}\%$ zasiłku krajowego i odniósł się do ck. Namiestnictwa o wyjednanie na ten cel u ck. Ministerstwa rolnictwa zasiłku państwowego w takiej samej wysokości.

w) Na uzupełnienie zabudowania potoku Łączki zasiłek jednorazowy 9.500 K.

Podczas rewizji projektu robót uzupełniających przy zabudowaniu potoku Łączki, dopływu Rudawy w powiecie krakowskim, skonstatowała komisja konieczność wykonania szeregu dodatkowych zapór kamiennych i progów, budowy kunety kamiennej tudzież szkarpowania i zalesienia stoków celem ustalenia, usuwisk i zabezpieczenia dna potoku Łączki tudzież zapór kosztem 19.000 K. Ze względu na to, że roboty te są nadzwyczaj pilne i niecierpiące zwłoki, wstawił Wydział krajowy do preliminarza krajowego na rok 1914 zasiłek 50% w kwocie 9.500 K i odniósł się odezwą z dnia 23. maja 1913 l. 81.874 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa zasiłku państwowego w takiej samej wysokości.

x) Na budowę wodociągu w Krzeszowicach I rata (2-lecia) 28.000 K.

Na prośbę gminy Krzeszowice powiatu Chrzanowskiego zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu wodociągu w tej gminie, którego koszt obliczono w kwocie 168.000 K. Ponieważ wodociąg ten ma dla gminy Krzeszowice nadzwyczaj doniosłe znaczenie pod względem gospodarczym i sanitarnym, postanowił Wydział krajowy wyjednać u Wysokiego Sejmu i c. k. Ministerstwa rolnictwa krajowy i państwowy zasiłek na te roboty w wysokości $\frac{1}{3}$ części kosztów tj. po 56 000 K i wstawił I ratę zasiłku rządowego w kwocie 28.000 K do preliminarza krajowego na rok 1914. Zarazem odniósł się Wydział krajowy reskryptem z dnia 9 maja 1913. l. 60.650 do Wydziału powiatowego w Chrzanowie celem wywołania uchwały Rady gminnej w Krzeszowicach w sprawie pokrycia $\frac{1}{3}$ części kosztów i konserwacji wykonanych robót, tudzież uzyskania konsensu c. k. władzy politycznej na wykonanie zaprojektowanego wodociągu.

y) Na budowę studzien w gminie Peremiłów jednorazowy zasiłek 800 K.

Celem zaopatrzenia gminy Peremiłów powiatu Husiatyńskiego w zdrową wodę do picia zarządził Wydział krajowy na prośbę wymienionej gminy sporządzenie projektu budowy 3 studzien betonowych, których koszt obliczono na 2.400 K i wstawił do preliminarza budżetu krajowego $33\frac{1}{3}\%$ zasiłek krajowy w kwocie 800 K. Zarazem odniósł się Wydział krajowy re-

skrytem z dnia 2 maja 1913 l. 67.938 do Wydziału powiatowego w Husiatynie o wywołanie uchwały Rady gminnej w Peremilowie w sprawie pokrycia $\frac{1}{3}$ części kosztów i utrzymania wybudowanych studni kosztem gminy w należyтым stanie.

z) Na osuszenie i kanalizację gruntów miejskich w Mielcu I rata (z 3-letnia) 12.500 K.

Na prośbę gminy miasta Mielca zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu drenowania tamtejszych gruntów prywatnych i miejskich o podglebiu ciężkim ilastem, tudzież kanałów odpływowych. Przez wykonanie tych robót oprócz podniesienia produktywności gruntów uzyska się poprawę stosunków zdrowotnych w mieście i przygotuje się odpowiednio grunt do rozwoju miasta w kierunku dotychczas nieprzystępnym. Gdy interesowani właściciele gruntów i gmina Mielec uzyskali konsens wodnoprawny na wykonanie tych robót i zobowiązali się pokryć $\frac{1}{3}$ część kosztów, obliczonych w kwocie 112.500 K przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie na te roboty $33\frac{1}{3}\%$ zasiłku krajowego w kwocie 37.500 K, płatnego w 3 rocznych ratach po 12.500 K i wstawia I ratę do preliminarza budżetu krajowego na r. 1914. Zarazem odniósł się Wydział krajowy odezwą z dnia 27 maja 1913 L. 27.560 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u. c. k. Ministerstwa rolnictwa zasiłku państwowego na te roboty w kwocie 37.500 K.

aa) Na budowę studzien publicznych w Narolu datek jednorazowy 3.333 K.

Na prośbę gminy Narol powiatu Cieszanowskiego zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu czterech studzien publicznych w tej gminie, których koszta obliczono na 10.000 K.

Gdy gmina Narol zobowiązała się uchwałą Rady gminnej, zatwierdzonej przez Reprezentację powiatową, pokryć $\frac{1}{3}$ część kosztów i wykonane studnie własnymi środkami utrzymywać w należyтым stanie, postanowił Wydział krajowy wyjednać u Wysokiego Sejmu i c. k. Ministerstwa rolnictwa zasiłek $33\frac{1}{3}\%$ na budowę wymienionych studzien i wstawił kwotę 3.333 K do preliminarza budżetu krajowego na r. 1914.

bb) Na osuszenie gruntów w Grądach i Wólce grądzkiej zasiłek jednorazowy 13.300 K.

Wskutek podania gmin Grądy i Wulka grądzka powiatu Dąbrowskiego zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu osuszenia 558 morgów gruntów w tych gminach.

Ponieważ interesowani właściciele gruntów uzyskali konsens wodnoprawny na wykonanie tych robót tudzież zobowiązali się pokryć $\frac{1}{3}$ część kosztów obliczonych na 39.900 K, a wykonane roboty własnymi funduszami w należyтым stanie utrzymywać, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie na te roboty $33\frac{1}{3}\%$ zasiłku krajowego i wstawił kwotę 13.300 K do preliminarza krajowego na r. 1914.

Celem wyjednania zasiłku państwowego odniósł się Wydział krajowy reskrytem z dnia 21. lipca 1913 do Wydziału powiatowego i do c. k. Starostwa w Dąbrowie o nadesłanie projektu i dokumentów spółki, dla przedłożenia ich c. k. Ministerstwu rolnictwa.

ec) Na budowę rowów osuszających w Mędrzechowie i Wulce mędrzechowskiej jednorazowy zasiłek 8.667 K.

Na prośbę gminy Mędrzechów powiatu Dąbrowskiego zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu osuszenia tamtejszych gruntów włościańskich i gminnych o obszarze 216 morgów siecią otwartych rowów o łącznej długości 5.660 mb, których kosztą obliczono w kwocie 26.000 K.

Gdy wykonanie tego osuszenia koniecznym jest także dla umożliwienia melioracji pastwiska gminnego w Wulce mędrzechowskiej subwencjonowanej z państwowej dotacji hodowlanej, postanowił Wydział krajowy wyjednać na te roboty zasiłek krajowy i państwowy w wysokości po $\frac{1}{3}$ części kosztów i wstawił do preliminarza krajowego na rok 1914 odnośną kwotę 8.667 K pod warunkiem, że strony interesowane zobowiążą się do pokrycia $\frac{1}{3}$ części kosztów i utrzymywania wykonanych robót własnymi funduszami w należyłym stanie, w tym zaś celu zawiążą spółkę wodną i uzyskają konsens wodno prawny na wykonanie zaprojektowanych robót.

dd) Na osuszenie gruntów w gminach Zbydniów, Zaleszany, Skowierzyn, Motycze poduchowne, Motycze szlacheckie, Gorzyce i Wrzawy jednorazowy zasiłek 38.264 K.

Na prośbę wyżej wymienionych gmin powiatu Tarnobrzeskiego zarządzone zostało przez Wydział krajowy opracowanie projektu osuszenia 1.143 morgów gruntów ornych i łąk, które wskutek braku odpływu są częściowo zupełnie zabagnione, częścią zaś podmokłe do tego stopnia, że tylko w latach suchych możliwym jest na nich zbiór plonów. Projekt przewiduje osuszenie tego kompleksu gruntów 7 rowami otwartymi o łącznej długości 19.710 mb. kosztem 106.000 K.

Gdy korzyści z wykonania powyższych robót, tak pod względem gospodarczym jak i zdrowotnym przez osuszenie okolicy zabagnionej i przepełnionej wyziewami malarycznymi nie ulegają żadnej wątpliwości, interesowani zaś właściciele gruntów zobowiązali się pokryć $\frac{1}{3}$ część kosztów i roboty wykonane własnymi funduszami w należyłym stanie utrzymywać, w tym zaś celu zawiązali spółkę wodną i uzyskali konsens ck. władzy politycznej na wykonanie projektowanych robót, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na udzielenie na te roboty zasiłku krajowego w wysokości $\frac{1}{3}$ części kosztów i wstawił tę kwotę w wysokości 38.267 K do preliminarza budżetu krajowego na rok 1914. Zarządem odniósł się Wydział krajowy odezwą z dnia 13. maja 1913 l. 72 286 do ck. Namiestnictwa o wyjednanie na te roboty u ck. Ministerstwa rolnictwa z państwowej dotacji dyspozycyjnej na popieranie drobnych melioracji zasiłku w takiej samej wysokości.

cc) Do dyspozycji Wydziału krajowego 100.570 K

z czego 25.570 K przypada na I. ratę z 3-letnia tytułem zwrotu zaliczki, udzielonej funduszowi 3 milionowej pożyczki na uzupełnienie regulacji rzek kanałowych.

Suma proponowanych na r. 1914 zasiłków krajowych na drobne melioracje (578.152 K) wyniesie po strąceniu dotacji dyspozycyjnej 75.000 K, która zostanie użyta na pokrycie różnicy kursu pożyczki 500.000 K mającej się zaciągnąć w 4% obligacjach komunalnych. Banku krajowego na

udzielanie pożyczek bezprocentowych na osuszenie i drenowanie gruntów 503.152 K.

Ponieważ zaś państwowa dotacja dyspozycyjna na popieranie drobnych melioracyj wynosi w ostatnich latach 4,150.000 K, zatem udział kraju w tej dotacji przedstawiać się będzie w r. 1914 zaledwie 12,1% (wobec 10,9% w r. 1913, a w r. 14,68% w r. 1912).

W roku bieżącym nie przedstawia Wydział krajowy Wys. Sejmowi obecnego stanu państwowego funduszu melioracyjnego, gdyż c. k. Ministerstwo rolnictwa nie przedłożyło Radzie państwa preliminarza tego funduszu na r. 1913

Według stanu z r. 1912 wynosiła suma kosztów robót melioracyjnych subwencyonowanych z funduszu melioracyjnego 459,982.786 K (z tego suma kosztów robót galicyjskich 138,450.982 K), suma zasiłków państwowych dla wszystkich krajów 187,248.276 K (suma zasiłków zapewnionych dla przedsiębiorstw galicyjskich 51.793.308 K, czyli 27,7%).

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 19. sierpnia 1913 l. 138.604 o melioracjach.

II. Sejm ustanawia w krajowym biurze melioracyjnym posadę drugiego zastępcy dyrektora w VI. randze i posadę kierownika oddziału wodociągów i kanalizacji w VIII. randze, powiększa personal techniczny tego biura o jednego starszego inżyniera i dziesięciu inżynierów I. klasy, a natomiast zwija dwie posady inżynierów II. klasy i dziesięć posad inżynierów -adjunktów.

III. Sejm uchwała załączone projekty ustaw:

1. o regulacji potoków Bobrówki i Lichawki z dopływami;
2. o regulacji rzeki Worony z dopływami;
3. o regulacji potoku Łososiny z dopływami;
4. o budowie kanału ulgi od Wojnicza do potoku Kisieliny;
5. o wykończeniu regulacji rzeki Białej i obwałowania prawego brzegu Dunajca;
6. o uzupełnieniu zabudowania górskich potoków w dorzeczu Skawy;
7. o zabudowaniu potoku Białki w gminach Bystra i Wilkowice po stronie galicyjskiej i w gminie Bystra po stronie szląskiej;
8. o regulacji potoku Gołogórki z dopływami;
9. o budowie kanału nawodniającego z rzeki Łęgu w Krawcach do potoków Klewec i Żupawa;
10. o regulacji potoku Wontok w Tarnowie;
11. o obwałowaniu Dunajca w dolinie Zakliczyńskiej;
12. o zabudowaniu potoku Jasienicy w gminie Jasienicy masiowej;
13. o zabudowaniu potoku Rabań w Starym Samborze;
14. o uzupełnieniu zabudowania potoku Krzemionki z dopływami;

15. o zabudowaniu potoków górskich w Posadzie olchowskiej i sanockiej;
16. o zabudowaniu potoku Suszycy w gminie Suszyca wielka;
17. o zabudowaniu potoku Ostry w powiecie Ropczyckim;
18. o konserwacji zabudowań potoków górskich w dorzeczu Dniestru;
19. o konserwacji robót regulacyjnych na potoku Pustej (Radosławce) z dopływami;
20. o zabudowaniu górskich potoków w dorzeczu Raty;
21. o zabudowaniu potoku Stajkowskiego w Krościenku nad Dunajcem;
22. o zabudowaniu potoku Łukowicy w powiecie Limanowskim;
23. o podwyższeniu lewego wału Dunajca od Biskupic radłowskich do Wietrzychowic;
24. o konserwacji robót regulacyjnych na środkowej sekcji rzeki Gniłej Lipy;
25. o konserwacji obwałowania Wisły między Dunajcem a Nowym Brniem w powiecie Dąbrowskim.

IV. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wydatkowania kwot preliminowanych w dziale B) rubryki IX. na rok 1914 do końca lutego 1916 r.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicji i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskim.

Marszałek krajowy:
Adam Gołuchowski w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Tadeusz Pilot w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . o regulacji potoków Bobrówki i Lichawki z dopływami.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje :

§. 1.

Regulacja potoków Bobrówki i Lichawki z dopływami w powiecie kamioneckim ma być wykonaną jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt Wydziału krajowego z r. 1911, który preliminuje koszta robót na 950.000 K.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy wraz z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić :

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminowanych kosztów, t. j. w kwocie 380.000 K;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl § 7. ustawy z dnia 4. stycznia 1909. Dz. p. p. Nr. 4. bezzwrotnym zasiłkiem w maksymalnej wysokości czterdziestu procent kosztów tj. w maksymalnej kwocie 380.000 kor. z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia.

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które są położone w okręgu konkurencyjnym mającym się oznaczyć przez władze administracyjne, resztą preliminowanych kosztów w kwocie 190.000 K. a to w myśl § 6. kraj. ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875. Dz. u. kraj. Nr. 38 według stosunku korzyści, których należy oczekiwać, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Do rozłożenia i ściągnięcia datków konkurencyjnych w §. 3. c) wymienionych zawiązaną będzie na podstawie § 45 kraj. ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875. Dz. u. kraj. Nr. 38. przez Administrację państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym przymusowa spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do organizacyi tej spółki określi statut mający się ułożyć przez Władzę polityczną.

Wydzielenie poszczególnych gruntów ze związku spółki może nastąpić tylko wówczas, jeżeli się na to zgodzi Administracja państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 5.

Termin rozpoczęcia i czas trwania budowy, tudzież wysokość i terminy płatności corocznych rat datków kraju, państwa i spółki wodnej oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie :

1. z dochodów uzyskanych z wydzierzawiania skarp potoków Bobrówki i Lichawki z dopływami ;
2. z grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl art. 1. ustawy z dnia 4. stycznia 1903 Dz. u. kraj. Nr. 12.
3. z corocznych datków kraju i spółki wodnej.

Dalsze postanowienia co do wysokości datków kraju i spółki wodnej na konserwację, oraz co do zarządzeń potrzebnych dla utrzymania wykonanych budowli wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§ 7.

Zarząd budowy, oraz funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Administracją państwa, której podobnie jak i spółce wodnej przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolniwa, robót publicznych i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . o regulacji rzeki Worony z dopływami.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje :

§. 1.

Regulacja rzeki Worony od gminy Worony do ujścia do Bystrzycy nadwórniańskiej wraz z dopływami w powiatach Stanisławowskim i Tłumackim ma być wykonaną jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1911, który preliminuje koszta robót na 5.400.000 K.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy wraz z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić :

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu pięciu procent preliminowanych kosztów, t. j. w maksymalnej kwocie 2,430.000 K;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl § 7. ustawy z dnia 4 stycznia 1909. Dz. p. p. Nr. 4. bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu pięciu procent kosztów, t. j. w maksymalnej kwocie 2,430.000 K. z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia ;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które są położone w okręgu konkurencyjnym mającym się oznaczyć przez władze administracyjne, resztą preliminowanych kosztów budowy w kwocie 540.000 K., a to w myśl §. 66 kraj. ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kraj. Nr. 38. według stosunku korzyści, których należy oczekiwać lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Do rozłożenia i ściągnięcia datków konkurencyjnych w §. 3. c) wymienionych zawiązaną będzie na podstawie §. 45. kraj. ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875. Dz. u. kraj. Nr. 38. przez Administrację państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym przymusowa spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do organizacyi tej spółki określi statut mający się ułożyć przez władzę polityczną w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Rozwiązanie spółki lub wydzielenie poszczególnych gruntów ze związku spółki może nastąpić tylko wówczas, jeżeli się na to zgodzi Administracya państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§.-5.

Termin rozpoczęcia i czas trwania budowy, tudzież wysokość i termin płatności corocznych rat datków kraju, państwa i spółki wodnej oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracyą państwa.

§. 6.

Wydział krajowy zostaje upoważniony do zaciągnięcia osobnej pożyczki umarzalnej na pokrycie datków kraju, państwa i przymusowej spółki wodnej w §. 3. wyszczególnionych, albo też części kapitału budowlanego.

Administracyi państwa zastrzega się wpłacenie datku państwowego funduszu melioracyjnego albo bezpośrednio w ratach rocznych, albo też uiszczenie we formie annuitetów pożyczki mającej się ewentualnie zaciągnąć przez Wydział krajowy.

Poszczególne raty annuitetowe tej pożyczki mają być spła-

cane na podstawie planu umorzenia mającego się ułożyć przez Wydział krajowy i Administrację państwa.

Czasowe wstrzymanie ściągania datków, względnie rat anuitetowych pożyczki, przypadających na przymusową spółkę wodną, może nastąpić tylko za zezwoleniem Wydziału krajowego.

§. 7.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie :

a) z dochodów uzyskanych z wydzierżawiania trawy (Grasnutzung) na wałach ochronnych i skarpach rzeki Worony z dopływami, tudzież ze sprzedaży wikliny ;

b) z grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl art. 1. ustawy z dnia 4. stycznia 1903. Dz. u. kraj. Nr. 12.

c) z corocznych datków kraju i spółki wodnej.

Dalsze postanowienia co do wysokości datków kraju i spółki wodnej na konserwację, oraz co do zarządzeń potrzebnych dla utrzymania wykonanych budowli, wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 8.

Zarząd budowy, oraz funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Administracją państwa, której podobnie jak i spółce wodnej przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 9.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, robót publicznych i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o regulacji potoku Łososiny z dopływami.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Regulacja potoku Łososiny od jazu w Półrzeczkach do ujścia do Dunajca wraz z dopływami w powiatach Nowosądeckim i Limanowskim ma być wykonaną jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1911, który preliminuje koszta robót na 3,900.000 K.

Wydział krajowy jest jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta regulacji włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z tundsuzu regulacyjnego, który ma być utworzonym:

a) z datku funduszu krajowego w wysokości pięćdziesięciu procent preliminowanych kosztów aż do maksymalnej kwoty 1,950.000 K.

b) z datku państwowego funduszu melioracyjnego po myśli §. 7. ustawy z dnia 4. stycznia 1909. Dz. p. p. Nr. 4. w wysokości pięćdziesięciu procent preliminowanych kosztów aż do maksymalnej kwoty 1,950.000 K, z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia.

Datki z adjacentów nie będą ściągane.

§. 4.

Celem zapewnienia utrzymania robót po skończeniu budowy ma być utworzony po myśli §. 15. ustawy z dnia 4. stycznia 1909. Dz. p. p. Nr. 4. oddzielny fundusz konserwacyjny przez podwyższenie sumy kosztorysowej 3,900.000 K o 15,38^{0/0} dodatek w kwocie 600.000 K, do którego przyczyni się fundusz krajowy i państwowy fundusz melioracyjny również z pięćdziesięciu procentami w maksymalnej kwocie po 300 000 K w czasie trwania budowy.

Do funduszu konserwacyjnego wpływać mają także:

a) odsetki od powyższego dodatku wpłacanego w czasie budowy;

b) kwoty osiągnięte ze sprzedaży gruntów uzyskanych przez regulację wraz z odsetkami, jakie narosną w czasie budowy;

c) dochód uzyskany ze sprzedaży wiklin.

Dalsze postanowienia co do utrzymania wykonanych budowli i administracji funduszu konserwacyjnego wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego po skończeniu budowy.

§. 5.

Wydział krajowy zostaje upoważniony do zaciągnięcia pożyczki umarzalnej na pokrycie datków kraju i państwa tak na budowę w kwocie 3,900.000 K, jak i na konserwację w kwocie 600 000 K. do maksymalnej sumy 4,500 000 K w gotówce.

Raty annuitetowe tej pożyczki mają być spłacane po połowie przez kraj i państwo na podstawie planu umorzenia mającego się ułożyć przez Wydział krajowy z Administracją państwa.

§. 6.

Termin rozpoczęcia robót i czas trwania budowy, tudzież wysokość i termin płatności corocznych rat datków kraju i państwa tak na budowę jak i na konserwację oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 7.

Wykonanie regulacji, oraz zarząd funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Blizsze szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziała-

nia państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsięwzięcia określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, robót publicznych i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o budowie kanału ulgi od Wojnicza do potoku Kisieliny.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§ 1.

Budowa kanału ulgi od Wojnicza do potoku Kisieliny w Woli radłowskiej na lewym brzegu Dunajca ma być wykonaną jako przedsiębiorstwo krajowe.

§ 2.

Za podstawę techniczną tej melioracji służyć ma projekt Wydziału krajowego z r. 1911, który preliminuje koszta budowy w kwocie 273.000 K.

Wydział krajowy jest jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§ 3

Koszta budowy łącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z funduszu budowy, który ma być utworzony z datku funduszu krajowego w wysokości 50% preliminowanych kosztów w kwocie 136.500 K i z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia po myśli § 7, ustawy z dnia 4. stycznia 1909. Dz. p. p. Nr. 4. z równego datku z państwowego funduszu melioracyjnego do maksymalnej kwoty 136.500 K.

§ 4.

Termin rozpoczęcia robót i czas trwania budowy, tudzież wysokość i termin płatności corocznych rat datków kraju i państwa, oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§ 5.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie :

- a) z dochodów uzyskanych z wydzierżawiania trawy na szkar-pach kanału ;
- b) z grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl artykułu I. ustawy z dnia 4. stycznia 1903 Dz. u. kraj Nr. 12.;
- c) z corocznych datków kraju i interesowanych spółek wodnych, związanych w myśl ustawy z dnia 2. września 1895 Dz. u. kraj. Nr. 69. dla obwałowania lewego brzegu Dunajca, od mostu kolejowego w Bogumiłowicach do Biskupic radłowskich i ustawy z dnia 25. lipca 1901 Dz. u. kraj. Nr. 71. dla obwałowania lewego brzegu Dunajca, od ujścia potoku Więckówki do mostu kolejowego w Bogumiłowicach.

Dalsze postanowienia co do wysokości datków kraju i interesowanych spółek wodnych, tudzież innych zarządzeń, potrzebnych do utrzymania wykonanych budowli, wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§ 6.

Wykonanie robót, oraz zarząd funduszu budowlanego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§ 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, robót publicznych i skarbu.

ma być utworzony po myśli § 15. ustawy z dnia 4. stycznia 1909 Dz. p. p Nr. 4 fundusz konserwacyjny przez podwyższenie całkowitych kosztów budowy w sumie 4,036.000 K dodatkiem w kwocie 1,150.000 K, który to dodatek pokryć mają również po połowie fundusz krajowy i państwowy fundusz melioracyjny.

Wydział krajowy zostaje upoważniony do zaciągnięcia w tym celu 4% pożyczki w maksymalnej wysokości 1,150.000 K umarzalnej w latach 44.

Raty annuitetowe tej pożyczki mają pokrywać po połowie fundusz krajowy i państwowy fundusz melioracyjny.

§ 4.

Termin wykończenia robót, tudzież płatności datków kraju i państwa oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

Bliższe szczegóły co do wpływu Administracji państwa na wykonanie robót określa rozporządzenie wykonawcze z dnia 21. grudnia 1893 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 7. ex 1894.

§ 5.

Szczegółowe postanowienia co do administracji i użycia funduszu konserwacyjnego, wpływu Administracji państwa na zarząd tego funduszu, tudzież innych zarządzeń potrzebnych dla utrzymania wykonanych budowli wydane zostaną po myśli § 6. ustawy z dnia 1. września 1892 Dz. u. kraj. Nr. 72 po skończeniu budowy.

§ 6.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, robót publicznych i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o uzupełnieniu zabudowania górskich potoków
w dorzeczu Skawy.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§ 1.

Uzupełnienie zabudowania górskich potoków w dorzeczu Skawy ma być wykonane po myśli § 6. ustawy z dnia 4. stycznia 1909. Dz. p. p. Nr. 4. jako przedsięwzięcie krajowe.

§ 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowania potoków górskich z r. 1911, który preliminuje koszty robót w kwocie 82.000 koron.

Wydział krajowy jest jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa, w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§ 3.

Do pokrycia kosztów budowy przyczynić się ma galicyjski fundusz krajowy 30 procentowym zasiłkiem w kwocie 24.600 K, państwowy zaś fundusz melioracyjny, z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia, bezzwrotnym zasiłkiem w maksymalnej wysokości 70 procent preliminowanych kosztów t. j. kwotą 57.400 K.

§ 4.

Datki państwa i kraju mają być uiszczone w czasie budowy w miarę rzeczywistej potrzeby dla wykonania robót programem objętych

§ 5

Bliższe postanowienia co do terminu rozpoczęcia i czasu trwania budowy, dalej co do sposobu wykonania przedsięwzięcia, kierownictwa budowy i wpływu Administracji państwa na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsięwzięcia, określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją Państwa.

§ 6.

Ewentualne oszczędności, uzyskane z sumy kosztorysowej, oznaczonej w § 2., zwrócone być mają czynnikom kontry buującym w stosunku procentowym ich udziału w kosztach.

§ 7.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być po ukończeniu budowy utworzoną po myśli § 45 ustawy krajowej z dnia 14. marca 1875. Dz. u. kr. Nr. 38 tudzież § 3. ustawy z dnia 14. marca 1902 Dz. ust. kraj. Nr. 28. w drodze administracyjnej, spółka interesowanych gmin, obszarów dworskich i prywatnych właścicieli gruntów i innych nieruchomości, a to bez względu, czy się na to zgodzą lub nie, a rozkład datków na poszczególnych członków spółki ma być uskutecziony według postanowień § 66. powołanej ustawy.

§ 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o zabudowaniu potoku Białki w gminach Bystra i Wilkowice po stronie galicyjskiej i w gminie Bystra po stronie szląskiej.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem. rozporządzam, co następuje:

§ 1.

Zabudowanie potoku Białki w gminach Bysira i Wilkowice w obrębie Galicyi i w gminie Bystra w obrębie Szląska ma być wykonane zgodnie z ustawą krajową, regulującą to zabudowanie, a obowiązującą w Księstwie Szląska i według projektu sporządzonego przez c. k. oddział leśno-techniczny dla zabudowań potoków górskich po myśli ustawy z 4. stycznia 1909 Dz. p. Nr. 4., jako wspólne przedsięwzięcie obu krajów koronnych.

Zmiany tego projektu mogą być zezwolone przez Ministerstwo rolnictwa w porozumieniu z interesowanymi Wydziałami krajowymi, o ile z temi zmianami nie będzie połączone przekroczenie ustanowionej w § 2. sumy kosztów budowy.

§ 2.

Z kosztów tego zabudowania w sumie 300.000 K, z czego przeznaczają się 42.000 K na utworzenie wspólnego funduszu konserwacyjnego po myśli § 15. ustawy z 4. stycznia 1909. Dz. p. Nr. 4, przypada na kraj Galicyę 150.000 K, podczas gdy reszta kosztów 150.000 K ma być pokrytą w myśl ustawy krajowej regulującej to przedsięwzięcie, obowiązującej w Księstwie Szląsku.

Jeżeli rzeczywiste koszty nie osiągną maksymalnej cyfry nakładu na budowę ustalonej na 258.000 K, nastąpić ma stosunkowe zmniejszenie, względnie zwrot datków państwowego funduszu melioracyjnego i krajów interesowanych.

Nakład przypadający na kraj Galicyę ma być pokryty:

- a) datkiem państwowego funduszu melioracyjnego w wysokości 70% do maksymalnej kwoty 105.000 K z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;
- b) datkiem kraju Galicji w wysokości 30% do maksymalnej kwoty 45.000 K.

Z tych datków z wyłączeniem wymienionego w pierwszym ustępie datku do kosztów utrzymania, tudzież ze środków zapewnionych dla tego przedsiębiorstwa przez ustawodawstwo krajowe szląskie ma być utworzony wspólny fundusz budowy, którym zarządza państwo.

§ 3.

Z funduszu budowy mają być pokrywane także koszty technicznych robót przedwstępnych, koszty zarządu i koszty utrzymania mających się wykonać, tudzież istniejących na wymienionej w § 1. przestrzeni potoku zabudowań i robót regulacyjnych w czasie budowy (§ 4.).

§ 4.

Opracowanie projektu, jak i wykonanie zabudowań, obejmie Administracya państwa na koszt funduszu budowy.

Sposób tego wykonania, utworzenie i zarząd funduszu budowy, terminu płatności datków i czas budowy, tudzież odpowiedni wpływ galicyjskiego Wydziału krajowego na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa ureguluje rozporządzenie wykonawcze, które wyda Administracya państwa w porozumieniu z Wydziałami krajowymi interesowanych krajów Galicji i Szląska.

§ 5.

Wykonanie robót konserwacyjnych po ukończeniu zabudowań obejmie oddział leśno techniczny dla zabudowań potoków górskich na koszt funduszu konserwacyjnego, względnie konkurencyi obowiązanej do konserwacyi.

W tym celu zostanie utworzony dla całego przedsiębiorstwa wspólny fundusz konserwacyjny, do którego ze strony Galicji mają wpływać:

- a) przypadająca na Galicyę część gruntów uzyskanych przez zabudowanie, względnie kwota uzyskana ze sprzedaży tych gruntów (§ 16. ustawy z 4. stycznia 1909 Dz. p. p. Nr. 4);

b) kwota 21.000 koron, przypadająca w myśl § 2-go na Galicyę;

c) dochód z wikliny i trawy w obrębie zabudowania;

d) grzywny i kwoty uzyskane ze sprzedaży bezprawnie uzyskanych lub wyprodukowanych płodów w myśl § 22-go ustawy z 30 czerwca 1884 Dz. p. p. Nr. 117, jakoteż odszkodowania za wszelkie uszkodzenia zabudowania, kultur i innych urządzeń.

Wpływy pod *a)* i *b)* stanowią niepozbywalny majątek zakładowy funduszu konserwacyjnego.

Bliższe postanowienia co do administracji i użycia funduszu konserwacyjnego, tudzież co do technicznego nadzoru i wykonania konserwacji wydane zostaną w umowie mającej się zawrzeć między Administracją państwa a Wydziałami krajowymi interesowanych krajów Galicyi i Szląska.

§ 6.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

§ 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o regulacji potoku Gołogórki z dopływami.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§ 1.

Regulacja potoku Gołogórki od mostu na drodze powiatowej Krasne - Gołogóry w Trędowaczu do mostu kolejowego w Krasnem wraz z dopływami w powiatach Złoczowskim i Przemysłańskim ma być wykonaną jako przedsiębiorstwo krajowe.

§ 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1912, który preliminuje koszta robót na 1,700.000 K.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§ 3.

Koszta budowy wraz z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu pięciu procent preliminowanych kosztów, t. j. w maksymalnej kwocie 765.000 K.;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl § 7. ustawy z dnia 4. stycznia 1909, Dz. p. p. Nr. 4. bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu pięciu procent kosztów t. j. w maksymalnej kwocie 765.000 K. z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które są położone w okręgu konkurencyjnym, mającym się oznaczyć przez władze administracyjne, resztę preliminowanych kosztów budowy w kwocie 170 000 K., a to w myśl § 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14 marca 1875. Dz. u. kraj. Nr. 38. według stosunku korzyści, których należy oczekiwać, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§ 4.

Do rozłożenia i ściągnięcia datków konkurencyjnych w § 3. c) wymienionych zawiązaną będzie na podstawie § 45. kraj. ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875, Dz. u. kraj. Nr. 38. przez Administrację państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym przymusowa spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do organizacyi tej spółki określi statut, mający się ułożyć przez władzę polityczną

Wydzielenie poszczególnych gruntów ze związku spółki może nastąpić tylko wówczas, jeżeli się na to zgodzi Administracja państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§ 5.

Termin rozpoczęcia i czas trwania budowy, tudzież wysokość i terminu płatności corocznych rat datków kraju, państwa i spółki wodnej oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§ 6.

Wydział krajowy zostaje upoważniony do zaciągnięcia osobnej pożyczki, umarzalnej na pokrycie datków kraju, państwa i przymusowej spółki wodnej w § 4. wyszczególnionych.

Poszczególne raty annuitetowe tej pożyczki mają być spłacane na podstawie planu umorzenia, mającego się ułożyć przez Wydział krajowy i Administrację państwa.

Czasowe wstrzymanie ściągania datków, względnie rat annuitetowych pożyczki, przypadających na spółkę wodną, może nastąpić tylko za zezwoleniem Wydziału krajowego.

§ 7.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

a) z dochodów uzyskanych z wydzierżawiania trawy na szkarpach potoku Gologórki z dopływami;

) z rzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy -
tem przedsiębiorstwie w myśl art. I. ustawy z dnia 4. stycznia
1903, Dz. u. kraj. Nr. 13.;

c) z corocznych datków kraju i spółki wodnej.

Dalsze postanowienia co do wysokości datków kraju i spółki
wodnej na konserwację, oraz co do zarządzeń potrzebnych dla
utrzymania wykonanych budowli wydane zostaną w drodze usta-
wodawstwa krajowego.

§ 8.

Zarząd budowy, oraz funduszu regulacyjnego i konserwa-
cyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa oznaczyć ma Wydział
krajowy w porozumieniu z Administracją państwa, której, po-
dobnie jak i spółce wodnej, przyznany będzie wpływ odpo-
wiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsię-
biorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania
tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współ-
działania państwowych organów technicznych przy wykonaniu
tego przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze,
które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją pań-
stwa.

§ 9

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa
i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o budowie kanału nawodniającego z rzeki Łęgu w Krawcach do potoków Klewec i Żupawa.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§ 1.

Budowa kanału nawodniającego z rzeki Łęgu w gminie Krawcach do potoku Klewec wraz z bocznym rowem, doprowadzającym do potoku Żupawa, ma być wykonaną jako przedsięwzięcie zawiązanej w tym celu spółki wodnej.

§ 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt Wydziału krajowego z r. 1912, który preliminuje kosztą budowy w kwocie 376.000 K.

Wydział krajowy jest jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie za zgodą Ministerstwa rolnictwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§ 3.

Do pokrycia kosztów budowy mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent rzeczywistych kosztów, do kwoty 112.800 koron;

b) państwowy fundusz melioracyjny z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia, po myśli ustępu drugiego § 8. ustawy z dnia 4. stycznia 1909 Dz. p. p. Nr. 4. bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości 30 procent rzeczywistych kosztów do maksymalnej kwoty 112.800 K.

c) spółka wodna datkiem czterdziestu procent do kwoty 150.400 K.

Ewentualne oszczędności przypadają wymienionym czynnikom w stosunku ich udziału w kosztach.

§ 4.

Termin rozpoczęcia robót i czas trwania budowy, tudzież wysokość i termin płatności corocznych rat datków kraju, państwa i spółki wodnej oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§ 5.

Koszta utrzymania wykonanych robót pokrywać ma spółka wodna.

§ 6.

Wykonanie robót, oraz zarząd funduszu budowy obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podobnie jak i Wydziałowi spółki wodnej przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, tudzież co do uregulowania służby konserwacyjnej określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§ 7.

Wykonane tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa robót publicznych i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o regulacji potoku Wontok w Tarnowie

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem roporządzam, co następuje :

§ 1.

Regulacja potoku Wontok od mostu kolei państwowe Tarnów-Stróże w Tarnowie do mostu kolei Karola Ludwika w Rzędzinie ma być wykonaną jako przedsiębiorstwo gminy miasta Tarnowa, subwencyonowane z funduszu krajowego.

§ 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt Wydziału krajowego z r. 1911, który preliminuje koszta budowy na 570.600 K.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa, w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§ 3.

Koszta regulacji włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Fundusz regulacyjny ma być utworzony :

a) z datku funduszu krajowego w wysokości trzydziestu procent preliminowanych kosztów w kwocie 171.180 K. ;

b) z datku państwowego funduszu melioracyjnego w myśl § 7. ustawy z dnia 4. stycznia 1909, Dz. p. p. Nr. 4. z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia w wysokości trzydziestu procent preliminowanych kosztów, w maksymalnej kwocie 171.180 koron.

c) z datku gminy miasta Tarnowa w wysokości czterdziestu procent preliminowanych kosztów w kwocie 228.240 K.

Gminie miasta Tarnowa zastrzega się prawo ściągnięcia przypadającego na nią datku konkurencyjnego od właścicieli nieruchomości i zakładów, które odniosą korzyść z projektowanych robót, a to po myśli § 66. ustawy wodnej z dnia 14 marca 1875, Dz. u. kr. Nr. 38. w stosunku korzyści odnieść się mającej, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa usunąć się mającego, albo wreszcie według wartości dotyczących nieruchomości i zakładów.

Jeżeli po ukończeniu robót objętych projektem okaże się we funduszu regulacyjnym pozostałość kasowa, pozostałość ta ma być zwróconą kontrybuującym czynnikiem w stosunku ich udziału w kosztach budowy.

§. 4.

Termin rozpoczęcia i czas trwania budowy, tudzież wysokość i terminu płatności datków kraju, państwa i gminy miasta Tarnowa oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 5.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz, który składać się będzie:

- a) z kwoty osiągniętej ze sprzedaży uzyskanych przez regulację gruntów;
- b) z corocznych datków gminy miasta Tarnowa.

Zarząd funduszu konserwacyjnego sprawować będzie gmina miasta Tarnowa.

§. 6.

Wykonanie robót, oraz zarząd funduszu regulacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Administracją państwa, której podobnie jak gminie miasta Tarnowa przyznany zostanie odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, robót publicznych i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o obwałowaniu rzeki Dunajca w dolinie Zakliczyńskiej.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§ 1.

Obwałowanie rzeki Dunajca w dolinie Zakliczyńskiej ma być wykonane jako przedsiębiorstwo krajowe.

§ 2.

Za podstawę techniczną tego obwałowania służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1912, który preliminuje koszta robót na 2,700.000 K.

Wydział krajowy jest jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa, w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§ 3.

Koszta budowy włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu budowy.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminowanych kosztów, t. j. w kwocie 1,080.000 K.;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl § 7. ustawy z 4. stycznia 1909, Dz. p. p. Nr. 4. bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości pięćdziesięciu procent kosztów, t. j. w maksymalnej kwocie 1,350.000 K. z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;

c) właściciele gruntów i zakładów, które są położone w okręgu konkurencyjnym mającym się oznaczyć przez władze administracyjne, datkiem w wysokości dziesięciu procent kosztów, t j. w kwocie 270.000 K., a to w myśl § 66. kraj. ustawy wodnej z dnia 14 marca 1875, Dz. u. kraj. Nr. 38. według stosunku korzyści, których należy oczekiwać, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

Datek konkurencyjny uiścić mają interesowani właściciele gruntów i zakładów w ośmnastu równych ratach rocznych po ukończeniu robót, w czasie zaś budowy ma być ten datek pokryty zaliczkowo z funduszu krajowego.

§ 4.

Do rozłożenia i ściągnięcia datków konkurencyjnych w § 3. pod c) wymienionych zawiązaną będzie na podstawie § 45 kraj. ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875, Dz. u. kraj. Nr. 38. przez Administrację państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym przymusowa spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do organizacyi tej spółki określi statut, mający się ułożyć przez władzę polityczną.

Wydzielenie poszczególnych gruntów ze związku spółki może nastąpić tylko wówczas, jeżeli się na to zgodzi Administracja państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§ 5.

Termin rozpoczęcia i czas trwania budowy, tudzież wysokość i termin płatności corocznych rat datków kraju, państwa i spółki wodnej oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§ 6.

Wydział krajowy zostaje upoważniony do zaciągnięcia osobnej pożyczki umarzalnej na pokrycie datków kraju, państwa i spółki wodnej.

Poszczególne raty annuitetowe tej pożyczki mają być spłacane na podstawie planu uniorzenia, mającego się ułożyć przez Wydział krajowy i Administrację państwa.

§ 7.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie :

1. z dochodów, uzyskanych z wydzierżawiania trawy na wałach ochronnych, tudzież na skarpach potoków i rowów ;

2. Z grzywien, nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl art. I. ustawy z dnia 4. stycznia 1903. Dz. u. kraj. Nr. 12.

Dalsze postanowienia co do pokrycia kosztów utrzymania, administracyi funduszu konserwacyjnego, organizacyi obrony grobel i innych zarządzeń, potrzebnych do utrzymania wykonanych budowli, wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§ 8.

Wykonanie robót, oraz zarząd funduszu budowlanego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Administracją państwa, której podobnie jak i spółce wodnej przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§ 9.

Czasowe wstrzymanie ściągania datków konkurencyjnych w § 3. tej ustawy wymienionych, może nastąpić tylko za zezwoleniem Wydziału krajowego.

§. 10.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, robót publicznych i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o zabudowaniu potoku Jasionicy w gminie
Jasionce masiowej.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§ 1.

Zabudowanie potoku Jasionicy w gminie Jasionce masiowej ma być wykonane po myśli § 6. ustawy z dnia 4. stycznia 1909 Dz. p. p. Nr. 4. jako przedsiębiorstwo krajowe.

§ 2.

Za podstawę techniczną tego zabudowania służyć ma projekt c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowania potoków górskich z r. 1911, który preliminuje kosztów robót w kwocie 116.000 koron.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§ 3.

Do pokrycia kosztów budowy przyczynić się ma galicyjski fundusz krajowy 30-procentowym zasiłkiem w kwocie 34.800 K i państwowy fundusz melioracyjny, ostatni z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia, bezzwrotnym zasiłkiem w maksymalnej wysokości 70 procent prelliminowanych kosztów t. j. kwotą 81.200 K,

§ 4.

Datki państwa i kraju mają być uiszczone w czasie budowy w miarę rzeczywistej potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§ 5.

Bliższe postanowienia co do terminu rozpoczęcia i czasu trwania budowy, dalej co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa, kierownictwa budowy i wpływu Administracji państwa na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa, określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§ 6.

Ewentualne oszczędności, uzyskane z sumy kosztorysowej, oznaczonej w § 2, zwrócone być mają czynnikom kontrahującym w stosunku procentowym ich udziału w kosztach.

§ 7.

Konserwację robót po ukończeniu zabudowania obejmie gmina Jasionka masiowa.

§ 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o zabudowaniu potoku Rabań w Starym Samborze.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§ 1.

Zabudowanie potoku Rabań w Starym Samborze ma być wykonane po myśli § 6. ustawy z dnia 4. stycznia 1909 Dz. p. p. Nr 4. jako przedsiębiorstwo krajowe.

§ 2.

Za podstawę techniczną tego zabudowania służyć ma projekt c. k. oddziału leśno technicznego dla zabudowania potoków górskich z r. 1912, który preliminuje koszta robót w kwocie 73.000 K.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa, w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§ 3.

Do pokrycia kosztów budowy przyczynić się ma galicyjski fundusz krajowy 30 procentowym zasiłkiem w kwocie 21.900 K i państwowy fundusz melioracyjny, ostatni z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia, bezzwrotnym zasiłkiem w maksymalnej wysokości 70 procent preliminowanych kosztów, t j. kwotą 51.100 K.

§ 4.

Datki państwa i kraju mają być uiszczone w czasie budowy w miarę rzeczywistej potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§ 5.

Blizsze postanowienia co do terminu rozpoczęcia i czasu trwania budowy, dalej co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa, kierownictwa budowy i wpływu Administracyi państwa na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa, określili rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§ 6.

Ewentualne oszczędności, uzyskane z sumy kosztorysowej, oznaczonej w § 2-gim, zwrócone być mają czynnikom kontrubującym w stosunku procentowym ich udziału w kosztach.

§ 7.

Utrzymanie wykonanych robót obejmie po ukończeniu budowy gmina Stary Sambor.

§ 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o uzupełnieniu zabudowania potoku Krzemionki z dopływami.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§ 1.

Uzupełnienie zabudowania potoku Krzemionki z dopływami ma być wykonane po myśli § 6. ustawy z dnia 4. stycznia 1909, Dz. p. p. Nr. 4. jako przedsiębiorstwo krajowe.

§ 2.

Za podstawę techniczną tego zabudowania służyć ma projekt c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowania potoków górskich z r. 1911, który preliminuje koszty robót w kwocie 427.000 K.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§ 3.

Do pokrycia kosztów budowy przyczynić się ma galicyjski fundusz krajowy 30 procentowym zasiłkiem w kwocie 128.100 K i państwowy fundusz melioracyjny, ostatni z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia, bezzwrotnym zasiłkiem w maksymalnej wysokości 70 procent preliminowanych kosztów, t. j. kwotą 298.900 K.

§ 4.

Datki państwa i kraju mają być uiszczone w czasie budowy w miarę rzeczywistej potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§ 5.

Bliższe postanowienia co do terminu rozpoczęcia i czasu trwania budowy, dalej co do sposobu wykonania przedsięwzięcia, kierownictwa budowy i wpływu Administracji państwa na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsięwzięcia, określili rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§ 6.

Ewentualne oszczędności, uzyskane z sumy kosztorysowej, oznaczonej w § 2 gim, zwrócone być mają czynnikom kontrybuującym w stosunku procentowym ich udziału w kosztach.

§ 7.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być po ukończeniu budowy utworzoną po myśli § 45. ustawy kraj. z dnia 14. marca 1875, Dz. u. kr. Nr. 38. w drodze administracyjnej, spółka interesowanych gmin, obszarów dworskich i prywatnych właścicieli gruntów i innych nieruchomości, a to bez względu czy się na to zgodzą lub nie, a rozkład datków na poszczególnych członków spółki ma być uskuteczniiony według postanowień § 66. powołanej ustawy.

§ 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o zabudowaniu potoków górskich w Posadzie olchowskiej i sanockiej.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim rozporządzam, co następuje :

§. 1.

Zabudowanie potoków górskich w Posadzie olchowskiej i sanockiej ma być wykonane po myśli §. 6. ustawy z dnia 4. stycznia 1909, Dz. p. p. Nr. 4. jako przedsięwzięcie krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tego zabudowania służyć ma projekt c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowania potoków górskich z r. 1912, który preliminuje kosztów robót w kwocie 173.126 K.

Wydział krajowy jest jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa, w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów budowy przyczynić się ma galicyjski fundusz krajowy 50 procentowym zasiłkiem w kwocie 86.563 K. i państwowy fundusz melioracyjny, ostatni z za trzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia, bezzwrotnym zasiłkiem w maksymalnej wysokości 50 procent preliminowanych kosztów, t. j. maksymalną kwotą 86.563 K.

§. 4.

Datki państwa i kraju mają być uiszczone w czasie budowy w miarę rzeczywistej potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§. 5.

Bliższe postanowienia co do terminu rozpoczęcia i czasu trwania budowy, dalej co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa, kierownictwa budowy i wpływu Administracji państwa na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa, określili rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 6.

Ewentualne oszczędności, uzyskane z sumy kosztorysowej, oznaczonej w § 2., zwrócone być mają czynnikom kontyjującym w stosunku procentowym ich udziału w kosztach.

§. 7.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być po ukończeniu budowy utworzoną po myśli §. 45. ustawy kraj. z dnia 14. marca 1875. Dz. u. kr. Nr. 38., w drodze administracyjnej, spółka interesowanych gmin, obszarów dworskich i prywatnych właścicieli gruntów i zakładów a to bez względu czy się na to zgodzą lub nie, a rozkład datków na poszczególnych członków spółki ma być uskuteczniiony według postanowień § 66. powołanej ustawy.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o zabudowaniu potoku Suszycy w gminie
Suszycy wielka.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem
Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Zabudowanie potoku Suszycy w gminie Suszycy wielka w powiecie Starosamborskim ma być wykonane po myśli §., 6. ustawy z dnia 4. stycznia 1909, Dz. p. p. Nr. 4. jako przedsięwzięcie krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tego zabudowania służyć ma projekt c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowania potoków górskich z r. 1911, który preliminuje kosztów robót w kwocie 330.000 K.

Wydział krajowy jest jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa, w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów budowy przyczynić się ma galicyjski fundusz krajowy 30 procentowym zasiłkiem w kwocie 99.000 K. i państwowy fundusz melioracyjny, ostatni z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia, bezwrotnym zasiłkiem w maksymalnej wysokości 70 procent preliminowanych kosztów, t. j. kwotą 231.000 K.

§. 4.

Datki państwa i kraju mają być uiszczone w czasie budowy w miarę rzeczywistej potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§. 5.

Bliższe postanowienia co do terminu rozpoczęcia i czasu trwania budowy, dalej co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa, kierownictwa budowy i wpływu Administracji państwa na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa, określili rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 6.

Ewentualne oszczędności, uzyskane z sumy kosztorysowej oznaczonej w § 2., zwrócone być mają czynnikom kontrybuującym w stosunku procentowym ich udziału w kosztach.

§. 7.

Utrzymanie wykonać się mających robót obejmie po ich ukończeniu gmina Suszyca wielka.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o zabudowaniu potoku Ostry w powiecie Ropczyckim.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Zabudowanie potoku Ostry w gminach Bractejowa, Gumniska Fox i Latoszyn w powiecie Ropczyckim ma być wykonane po myśli § 6. ustawy z dnia 4. stycznia 1909, Dz. p.p. Nr. 4. jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tego zabudowania służyć ma projekt c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowania potoków górskich z r. 1911, który preliminuje koszta robót w kwocie 98.800 K.

Wydział krajowy jest jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa, w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów budowy przyczynić się ma galicyjski fundusz krajowy 50 procentowym zasiłkiem w kwocie 49.400 K i państwowy fundusz melioracyjny, ostatni z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia, bezzwrotnym zasiłkiem w maksymalnej wysokości 50 procent preliminowanych kosztów, t. j. kwotą 49.400 K.

§. 4.

Datki państwa i kraju mają być uiszczone w czasie budowy w miarę rzeczywistej potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§. 5.

Bliższe postanowienia co do terminu rozpoczęcia i czasu trwania budowy, dalej co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa, kierownictwa budowy i wpływu Administracji państwa na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa, określili rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 6.

Ewentualne oszczędności, uzyskane z sumy kosztorysowej oznaczonej w §. 2., zwrócone być mają czynnikom kontrybuującym w stosunku procentowym ich udziału w kosztach.

§. 7.

Utrzymanie wykonanych robót obejmie Wydział powiatowy w Ropczycach.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o konserwacji zabudowań potoków górskich w dorzeczu Dniestru.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje :

§ 1.

Koszta utrzymania wykonanych zabudowań potoków górskich w dorzeczu Dniestru mają być pokrywane :

a) z dochodów, uzyskanych ze sprzedaży wikliny, oraz z trzebieży lasów w Gwoźdzczu i Niedzielnej, stanowiących własność funduszu zabudowania ;

b) z odszkodowań i grzywien, nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl § 22. ustawy z dnia 30. czerwca 1884, Dz. u. p. Nr. 117.;

c) z corocznych datków funduszu krajowego i skarbu państwa (dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracye) w ciągu lat dziesięciu, tj. od r. 1913 do r. 1922 włącznie, po upływie zaś tego okresu z dochodów trzebieży lasów, względnie z corocznych datków konkurencyjnych stron interesowanych.

§ 2.

Wysokość corocznych datków kraju i państwa, w § 1. ust. 3. wymienionych, wynosić ma w pierwszych trzech latach t. j. od r. 1913 do 1915 po 6.000 K., czyli razem 12.000 K. W następnych zaś siedmiu latach (1916--1922) wysokość tych datków ma być wymierzona z przecięcia rzeczywistych wydatków w ostatnich trzech latach, z którego to powodu należy dla tych wydatków uzyskać poprzednio zatwierdzenie c. k. Ministerstwa rolnictwa, któremu w czasie od r. 1913 do 1922 mają być przedkładane roczne zamknięcia rachunkowe funduszu konserwacyjnego.

§ 3.

Dla utrzymania robót począwszy od r. 1923 ma być po myśli § 45. kraj. ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875, Dz. ust. kraj, Nr. 38. zawiązana w drodze administracyjnej przymusowa spółka interesowanych właścicieli gruntów i innych nieruchomości, rozkład zaś datków konkurencyjnych na poszczególnych członków spółki ma być uskuteczniiony w myśl postanowień §. 66. powołanej ustawy.

§ 4.

Zarząd funduszu konserwacyjnego w latach 1913 do 1922 sprawować będzie Wydział krajowy, nadzór zaś nad robotami konserwacyjnymi sekcyja c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowania górskich potoków w Samborze.

Począwszy od r. 1913 zajmować się będzie zarządem funduszu konserwacyjnego utworzona w myśl §. 3. spółka wodna, nadzorem zaś technicznym wymieniona wyżej sekcyja leśno-techniczna.

§ 5.

Wszelkie uszkodzenia wykonanych robót i kultur są wzbronione i karane będą po myśli § 22. ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. kr. Nr. 117. przez władzę polityczną.

§ 6.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa.

Ustawa

z dnia . . . . . o konserwacji robót regulacyjnych na potoku Pustej (Radosławce) z dopływami.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam na podstawie § 6. ustawy z dnia 11. września 1901 Dz. ust. kraj. Nr. 92, co następuje:

§ 1.

Koszta zwyczajnego utrzymania wykonanych robót regulacyjnych na potoku Pustej (Radosławce) z dopływami mają być pokrywane:

a) z dochodów, uzyskanych z wydzierżawiania skarpi potoków i rowów ;

b) z odszkodowań i grzywien, nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl art. 1. ustawy z dnia 10. czerwca 1892, Dz. u. kr. Nr., 43.;

c) z corocznych datków funduszu krajowego i spółki wodnej, związanej w myśl § 4. ustawy z dnia 11. września 1901, Dz. u. kr. Nr. 92.

Koszta zarządu technicznego pokrywane będą wyłącznie z funduszu krajowego.

§ 2.

Wysokość corocznych datków kraju i spółki wodnej, w § 1. pod 3. wymienionych, wynosić ma bez względu na istotną potrzebę w pierwszych trzech latach, tj. od roku 1913 do roku 1915 włącznie, po 7.500 K., czyli razem 15.000 K.

Wysokość corocznych datków w latach następnych wynosić ma sumę, jaka z przecięcia rzeczywistych wydatków w ostatnich trzech latach wypadnie.

§ 3.

Pozostałe z końcem roku 1912 zapasy funduszu konserwacyjnego, które uzyskane zostały z dochodów w myśl § 6. ustawy z dnia 11. września 1901, Dz. u. kr. Nr. 92, niemniej też niezużyte nadwyżki dochodów, wymienionych w §§ 1. i 2., mają być odpowiednio fruktyfikowane i służyć będą jako fundusz rezerwy na pokrycie nadzwyczajnych wydatków na utrzymanie wynikłych z powodu szkód elementarnych lub innych nadzwyczajnych wypadków.

§ 4.

O ileby fundusz rezerwy okazał się niewystarczającym na pokrycie nadzwyczajnych wydatków na utrzymanie, brakująca reszta rozłożona zostanie niezależnie od stałych datków rocznych, w § 2. ustanowionych, po połowie na fundusz krajowy i spółkę wodną.

§. 5.

Wykonanie robót konserwacyjnych i zarząd funduszu konserwacyjnego, zarówno jak i naczelny nadzór nad wykonaniami robotami prowadzić będzie, stosownie do postanowienia § 7. ustawy z dnia 11. września 1901, Dz. u. kr. Nr. 92., Wydział krajowy.

§ 6.

Ściąganiem datków od stron konkurencyjnych zajmie się spółka wodna według miary, ustanowionej w prawie obowiązującym statucie spółki.

§ 7.

Wszelkie uszkodzenia wykonanych robót regulacyjnych, jak : łożysk potoków, ubezpieczeń płótkami, darniami i brukiem kamiennym, skałp brzegów, szluz, przepustów, mostów i brodów, tudzież rowów osuszających są wzbronione.

W szczególności wzbronione zostają :

a) przejazd i przepęd zwierząt przez łożyska potoków i rowy, oraz pojenie zwierząt w innych miejscach, aniżeli do tego przeznaczonych ;

b) wydobywanie ziemi, mułu, piasku, lodu i t. p. w miejscach niedozwolonych ;

c) skopywanie brzegów potoków i rowów ;

d) pasienie zwierząt i zbieranie trawy bez zezwolenia Wydziału krajowego na skarpach potoków i rowów ;

e) oranie ziemi bliżej, aniżeli dwa metry po obu stronach brzegów Pustej i dopływów, a na pół metra od rowów osuszających.

§ 8.

Przekroczenia niniejszej ustawy, o ile nie będą podlegać przepisom powszechnej ustawy karnej, karane będą według przepisów krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875, Dz. u. kr. Nr. 38., oraz ustawy z dnia 10. czerwca 1892, Dz. u. kr. Nr. 43.

Według tych samych przepisów orzeczonym będzie co do obowiązku wynagrodzenia szkody, usunięcia zmian własnowolnych, zaniechanie rozpoczętych robót i wogóle co do przywrócenia do pierwotnego stanu.

§ 9.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, spraw wewnętrznych i robót publicznych.

Ustawa

z dnia . . . . . o zabudowaniu górskich potoków w dorzeczu Raty.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim rozporządzam, co następuje:

§ 1.

Zabudowanie górskich potoków w dorzeczu Raty ma być wykonane po myśli §. 6. ustawy z d. 4. stycznia 1909. Dz. p. p. Nr. 4. jako przedsiębiorstwo krajowe.

§ 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma generalny projekt c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowania potoków górskich z r. 1910, który preliminarzuje koszta robót w kwocie 1,045.000 koron.

Wydział krajowy jest jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa, w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§ 3.

Do pokrycia kosztów budowy zabudowania górskich dopływów Raty przyczynić się ma galicyjski fundusz krajowy 30. procentowym zasiłkiem w kwocie 269.100 koron i państwowy fundusz melioracyjny, ostatni z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia, bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości 70 procent preliminarzowanych kosztów tj. kwotą 627.000 koron, zaś do pokrycia kosztów regulacyi górnego biegu Raty przyczynić się mają fundusze krajowy i państwowy fundusz melioracyjny 50 prc. zasiłkami t. j. po 74.000 K.

§ 4.

Datki państwa i kraju mają być uiszczone w czasie budowy w miarę rzeczywistej potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§ 5.

Bliższe postanowienia co do terminu rozpoczęcia i czasu trwania budowy, dalej co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa, kierownictwa budowy i wpływu Administracyi państwa na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa, określili rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją Państwa.

§ 6.

Ewentualne oszczędności, uzyskane z sumy kosztorysowej, oznaczonej w §. 2., zwrócone być mają czynnikom kontrybuującym w stosunku procentowym ich udziału w kosztach.

§ 7.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być po ukończeniu budowy utworzoną po myśli § 45. ustawy krajowej z dnia 14. marca 1875. Dz. u. kr. Nr. 38., w drodze administracyjnej, spółka interesowanych gmin, obszarów dworskich i prywatnych właścicieli gruntów i innych nieruchomości, a to bez względu czy się na to zgodzą lub nie, a rozkład datków na poszczególnych członków spółki ma być uskuteczniiony według postanowień § 66 powołanej ustawy.

§ 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o zabudowaniu potoku Stajkowskiego w Krościenku nad Dunajcem.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§ 1.

Zabudowanie potoku Stajkowskiego w Krościenku nad Dunajcem ma być wykonane po myśli § 6 ustawy z d. 4. stycznia 1909. Dz. p. p. Nr. 4 jako przedsięwzięcie krajowe.

§ 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowania potoków górskich z r. 1912, który preliminuje koszta robót w kwocie 73.700 koron.

Wydział krajowy jest jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa, w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§ 3.

Do pokrycia kosztów budowy przyczynić się ma galicyjski fundusz krajowy 30 procentowym zasiłkiem w kwocie 22.110 koron i państwowy fundusz melioracyjny, ostatni z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia, bezzwrotnym zasiłkiem w maksymalnej wysokości 70 procent preliminowanych kosztów t. j. kwotą 51.590 koron.

§ 4.

Datki państwa i kraju mają być uiszczone w czasie budowy w miarę rzeczywistej potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§ 5.

Bliższe postanowienia co do terminu rozpoczęcia i czasu trwania budowy, dalej co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa, kierownictwa budowy i wpływu Administracji państwa na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa, określili rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją Państwa.

§ 6.

Ewentualne oszczędności, uzyskane z sumy kosztorysowej oznaczonej w § 2., zwrócone być mają czynnikom kontrybuującym w stosunku procentowym ich udziału w kosztach.

§ 7.

Utrzymanie wykonanych robót obejmie właściciel majątności tabularnej w Krościenku nad Dunajcem.

§ 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o zabudowaniu potoku Łukowicy w powiecie limanowskim.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje :

§ 1.

Zabudowanie potoku Łukowicy w powiecie limanowskim ma być wykonane po myśli § 6. ustawy z dnia 4. stycznia 1909 Dz. p. p. Nr. 4. jako przedsiębiorstwo krajowe.

§ 2.

Za podstawę techniczną tego zabudowania służyć ma projekt c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowania potoków górskich z r. 1912, który preliminuje koszta robót w kwocie 342.000 K.

Wydział krajowy jest jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa, w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§ 3.

Do pokrycia kosztów budowy przyczynić się ma galicyjski fundusz krajowy 30 procentowym zasiłkiem w kwocie 102.600 K. i państwowy fundusz melioracyjny, ostatni z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia, bezzwrotnym zasiłkiem w maksymalnej wysokości 70 procent preliminowanych kosztów, tj. maksymalną kwotą 239.400 K.

§ 4.

Datki państwa i kraju mają być uiszczone w czasie budowy w miarę rzeczywistej potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§ 5.

Bliższe postanowienia co do terminu rozpoczęcia i czasu trwania budowy, dalej co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa, kierownictwa budowy i wpływu Administracji państwa na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa, określili rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§ 6.

Ewentualne oszczędności, uzyskane z sumy kosztorysowej oznaczonej w § 2., zwrócone być mają czynnikom kontrybuującym w stosunku procentowym ich udziału w kosztach.

§ 7.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być po ukończeniu budowy utworzoną po myśli § 45. ustawy kraj. z dnia 14. marca 1875, Dz. u. kr. Nr. 38, w drodze administracyjnej, spółka interesowanych gmin, obszarów dworskich i prywatnych właścicieli gruntów i innych nieruchomości a to bez względu czy się na to zgodzą lub nie, a rozkład datków na poszczególnych członków spółki ma być uskutecziony według postanowień § 66. powołanej ustawy.

§ 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o podwyższeniu lewego wału Dunajca od Biskupic radłowskich do Wietrzychowic.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim rozporządzam, co następuje :

§ 1. .

Podwyższenie wału ochronnego na lewym brzegu Dunajca od Biskupic radłowskich do Wietrzychowic ma być wykonane, jako przedsiębiorstwo krajowe.

§ 2.

Za podstawę techniczną tego obwałowania ma służyć projekt Wydziału krajowego z r. 1913, który preliminuje koszta robót na 321.000 kor.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu budowy.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić :

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości pięćdziesiąt procent preliminowanych kosztów; w kwocie 160.500 K;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 7. ustawy z dnia 4. stycznia 1909. Dz. p. p. Nr. 4. bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości pięćdziesięciu procent kosztów, w maksymalnej kwocie 160.500 K., z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia,

§ 4.

Czas budowy, tudzież wysokość i terminu płatności corocznych rat datków kraju i państwa oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§ 5.

Co do dalszego utrzymania robót po wykonaniu mają być stosowane przepisy ustawy z dnia 21. kwietnia 1913. Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 65. o konserwacji robót regulacyjnych na potoku Kisielinie.

§ 6.

Wykonanie robót, oraz zarząd funduszu budowy obejmie Wydział krajowy.

Administracji państwa zastrzega się odpowiedni wpływ na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa. Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, określa rozporządzenie wykonawcze z dnia 17. grudnia 1897. Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 1. ex 1898.

§ 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, robót publicznych i skarbu.

Ustawa

z dnia . . . . . o konserwacji robót regulacyjnych na środkowej sekcji rzeki Gniłej Lipy.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam na podstawie § 6. ustawy z dnia 19. marca 1897 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 20, co następuje:

§. 1.

Koszta zwyczajnego utrzymania wykonanych budowli regulacyjnych na środkowej sekcji Gniłej Lipy od mostu na drodze państwowej w Rudzie do mostu na drodze gminnej w Bursztynie w powiecie Rohatyńskim mają być pokrywane:

1. Z dochodów uzyskanych z wydzierżawienia skarp rzeki;
2. z odszkodowań i grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl art. I. ustawy z dnia 4. stycznia 1903. Dz. u. kr. Nr. 12;
3. z corocznych datków funduszu krajowego i spółki wodnej związanej w myśl § 4. ustawy z dnia 19. marca 1897. dz. ust. kr. Nr. 20. Koszta zarządu technicznego pokrywane będą wyłącznie z funduszu krajowego.

§ 2.

Wysokość corocznych datków kraju i spółki wodnej w §. 1. pod 3. wymienionych wynosić ma bez względu na istotną potrzebę w pierwszych trzech latach t. j. od r. 1914 do roku 1916 włącznie po 2700 kor., czyli razem 5.400 kor. Wysokość corocznych datków w latach następnych wynosić ma sumę, jaka z przecięcia rzeczywistych wydatków w ostatnich trzech latach wypadnie.

§ 3.

Pozostałe z końcem roku 1913 zapasy funduszu konserwacyjnego, które uzyskane zostały z dochodów w myśl § 6. ustawy z dnia 19. marca 1897 Dz. u. kr. Nr. 20, niemniej też niezużyte nadwyżki dochodów wymienionych w §§ 1. i 2. mają być odpowiednio fruktyfikowane i służyć będą jako fundusz rezerwowy na pokrycie nadzwyczajnych wydatków na utrzymanie wynikłych z powodu szkód elementarnych lub innych nazwyczajnych wypadków.

§ 4.

O ileby fundusz rezerwowy okazał się niewystarczającym na pokrycie nadzwyczajnych wydatków na utrzymanie, brakująca reszta rozłożona zostanie niezależnie od stałych datków rocznych w § 2. ustanowionych po połowie na fundusz krajowy i spółkę wodną.

§ 5.

Wykonanie robót konserwacyjnych i zarząd funduszu konserwacyjnego zarówno jak i naczelny nadzór nad wykonaniami robotami prowadzić będzie stosownie do postanowienia §. 7. ustawy z dnia 19. marca 1897 Dz.u. kr. Nr. 20. Wydział krajowy

§ 6.

Ściąganiem datków od stron konkurencyjnych zajmie się spółka wodna według miary ustanowionej w prawie obowiązującym statucie spółki.

§ 7.

Wszelkie uszkodzenie wykonanych robót regulacyjnych, jak łożyska rzeki, ubezpieczeń skarp brzegów, przepustów, mostów i brodów tudzież rowów osuszających jest wzbronione. W szczególności wzbronione zostają :

a) Przejazd i przepęd zwierząt przez łożysko rzeki i rowy, oraz pojenie zwierząt w innych miejscach, aniżeli do tego przeznaczonych ;

b) skopywanie brzegów rzeki i rowów ;

c) paszenie zwierząt i zbieranie trawy bez zezwolenia Wydziału krajowego na skapach rzeki i rowów;

d) oranie ziemi bliżej, aniżeli dwa metry po obu stronach brzegów rzeki, a na pół metra od rowów.

§ 8.

Przekroczenia niniejszej ustawy, o ile nie będą podlegać przepisom powszechnej ustawy karnej, karane będą według przepisów krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38. oraz ustawy z dnia 10. czerwca 1892. Dz. u. kr. Nr. 43.

Według tych samych przepisów orzeczonym będzie co do obowiązku wynagrodzenia szkody, usunięcia zmian własnowolnych, zaniechanie rozpoczętych robót i wogóle co do przywrócenia do pierwotnego stanu.

§ 9.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i robót publicznych.

Ustawa

z dnia . . . . . o konserwacji obwałowania Wisły między
Dunajcem a Nowym Brniem w powiecie Dąbrowskim.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam na podstawie § 5. ustawy z dnia 9. listopada 1902 Dz. u. kraj. Nr. 102, co następuje:

§ 1.

Koszta zwyczajnego utrzymania obwałowania Wisły w powiecie Dąbrowskim mają być pokrywane:

1. z dochodów uzyskanych z wydzierżawiania trawy na wałach ochronnych;
2. z odszkodowań i grzywien, nakładanych za przekroczenia wodne przy tych budowlach w myśl art. I. ustawy z dnia 4. stycznia 1903 Dz. u. kraj. Nr. 12;
3. z corocznych datków kraju i powiatu Dąbrowskiego.

Koszta zarządu technicznego pokrywane będą wyłącznie z funduszu krajowego.

§ 2.

Wysokość corocznych datków kraju i powiatu Dąbrowskiego wynosić ma bez względu na istotną potrzebę w pierwszych trzech latach od roku 1914 do roku 1916 włącznie po 10.000 K czyli razem 20.000 K.

Wysokość corocznych datków w latach następnych wynosić ma sumę, jaka z przecięcia rzecz. ch wydatków w ostatnich trzech latach wypadnie.

§ 3.

Pozostałe z końcem roku 1913 zapasy funduszu konserwacyjnego, które uzyskane zostały z dochodów po myśli § 5.

ustawy z dnia 9. listopada 1902 Dz. u. kraj. Nr. 102 nie mniej też niezużyte nadwyżki dochodów, wymienionych w §§ 1. i 2. niniejszej ustawy mają być odpowiednio fruktyfikowane i służyć będą jako fundusz rezerwy na pokrycie nadzwyczajnych wydatków na utrzymanie, wynikłych z powodu szkód elementarnych lub innych nadzwyczajnych wypadków.

§ 4.

O ileby fundusz rezerwy okazał się niewystarczającym na pokrycie nadzwyczajnych wydatków na utrzymanie, brakująca reszta rozłożona zostanie niezależnie od stałych datków rocznych w § 2. ustanowionych po połowie na kraj i powiat Dąbrowski.

§ 5.

Wykonanie robót konserwacyjnych i zarząd funduszu konserwacyjnego, zarówno jak i naczelny nadzór nad wykonaniami robotami prowadzić będzie Wydział krajowy.

Datki na utrzymanie wpływać mają do Kasy krajowej w półrocznych ratach z góry dnia 1. stycznia i 1 lipca każdego roku.

§ 6.

Datki powiatu Dąbrowskiego mają być corocznie wstawiane do budżetu powiatowego.

§ 7.

Wszelkie uszkodzenia wałów, ubezpieczeń brzegów, potoków i rowów, szluz, przepustów, ramp i innych urządzeń jest wzbronione.

W szczególności wzbronione zostają:

a) przejazd i przepęd zwierząt przez wały, potoki i rowy oraz pojenie zwierząt w innych miejscach, aniżeli do tego przeznaczonych,

b) wydobywanie ziemi, mułu, piasku, lodu itp. z potoków i rowów w miejscach niedozwolonych,

c) skopywanie brzegów potoków i rowów, tudzież skopywanie, przebijanie, zasadzanie drzewami i wiklinami wałów, stawianie płotów na wałach i wogóle jakiegokolwiek rodzaju uszkodzenia wałów ochronnych, ramp i ogrodzeń ku ochronie wałów służących,

d) paszenie zwierząt i zbieranie trawy bez zezwolenia Wydziału krajowego na wałach ochronnych, tudzież na szkarpach optoków i rowów.

§

Za względów bezpieczeństwa publicznego zostaje wzbronione:

a) wznoszenie budynków, wałów poprzecznych i jakichkolwiek budowli tamujących przepływ wody, tudzież sadzenie drzew z wyjątkiem wikliny (lit. d.) w profilu inundacyjnym Wisły,

b) kopanie dołów dla wydobywania piasku, gliny i t. p., zbiorników wody i studzien w odległości do dwudziestu metrów włącznie od wałów,

c) oranie ziemi bliżej aniżeli dwa metry po obu stronach wałów i potoków, a na pół metra od rowów,

d) sadzenie wikliny w profilu inundacyjnym Wisły z wyjątkiem miejsc, gdzie to sadzenie jest bezwzględnie koniecznym dla ubezpieczenia brzegów i ustalenia odsypisk.

Miejsca te, które mają być oznaczone w sposób łatwy do poznania dla ogółu, wskaże c. k. Namiestnictwo. Gdzie wały narażone są na uszkodzenie przez lody, ma być wyjątkowo zasadzony szereg drzew w odległości przynajmniej pięciu metrów od strony wałów. Przestrzenie te wymagające ochrony od lodów oznaczy c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§ 9.

W razie zagrożenia wałów ochronnych przez wielką wodę zobowiązane są gminy i obszary dworskie, położone w terenie narażonym na zalew, na wezwanie inspektorów wałowych, których ustanowi c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym dla poszczególnych sekcji wałów, dostarczyć bezwzględnie potrzebnych sił roboczych i pociągowych, oraz materiałów i narzędzi do ochrony wałów.

Siły robocze i pociągowe mają być dostarczone bezpłatnie, za materiały zaś otrzymają strony interesowane wynagrodzenie z funduszu konserwacyjnego (rezerwowego) według cen, jakie ustanawiać będzie co pięć lat z góry c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym i Wydziałem powiatowym Dąbrowskim. Dalsze postanowienia, mające na celu ochronę wałów w czasie powodzi, zarówno jak i ochronę uregulowanych potoków i rowów, wydane zostaną w osobnym rozporządzeniu wykonawczem przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Rozporządzenie to ma być przedłożone Ministerstwu rolnictwa, robót publicznych i spraw wewnętrznych do zatwierdzenia.

§ 10.

Przekroczenia niniejszej ustawy, o ile nie będą podlegać przepisom powszechnej ustawy karnej, karane będą według po

stanowień krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kraj. Nr. 38 oraz ustawy z dnia 4. stycznia 1903 Dz. u. kraj. Nr. 12.

§ 11.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa i obrót publicznych i spraw wewnętrznych.
